

รายงานการศึกษากลุ่ม

(Group Report)

เรื่อง แนวทางการปรับปรุงงานยุติธรรมทางอาญา
เพื่อรองรับการไปสู่ยุติธรรม 4.0: ศึกษาการเชื่อมโยงข้อมูล
ระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม

จัดทำโดย กลุ่มพุทธรักษา

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรการบริหารงานยุติธรรมระดับสูง รุ่นที่ 8
สถาบันพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม
ประจำปี 2560

รายงานการศึกษากลุ่ม
(Group Report)

เรื่อง แนวทางการปรับปรุงงานยุติธรรมทางอาญา
เพื่อรองรับการไปสู่ยุติธรรม 4.0: ศึกษาการเชื่อมโยงข้อมูล
ระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม

จัดทำโดย กลุ่มพุทธรักษา

1. นางสาวคนธ์ เจษฎารักษ์
2. นายณภดล เพชรสว่าง
3. นางสาวประพิณ ประดิษฐากร
4. นางสาวกชวรรณ จันทร์เณร
5. พันตำรวจเอก สุวิทย์ ชาวศรีทอง
6. พันตำรวจเอก กฤษณ์ วาฤทธิ์
7. นายแพทย์ พลวรรณ วิฑูรกลชิด
8. นายสุชิน รัตนเสถียร
9. นางวราวรรณธนะกิจรุ่งเรือง
10. นายณัฐกร โตสกุล
11. รศ.ดร. ยศศักดิ์ โกไศยกานนท์

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรการบริหารงานยุติธรรมระดับสูง รุ่นที่ 8
สถาบันพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม
ประจำปี 2560

บทคัดย่อ

รายงานการวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรวบรวมข้อมูลของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานศาลยุติธรรม กรมราชทัณฑ์ และศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรม (DXC) กระทรวงยุติธรรม รวมทั้งแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีในการเชื่อมโยงข้อมูลของหน่วยงานดังกล่าว โดยเป็นการศึกษาวิจัยเอกสารและสัมภาษณ์บุคลากรที่ดูแลรับผิดชอบระบบฐานข้อมูลของแต่ละหน่วยงาน ผลการศึกษาพบว่าแต่ละหน่วยงานมีการจัดเก็บข้อมูลตามวัตถุประสงค์และภารกิจของแต่ละหน่วยงานเป็นหลัก การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันยังมีข้อจำกัดเนื่องจากปัญหาความพร้อมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ บุคลากรและงบประมาณ รวมทั้งปัญหาข้อกฎหมายในการแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งอาจละเมิดสิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งกฎหมายให้ความคุ้มครอง รายงานการวิจัยฉบับนี้เสนอแนะแนวทางและความเป็นไปได้ในการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงาน โดยระยะแรกอาจพัฒนาระบบเทคโนโลยีที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยกำหนดรหัสอ้างอิง เช่น หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชนหรือลายพิมพ์นิ้วมือให้ชัดเจน ในระยะกลางและระยะยาว จำเป็นต้องมีหน่วยงานหรือองค์กรที่รับผิดชอบ ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎระเบียบต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการแลกเปลี่ยนข้อมูล กำหนดหลักเกณฑ์ในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อมิให้มีการนำข้อมูลไปใช้ในทางที่มิชอบ รวมทั้งควรประเมินผลการดำเนินการอยู่เป็นระยะเพื่อพัฒนาให้ระบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

The advancement of information and technology has been increasingly affected to individual and organization. The government of Thailand has recently accepted the importance of IT by announcing the THAILAND digital 4.0 policies, defining what Thailand would be in the digital era. The criminal justice system, like other systems, has accepted the vital of IT and developed the data integrating system for the forthcoming challenges. However, several researchers and statistics have revealed that one of the most difficult problems in data integration among organization in the criminal justice system is organization has developed IT systems mainly for their tasks and information has been collected for their own purposes.

The objectives of this academic research were to study of the possibility of data sharing among organization in criminal justice system which are The Royal Thai Police, The Office of the Attorney General, The Court of Justice, The Department of Correction, and the Data Exchange Centre. The study was also aimed to examine the data collection in each organization and to find out the effective solutions for data integration which result to considerably reduce time and cost of operation. This study had conducted by the documentary researches and in depth interviews. The findings clearly indicated that certain information has been double collected, in particular information about accuses such as name, criminal history and court decision. However, the share of information practically has some obstructs because of the limitation of technology, budget and legal interpretation. It has been argued that sharing

information especially the criminal offence and criminal history may violate the Official Information Act as well as the Data Protection Law. Accordingly, the data integration even has more progress, there still be problematic which need to improve.

This research finally suggested the possible and effective ways to enhance the data integration. For the very beginning step, there should be the development of data collection among the criminal justice system in a similar way by setting the specific indicator such as 13 digits of identification card or fingerprint for the collection, and use this indicator in every step of transferring. In the middle and long term strategy, this integration should be set as a government important policy by establishing an institute responsible for data sharing, promulgating new laws and regulations relating to data integration and privacy protection. Lastly, this system should be revised and developed in every period of time for the most reliability.

บทสรุปผู้บริหาร

- ชื่อเรื่อง :** แนวทางการปรับปรุงงานยุติธรรมทางอาญา เพื่อรองรับการไปสู่ยุติธรรม 4.0: ศึกษา
กรณีการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม
- ผู้วิจัย :** กลุ่มพุทธิรักษา หลักสูตรการบริหารงานยุติธรรมระดับสูง รุ่นที่ 8

รายงานการวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการนำเอาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมไปใช้ในการเชื่อมโยงข้อมูลของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยศึกษาประเภทข้อมูลของบุคคลที่ต้องการแลกเปลี่ยน กระบวนการทำงาน การบันทึกข้อมูล และการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ประกอบด้วย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานศาลยุติธรรม กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม และศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรม (DXC) สำนักกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม

สรุปผลการวิจัย

1. หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีการจัดเก็บข้อมูล และมีฐานข้อมูลที่ใช้ในหน่วยงานของตนเองอย่างเป็นระบบอยู่แล้ว เพียงแต่มีรูปแบบ วิธีการและมาตรฐานการจัดเก็บข้อมูลที่แตกต่างกัน การจัดเก็บข้อมูลของแต่ละหน่วยงานมุ่งตอบสนองต่อภารกิจของแต่ละหน่วยงานเป็นสำคัญ
2. ข้อมูลที่แต่ละหน่วยงานจัดเก็บ มีข้อมูลบางส่วนที่จัดเก็บเหมือนกันโดยเฉพาะข้อมูลส่วนตัวของผู้ต้องหาหรือจำเลย ผลการศึกษาพบว่าหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีการเก็บข้อมูลชื่อและนามสกุลของผู้ต้องหาหรือจำเลย สำนักงานตำรวจแห่งชาติและกรมราชทัณฑ์จัดเก็บข้อมูลวัน เดือน ปีเกิดของผู้กระทำผิดศาลยุติธรรมและกรมราชทัณฑ์มีการเก็บข้อมูลโทษตามคำพิพากษาเป็นต้น ซึ่งข้อมูลเหล่านี้บางส่วนเป็นข้อมูลที่มีความถูกต้อง แเน่นอนและสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันได้โดยไม่จำเป็นต้องเก็บข้อมูลซ้ำอีก
3. จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ดูแลระบบฐานข้อมูลของหน่วยงาน ทุกฝ่ายเห็นถึงความสำคัญของเทคโนโลยีที่จะเข้ามามีบทบาทและมีความสำคัญมากขึ้น โดยทุกหน่วยงานจำเป็นต้องพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของตนเองเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยทุกหน่วยงานต่างนำเทคโนโลยีมาช่วยในการพัฒนาระบบการจัดเก็บฐานข้อมูลคดีของตนเอง รวมทั้งต่างเห็นด้วยที่จะมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่สามารถแลกเปลี่ยนได้ระหว่างกันซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์หลายประการ ได้แก่ การลดระยะเวลาในการขอข้อมูล การทำงานไม่ว่าจะเป็นชั้นสอบสวน ชั้นพิจารณาคดี รวมไปถึงการแก้ไขบำบัดผู้ที่กระทำผิดให้เป็นไปโดยรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และลดงบประมาณและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ
4. ระบบฐานข้อมูลของแต่ละหน่วยงานยังมีการบันทึกข้อมูลตามวัตถุประสงค์ในการทำงานของตนเป็นหลัก การบันทึกข้อมูลอาจยังไม่ครอบคลุม และมีรายละเอียดไม่ครบถ้วน รวมทั้งมีข้อมูลจำนวนมากที่ต้องตรวจสอบความถูกต้อง เพื่อไม่ให้ข้อมูลที่นำไปใช้นั้นมีปัญหาความน่าเชื่อถือและอาจนำไปสู่กระบวนการยุติธรรมที่ผิดพลาดได้
5. การแลกเปลี่ยนข้อมูลในปัจจุบันมีข้อจำกัดในบริบทของกฎหมาย กฎระเบียบในส่วนที่เกี่ยวกับการเข้าถึงและการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลทำให้การแลกเปลี่ยนข้อมูลแม้จะเป็นการแลกเปลี่ยนแก่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมด้วยกันก็ยังไม่สามารถกระทำได้อย่างครบถ้วน นอกจากนี้การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันจะทำให้มีผู้ที่เกี่ยวข้องและสามารถเข้าถึงข้อมูลเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก

จำเป็นต้องมีหลักเกณฑ์ในการเข้าถึงและแลกเปลี่ยนข้อมูลที่ชัดเจนแน่นอน มีกลไกการตรวจสอบเพื่อคุ้มครองผู้ที่เกี่ยวข้องที่กระทำการเปิดเผยข้อมูล ทั้งเพื่อป้องกันไม่ให้บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องนำข้อมูลไปแสวงหาประโยชน์ในทางมิชอบ

6. ปัจจุบันมีการจัดตั้งศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรม หรือศูนย์ Data Exchange Center สังกัดสำนักงานกิจการยุติธรรมเพื่อเป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรมของหน่วยงานต่างๆ ให้เกิดการเชื่อมโยงและใช้ข้อมูลร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงสนับสนุนให้ทุกหน่วยงานพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อรองรับการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างกัน อย่างไรก็ตามพบปัญหาการประสานงานเนื่องจากการบริหารงานยังอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงยุติธรรม ขาดบุคลากรและงบประมาณสนับสนุน ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่ร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูลเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะ

1. ในระยะแรก มีข้อเสนอแนะให้ศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรมเป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงาน เฉพาะหน่วยงานที่มีความพร้อมและไม่มีข้อจำกัดด้านเทคโนโลยีและข้อกฎหมายในการดำเนินการ

2. การแลกเปลี่ยนข้อมูลเห็นควรให้พัฒนากำหนดรหัสในการอ้างอิงให้ชัดเจน เช่น กำหนดให้ใช้หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชนหรือลายพิมพ์นิ้วมือ เป็นรหัสในการอ้างอิง หรือกำหนดให้ใช้หมายเลขอ้างอิงให้เป็นเลขเดียวกันไปตลอดสายโดยไม่อิงกับเลขคดี หมายเลขคดีของศาลหรือหมายอาญา เพื่อให้ข้อมูลส่งต่อกันได้ไปตลอดสาย

3. การแลกเปลี่ยนข้อมูลในระยะแรกอาจกระทำโดยหน่วยงานที่สมัครใจแลกเปลี่ยนข้อมูลจับคู่แลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติอาจขอรายละเอียดข้อมูลนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการปล่อยตัวพ้นโทษจากกรมราชทัณฑ์ และกรมราชทัณฑ์ อาจขอรายละเอียดข้อมูลหมายจับเพื่อตรวจดูว่านักโทษมีประวัติการกระทำความผิดหรือไม่เพื่อวางแผนในการพัฒนาแก้ไขผู้กระทำความผิดเป็นต้น

4. ในระยะกลางและระยะยาว มีข้อเสนอแนะให้รัฐบาลกำหนดเป็นนโยบาย โดยกำหนดหน่วยงานกลางในการรับผิดชอบการแลกเปลี่ยนฐานข้อมูลในกระบวนการยุติธรรมให้ชัดเจน จัดสรรงบประมาณและบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ เพื่อให้มีการพัฒนาการแลกเปลี่ยนข้อมูลให้มีความทันสมัยและความน่าเชื่อถือ

5. เสนอแนะให้มีการแก้ไขกฎหมาย กฎระเบียบต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการแลกเปลี่ยนข้อมูล โดยอาจตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องเป็นพระราชบัญญัติเฉพาะกำหนดสิทธิและตัวบุคคลที่จะเข้าถึงและแลกเปลี่ยนข้อมูลให้ชัดเจนเพื่อป้องกันการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในทางมิชอบมีกลไกในการตรวจสอบการเข้าถึงและแลกเปลี่ยนข้อมูลของผู้ที่เกี่ยวข้อง มีระบบการจัดเก็บข้อมูลที่มีความมั่นคงปลอดภัยสูง และในทางกลับกันก็จะเป็นการคุ้มครองเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องซึ่งให้ข้อมูลไปตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด

6. ควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินผลการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานทั้งในมิติของความถูกต้องของข้อมูล ระยะเวลาในการดำเนินการ ปัญหาและข้อขัดข้องทางเทคนิคต่างๆ รวมทั้งผลสำเร็จของการใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่ได้แลกเปลี่ยนกัน เพื่อประเมินความคุ้มค่าและเพื่อนำไปพัฒนาระบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลให้มีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยความเมตตาช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ
รองศาสตราจารย์ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์ ที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่ารับเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ
ตรวจแก้ รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำรายงานการวิจัยจนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับระบบฐานข้อมูลของ
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด ศาลยุติธรรม กรมราชทัณฑ์และศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูล
กระบวนการยุติธรรม (DXC) กระทรวงยุติธรรมที่เสียสละเวลาให้คณะผู้วิจัยเข้าพบเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล
ประสบการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวม และแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานในกระบวนการ
ยุติธรรมทางอาญา ทำให้คณะผู้วิจัยได้รับทราบข้อมูล สภาพปัญหาได้อย่างครบถ้วน

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้บริหารและเจ้าหน้าที่สำนักกิจการยุติธรรม กระทรวง
ยุติธรรม ที่ช่วยอำนวยความสะดวกด้านสถานที่ และการประสานงานต่างๆ ทำให้รายงานวิจัยฉบับนี้
สำเร็จลงด้วยดี

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ค
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	1
1.3 ขอบเขตการศึกษา	1
1.4 กรอบแนวคิดการวิจัย	2
1.5 วิธีการดำเนินการศึกษาวิจัย	2
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม	3
2.1 ทฤษฎี แนวคิด และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	3
2.1.1 ความหมาย	3
2.1.2 แนวคิดในการพิจารณา	6
2.1.3 แนวคิดเรื่องข้อมูลและการพัฒนาเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูล	11
2.1.4 กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	16
2.1.5 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	20
2.1.6 หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม : บทบาทหน้าที่ และข้อมูลในความรับผิดชอบ	24
2.2 กรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย	35
บทที่ 3 ระเบียบวิธีในการศึกษาวิจัย	36
3.1 รูปแบบการศึกษา	36
3.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	36
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	36
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	37
บทที่ 4 ผลการศึกษา	38
บทที่ 5 สรุปผลและข้อเสนอแนะ	52
บรรณานุกรม	54
ประวัติผู้ศึกษาวิจัย	57

บทที่ 1

บทนำ

1.1ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในประเทศไทยประกอบไปด้วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน ข้อมูลที่แต่ละหน่วยงานจัดเก็บยังเป็นในรูปแบบที่เอื้อต่อการทำงานของแต่ละองค์กร กล่าวคือ เจ้าพนักงานตำรวจอาจดำเนินการจัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดและพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดของผู้ต้องหาหรือจำเลย พนักงานอัยการอาจจัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการฟ้องคดี ศาลอาจจัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการคดี กรมราชทัณฑ์อาจจัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องโทษที่ศาลพิพากษาลงโทษ กรมคุมประพฤติอาจจัดเก็บข้อมูลในเรื่องการคุมประพฤติและการกำกับดูแลจำเลยที่ศาลพิพากษาให้รอการลงโทษ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่พบในทางปฏิบัติคือการขาดการบูรณาการข้อมูลอย่างเป็นระบบ กฎหมายและกฎระเบียบยังมีข้อจำกัดในการเปิดเผยหรือการแลกเปลี่ยนข้อมูล ทำให้การเชื่อมโยงเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานเป็นไปอย่างจำกัด ล่าช้า ส่งผลให้การอำนวยความยุติธรรมไม่มีประสิทธิภาพและมีค่าใช้จ่ายสูง

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังปฏิรูปโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อเข้าสู่ยุคประเทศไทย 4.0(Thailand 4.0) ซึ่งให้ความสำคัญและมุ่งเน้นการแข่งขันในเชิงนวัตกรรม ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทุนมนุษย์ และการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือระบบดิจิทัลมาใช้ในการดำเนินการเพื่อพัฒนาและสร้างประสิทธิภาพขององค์กร ดังจะเห็นได้จากหน่วยงานแต่ละหน่วยงานได้นำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศมาบรรจุในแผนยุทธศาสตร์ของแต่ละองค์กร จึงมีแนวคิดในการพัฒนาและนำเอาระบบเทคโนโลยีมาใช้ในการงานด้านกระบวนการยุติธรรม ที่สำคัญคือการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดเก็บข้อมูลและการเชื่อมโยงข้อมูล โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลของตัวบุคคลที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา เพื่อทำให้การอำนวยความยุติธรรมตั้งแต่ต้นทางจนกระทั่งถึงปลายทางรวดเร็ว ครบถ้วน และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาแนวทางการนำเอาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสม มาใช้ในการเชื่อมโยงข้อมูลของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

1.3ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาประเภทของข้อมูลบุคคลที่ต้องการแลกเปลี่ยน กระบวนการทำงาน การสร้างและการบันทึกข้อมูลของแต่ละหน่วยงาน การใช้และการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานศาลยุติธรรม กรมราชทัณฑ์ ศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรมDXC

1.4กรอบแนวคิดการวิจัย

รายงานการวิจัยฉบับนี้มุ่งเน้นศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อขัดข้องในประเด็นเรื่องข้อมูล การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบหลักเกณฑ์ แนวทางการแลกเปลี่ยนข้อมูลในหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทยและต่างประเทศ รวมทั้งศึกษาแนวทางการนำเอาระบบอิเล็กทรอนิกส์ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ เพื่อจะเป็นประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในยุคประเทศไทย 4.0 ต่อไป

1.5วิธีการดำเนินการศึกษาวิจัย

ศึกษาวิจัยโดยใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ จากแหล่งข้อมูลต่างๆ ทั้งที่เป็นตำรากฎหมาย วารสารกฎหมาย บทความ รายงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ กฎหมาย พระราชบัญญัติและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องในประเด็นเรื่องข้อมูล การแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูล รวมทั้งศึกษาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ และแนวทางการนำเอาเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อรองรับการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

1.6ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีแนวทางที่เหมาะสมในการนำเอาระบบเทคโนโลยีมาใช้ในการเชื่อมโยงข้อมูลงานยุติธรรมทางอาญา
- 2) ลดความซ้ำซ้อนและลดระยะเวลาในการจัดทำข้อมูลงานยุติธรรมทางอาญา
- 3) หน่วยงานมีข้อมูลที่สนับสนุนการบริหารจัดการกับผู้กระทำความผิดอย่างเหมาะสม
- 4) สังคมเชื่อมั่นในการอำนวยความสะดวก

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาเรื่องแนวทางการปรับปรุงงานยุติธรรมทางอาญาเพื่อรองรับการไปสู่ ยุติธรรม 4.0 : ศึกษาการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม เป็นการศึกษา เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมและข้อเสนอแนะในการนำเอาระบบอิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยีสารสนเทศมา ใช้ในการจัดทำระบบฐานข้อมูล เพื่อเป็นประโยชน์และเป็นศูนย์ข้อมูลกลาง ของหน่วยงานใน กระบวนการยุติธรรมคณะผู้ศึกษาได้ทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ขอเสนอตามหัวข้อดังนี้

2.1 ทฤษฎี แนวคิด และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 ความหมาย

ข้อมูล หมายถึง ข้อมูลดิบ ที่ถูกรวบรวมมาจากแหล่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลที่อยู่ ภายในหรือภายนอกองค์กรก็ตาม สำหรับข้อมูลดิบเหล่านี้จะนำไปใช้งานเลยไม่ได้ จะต้องนำมาผ่านการ ประมวลผลก่อน เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่สามารถนำไปใช้ในการทำงานได้¹

ประเภทของข้อมูล อาจแบ่งได้หลายวิธีแล้วแต่จุดประสงค์ของการแบ่งนั้นถ้า แบ่งตามการเก็บรวบรวมข้อมูล อาจแบ่งประเภทของข้อมูลเป็น 2 ประเภท คือข้อมูลปฐมภูมิ กับข้อมูล ทุติยภูมิข้อมูลปฐมภูมิ คือ ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมหรือบันทึกจากแหล่งข้อมูลโดยตรง อาจได้จาก การสอบถาม การสัมภาษณ์ การสำรวจ การจดบันทึกข้อมูลทุติยภูมิ หมายถึงข้อมูลที่มีผู้อื่นรวบรวมไว้ แล้วบางครั้งอาจมีการประมวลผลเป็นสารสนเทศไปแล้วผู้ใช้ข้อมูลไม่ได้ไปสำรวจเอง ตัวอย่างเช่นข้อมูล สถิติต่าง ๆ ที่มีผู้ทำไว้อาจเป็นหน่วยราชการตลอดจนได้มาจากเครื่องมือวัดต่างๆ ข้อมูลปฐมภูมิจึงเป็น ข้อมูลพื้นฐานที่ได้มาจากจุดกำเนิดของข้อมูล

คุณสมบัติของข้อมูลที่ควรมีคุณสมบัติ ดังนี้ ความถูกต้อง ความรวดเร็วและเป็น ปัจจุบัน ความสมบูรณ์ความชัดเจนและกะทัดรัด ความสอดคล้อง

ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายถึง ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของบุคคล เช่น การศึกษา ฐานะการเงิน ประวัติสุขภาพ ประวัติอาชญากรรม หรือประวัติการทำงาน

ข้อมูลข่าวสารของราชการ ตามความหมายของพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของ ราชการ พ.ศ. 2540 มาตรา 4 หมายถึง ข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมดูแลของ หน่วยงานของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐหรือข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ เอกชน

สารสนเทศ หมายถึง ผลลัพธ์ที่ได้จากการประมวลผลของข้อมูลดิบ (Raw Data) ซึ่ง สารสนเทศอาจจะประกอบไปด้วย ข้อมูลต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นตัวอักษร ตัวเลข เสียงและภาพ เป็นต้น ก็จะ เกิดเป็นสารสนเทศเพื่อนำมาสนับสนุนการบริหารงานและการตัดสินใจของผู้บริหารได้²

¹ อ.นิภาภรณ์ คำเจริญ. ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ. สำนักพิมพ์ เอส.พี.ซี. บุ๊คส์ พ.ศ. 2545 น. 13-14.

² อ.นิภาภรณ์ คำเจริญ. เรื่องเดียวกัน. น. 14.

เทคโนโลยีสารสนเทศ(Information Technology หรือ IT) หมายถึง การประยุกต์ ความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในระบบสารสนเทศ ตั้งแต่กระบวนการจัดเก็บ ประมวลผล และการ เผยแพร่สารสนเทศ เพื่อช่วยให้ได้สารสนเทศที่มีประสิทธิภาพและรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ โดย เทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบด้วย

1. เครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องใช้สำนักงาน อุปกรณ์สื่อสารโทรคมนาคมต่างๆ รวมทั้งซอฟต์แวร์ทั้งแบบสำเร็จรูปและแบบพัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในงาน เฉพาะด้าน ซึ่งเครื่องมือเหล่านี้จัดเป็นเครื่องมือทันสมัย และใช้เทคโนโลยีระดับสูง (High Technology)
2. กระบวนการในการนำอุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ ข้างต้นมาใช้งาน เพื่อบรรณวม จัดเก็บ ประมวลผล และแสดงผลลัพธ์เป็นสารสนเทศในรูปแบบต่างๆ ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ต่อไป เช่น การจัดเก็บข้อมูลในลักษณะของฐานข้อมูล เป็นต้น

ความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศ

สามารถอธิบายความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศในด้านที่มีผลกระทบต่อการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ของผู้คนไว้หลายประการดังต่อไปนี้

1. เทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้สังคมเปลี่ยนจากสังคมอุตสาหกรรมมาเป็น สังคมสารสนเทศ
2. เทคโนโลยีสารสนเทศทำให้ระบบเศรษฐกิจเปลี่ยนจากระบบแห่งชาติไปเป็น เศรษฐกิจ โลก ที่ทำให้ระบบเศรษฐกิจของโลกผูกพันกับทุกประเทศ ความเชื่อมโยงของเครือข่าย สารสนเทศทำให้เกิดสังคมโลกาภิวัตน์
3. เทคโนโลยีสารสนเทศทำให้องค์กรมีลักษณะผูกพัน มีการบังคับบัญชาแบบ แนวราบมากขึ้น หน่วยธุรกิจมีขนาดเล็กลง และเชื่อมโยงกันกับหน่วยธุรกิจอื่นเป็นเครือข่าย การดำเนิน ธุรกิจมีการแข่งขันกันในด้านความเร็ว โดยอาศัยการใช้ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และการสื่อสาร โทรคมนาคมเป็นตัวสนับสนุน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลได้ง่ายและรวดเร็ว
4. เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเทคโนโลยีแบบสุนทรีย์สัมผัส และสามารถตอบสนอง ตามความต้องการการใช้เทคโนโลยีในรูปแบบใหม่ที่เลือกได้เอง
5. เทคโนโลยีสารสนเทศทำให้เกิดสภาพทางการทำงานแบบทุกสถานที่และทุก เวลา และทุกอุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศก่อให้เกิดการวางแผนการดำเนินการระยะยาวขึ้น อีกทั้ง ยังทำให้วิถีการตัดสินใจ หรือเลือกทางเลือกได้ละเอียดขึ้น

สรุปได้ว่าเทคโนโลยีสารสนเทศมีสำคัญในทุกวงการ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกด้าน ความเป็นอยู่ สังคม เศรษฐกิจ การศึกษา การแพทย์ เกษตรกรรม อุตสาหกรรม การเมือง ตลอดจนการ วิจัยและการพัฒนาต่างๆ

องค์ประกอบของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศนั้นอาจกล่าวได้ว่าประกอบขึ้นจากเทคโนโลยีสองสาขาหลักคือ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสื่อสารโทรคมนาคม สำหรับรายละเอียดพอสังเขปของแต่ละเทคโนโลยีมีดังต่อไปนี้คือ

1. เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์

คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถจดจำข้อมูลต่าง ๆ และปฏิบัติตามคำสั่งที่บอก เพื่อให้คอมพิวเตอร์ทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งให้ คอมพิวเตอร์นั้นประกอบด้วยอุปกรณ์ต่าง ๆ ต่อเชื่อมกันเรียกว่า ฮาร์ดแวร์ (Hardware) และอุปกรณ์ฮาร์ดแวร์นี้จะต้องทำงานร่วมกับโปรแกรมคอมพิวเตอร์หรือที่เรียกกันว่า ซอฟต์แวร์ (Software)

1.1 ฮาร์ดแวร์ (Hardware) ประกอบด้วย 5 ส่วน คือ

- อุปกรณ์รับข้อมูล (Input) เช่น แผงแป้นอักขระ (Keyboard) เมาส์ (Mouse) เครื่องตรวจกวาดภาพ (Scanner) จอภาพสัมผัส (Touch Screen) ปากกาแสง (Light Pen) เครื่องอ่านบัตรแถบแม่เหล็ก (Magnetic Strip Reader) และเครื่องอ่านรหัสแท่ง (Bar Code Reader)
- อุปกรณ์ส่งข้อมูล (Output) เช่น จอภาพ (Monitor) เครื่องพิมพ์ (Printer) และเทอร์มินัล
- หน่วยประมวลผลกลาง (CPU) จะทำงานร่วมกับหน่วยความจำหลักในขณะคำนวณหรือประมวลผล โดยปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งของโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยการดึงข้อมูลและคำสั่งที่เก็บไว้ไว้ในหน่วยความจำหลักมาประมวลผล
- หน่วยความจำหลัก (Harddisk) มีหน้าที่เก็บข้อมูลที่มาจากอุปกรณ์รับข้อมูลเพื่อใช้ในการคำนวณ และผลลัพธ์ของการคำนวณก่อนที่จะส่งไปยังอุปกรณ์ส่งข้อมูล รวมทั้งการเก็บคำสั่งขณะกำลังประมวลผล
- หน่วยความจำสำรอง (Ram) ทำหน้าที่จัดเก็บข้อมูลและโปรแกรมขณะยังไม่ได้ใช้งาน เพื่อการใช้ในอนาคต

1.2 ซอฟต์แวร์ (Software)

เป็นองค์ประกอบที่สำคัญและจำเป็นมากในการควบคุมการทำงานของเครื่องคอมพิวเตอร์ ซอฟต์แวร์สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

- 1) ซอฟต์แวร์ระบบ มีหน้าที่ควบคุมอุปกรณ์ต่าง ๆ ภายในระบบคอมพิวเตอร์ และเป็นตัวกลางระหว่างผู้ผู้กับคอมพิวเตอร์หรือฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ระบบสามารถแบ่งเป็น 3 ชนิดใหญ่คือ
 - โปรแกรมระบบปฏิบัติการ ใช้ควบคุมการทำงานของคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์พ่วงต่อกับเครื่องคอมพิวเตอร์ ตัวอย่างโปรแกรมที่นิยมใช้กันในปัจจุบัน เช่น UNIX, DOS, Microsoft Windows
 - โปรแกรมอรรถประโยชน์ ใช้ช่วยอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในระหว่างการประมวลผลข้อมูลหรือในระหว่างที่ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ตัวอย่างโปรแกรมที่นิยมใช้กันในปัจจุบัน เช่น โปรแกรมเอดิเตอร์ (Editor)
 - โปรแกรมแปลภาษา ใช้ในการแปลความหมายของคำสั่งที่เป็นภาษาคอมพิวเตอร์ ให้อยู่ในรูปแบบที่เครื่องคอมพิวเตอร์เข้าใจและทำงานตามที่ต้องการ

2) ซอฟต์แวร์ประยุกต์ เป็นโปรแกรมที่เขียนขึ้นเพื่อทำงานเฉพาะด้านตามความต้องการ ซึ่งซอฟต์แวร์ประยุกต์นี้สามารถแบ่งเป็น 3 ชนิด คือ

- ซอฟต์แวร์ประยุกต์เพื่องานทั่วไป เป็นซอฟต์แวร์ที่สร้างขึ้นเพื่อใช้งานทั่วไป ไม่เจาะจงประเภทของธุรกิจ ตัวอย่าง เช่น Word Processing, Spreadsheet, Database Management เป็นต้น

- ซอฟต์แวร์ประยุกต์เฉพาะงาน เป็นซอฟต์แวร์ที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ในธุรกิจเฉพาะ ตามแต่วัตถุประสงค์ของการนำไปใช้

- ซอฟต์แวร์ประยุกต์อื่น ๆ เป็นซอฟต์แวร์ที่เขียนขึ้นเพื่อความบันเทิง และอื่น ๆ นอกเหนือจากซอฟต์แวร์ประยุกต์สองชนิดข้างต้น ตัวอย่าง เช่น Hypertext, Personal Information Management และซอฟต์แวร์เกมต่าง ๆ เป็นต้น³

2.1.2 แนวคิดในการพิจารณา

ประเทศไทย 4.0 หมายถึง การปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจประเทศไทยไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม (Value-Based Economy) โดยมีฐานคิดหลักคือ การเปลี่ยนจากการผลิตสินค้าเชิงโภคภัณฑ์ไปสู่สินค้าเชิงนวัตกรรม การเปลี่ยนการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรมไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมและเปลี่ยนจากการเน้นภาคการผลิตสินค้าไปสู่การเน้นภาคบริการมากขึ้น⁴ ซึ่งอดีตที่ผ่านมาได้มีการพัฒนาด้านเศรษฐกิจเป็นไปอย่างต่อเนื่องตั้งแต่

“ประเทศไทย 1.0” เน้นการเกษตรเป็นหลักเช่น ผลิตและขาย พืชไร่ พืชสวน หมู หมา กา ไก่ เป็นต้น

“ประเทศไทย 2.0” เน้นอุตสาหกรรมแต่เป็นอุตสาหกรรมเบา เช่น การผลิตและขาย รองเท้า เครื่องหนัง เครื่องดื่ม เครื่องประดับ เครื่องเขียน กระเป๋า เครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น

“ประเทศไทย 3.0” เป็นอุตสาหกรรมหนักและการส่งออก เช่น การผลิตและขาย ส่งออกเหล็กกล้า รถยนต์ กลั่นน้ำมัน แยกก๊าซธรรมชาติ ปูนซีเมนต์ เป็นต้น ในช่วงแรก Thailand 3.0 เติบโตอย่างต่อเนื่อง แต่ปัจจุบันกลับเติบโตเพียงแค่ 3-4% ต่อปีเท่านั้น ประเทศไทยจึงตกอยู่ช่วงรายได้ปานกลางมาเป็นเวลากว่า 20 ปีแล้ว ในขณะที่ทั่วโลกมีการแข่งขันที่สูงขึ้น เราจึงต้องเปลี่ยนสู่ยุค Thailand 4.0 เพื่อให้ประเทศไทยให้กลายเป็นกลุ่มประเทศที่มีรายได้สูง

“ประเทศไทย 4.0” ให้เป็นเศรษฐกิจใหม่ (New Engines of Growth) มีรายได้สูง โดยวางเป้าหมายให้เกิดภายใน 5-6 ปีนี้ คล้าย ๆ กับการวางภาพอนาคตทางเศรษฐกิจที่ชัดเจนของประเทศที่พัฒนา เช่น สหรัฐอเมริกา “A Nation of Makers” อังกฤษ “Design of Innovation” อินเดีย “Made in India” หรือ ประเทศเกาหลีใต้ที่วางโมเดลเศรษฐกิจในชื่อ “Creative Economy”

³ ChotikaSuwanchuto. เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึงอะไร. Available URL: <http://s1c23.blogspot.com/2012/08/5.html> สืบค้นเมื่อ 18 เมษายน 2560.

⁴ Parin. จาก Thailand 4.0 สู่ MOJ 4.0. Available URL: <https://academicpractitioner.wordpress.com/2017/01/02จาก-thailand-4-0-สู่-moj-4-0/> สืบค้นเมื่อ 18 เมษายน 2560.

แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

เป้าหมาย

1. เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศ ด้วยการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือหลักในการสร้างสรรค์นวัตกรรมการผลิต การบริการ
2. สร้างโอกาสทางสังคมอย่างเท่าเทียม ด้วยข้อมูลข่าวสารและบริการต่างๆ ผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน
3. พัฒนาทุนมนุษย์สู่ยุคดิจิทัลด้วยการเตรียมความพร้อมให้บุคลากรทุกกลุ่ม มีความรู้และทักษะที่เหมาะสมต่อการดำเนินชีวิต และการประกอบอาชีพในยุคดิจิทัล
4. ปฏิรูปกระบวนการทัศน์การทำงานและการให้บริการของภาครัฐด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล และการใช้ประโยชน์จากข้อมูล เพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

ภูมิทัศน์ดิจิทัลของประเทศไทยในระยะเวลา 20 ปี การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลของประเทศไทย มุ่งเน้นการพัฒนาระยะยาวอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แต่เนื่องจากเทคโนโลยีดิจิทัลมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้น แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมกำหนดภูมิทัศน์หรือทิศทางการพัฒนา และเป้าหมายออกเป็น 4 ระยะ

ระยะที่ 1 Digital Foundation (1 ปี 6 เดือน) ประเทศไทยลงทุน และสร้างรากฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล

ระยะที่ 2 Digital Thailand I : Inclusion (5 ปี) ทุกภาคส่วนของประเทศไทยมีส่วนร่วมในเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล ตามแนวทางประชารัฐ

ระยะที่ 3 Digital Thailand II : Full Transformation (10ปี) ประเทศไทยก้าวสู่ดิจิทัลไทยแลนด์ที่ขับเคลื่อนและใช้ประโยชน์จากนวัตกรรมดิจิทัลได้อย่างเต็มศักยภาพ

ระยะที่ 4 Global Digital Leadership (10 ปี – 20 ปี) ประเทศไทยอยู่ในกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและคุณค่าทางสังคมอย่างยั่งยืน⁵

กระบวนการยุติธรรม หมายถึง การดำเนินการเพื่ออำนวยความยุติธรรมให้กับประชาชนและหรือคู่กรณี ทั้งก่อนและหลังมีข้อขัดแย้ง ซึ่งอาจเป็นระหว่างภาครัฐกับประชาชน หรือระหว่างองค์กรของรัฐกับองค์กรของรัฐ หรือระหว่างประชาชนด้วยกันเอง โดยหน่วยงานภาครัฐต้องมีการทำงานอย่างต่อเนื่องเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบและเป็นเอกภาพ มีการตรวจสอบถ่วงดุลโดยคำนึงถึงการทำงานเป็นองค์รวมของระบบและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาและนำไปสู่การปฏิบัติ โดยมุ่งสู่ผลลัพธ์สุดท้ายร่วมกัน คือ เพื่อประโยชน์ของประชาชน ความสงบเรียบร้อยของสังคมและความมั่นคงของประเทศ⁶

⁵ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. หน้า 25-27.

⁶ ชาตรี โชไชย. แนวทางการพัฒนากระบวนการยุติธรรมเชิงบูรณาการ : ศึกษากรณีการเชื่อมโยงข้อมูลกระบวนการยุติธรรม. หลักสูตรผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง (บ.ย.ส.) รุ่นที่ 8 วิทยาลัยการยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม พ.ศ. 2557. น. 26.

ยุทธธรรม 4.0 หมายถึง การที่กระทรวงยุติธรรมมุ่งเน้นทิศทางการพัฒนาเน้นการสร้างนวัตกรรม (Innovation) การสร้างสำนักงานและบริการเชิงดิจิทัล (Digital Service and Office) มนุษย์ (Human Capital) เน้นการทำงานแบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary) ยึดปัญหาในการแก้ไขพัฒนาด้วยองค์ความรู้หลากหลายสาขาวิชา รวมถึงการพัฒนากฎหมายและการพัฒนาที่ยั่งยืน (Law and Sustainable Development)⁷

นักกฎหมายไทย 4.0ต้องดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับประเทศไทย 4.0 กล่าวคือ มีความรู้ภาษาสากล (ภาษาอังกฤษ) ที่ใช้งานได้ มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ รู้จักคิดวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมาย และที่สำคัญต้องมีคุณธรรมจริยธรรมทั้งในการประกอบวิชาชีพและการครองตน เพื่อความชัดเจนขอเสนอความเห็นตามกลุ่มของวิชาชีพกฎหมาย คือ กระบวนการยุติธรรม (ตำรวจ อัยการ ศาล และราชทัณฑ์) และอื่นๆ

ตำรวจ การพัฒนาตำรวจไทยให้รู้ภาษาอังกฤษจะทำให้สื่อสารกับชาวต่างชาติได้รวดเร็วและถูกต้อง การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการตรวจติดตามคนร้าย ตลอดถึงการสร้างเครือข่ายระดับสากลจะทำให้ตำรวจไทย 4.0 มีความก้าวหน้าไปอีกระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ภาพลักษณ์ตำรวจด้านคุณภาพจริยธรรมควรได้รับการปรับปรุงเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและสร้างศรัทธาแก่ประชาชน

อัยการ มีบทบาทสำคัญในการฟ้องคดี ซึ่งต้องประสานกับตำรวจเกี่ยวกับพยานหลักฐาน โดยมีระบบตรวจสอบพยานหลักฐานด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อความถูกต้องชัดเจน ในการคัดเลือกอัยการผู้ช่วย ควรเน้นภาษาสากล (ภาษาอังกฤษ) และมีทุนสนับสนุนให้พนักงานอัยการได้ศึกษาต่อ ภายนอกประเทศ เพื่อพัฒนาศักยภาพของพนักงานอัยการให้สอดคล้องกับสังคมปัจจุบัน

ศาล มีสองความหมายคือ หมายถึงสถานที่พิจารณาตัดสินคดี และหมายถึงผู้พิพากษาที่ทำหน้าที่ตัดสินคดี ในส่วนของสถานที่ควรมีการนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ เช่น การบันทึกคำเบิกความพยาน โดยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-Hearing) ระบบการจัดเก็บสำนวน และข้อมูลโดยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-Case File) การสืบพยานผ่านจอภาพของศาลทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศ

ผู้พิพากษา มีแนวทางเช่นเดียวกับพนักงานอัยการคือ การคัดเลือกผู้ช่วยผู้พิพากษาควรเน้นภาษาสากล (ภาษาอังกฤษ) มีทุนพัฒนาด้วยการศึกษาต่อหรือดูงานต่างประเทศ เพื่อเพิ่มประสบการณ์การพิจารณาคดีให้กว้างขวางและทันสมัย และที่ควรเน้นเป็นหลักคือ คุณธรรมจริยธรรมที่ถือเป็นจรรยาบรรณสำคัญของผู้พิพากษา ต้องได้รับการกำกับดูแลอย่างเคร่งครัด เพื่อความเชื่อถือศรัทธาของสังคม

ราชทัณฑ์ มีบทบาทในการควบคุมผู้กระทำความผิด และการแก้ไขให้กลับคืนคนดีสู่สังคม ด้วยการนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ในทัณฑสถานต่างๆ เช่น ระบบการควบคุมสมัยใหม่ อุปกรณ์ควบคุมนักโทษ และการพัฒนาภาษาสากล (ภาษาอังกฤษ) ให้กับเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ทุกจังหวัด⁸

⁷ Parin.เรื่องเดียวกัน.

⁸ ผศ.สมหมาย จันทรเรือง. นักกฎหมายไทย 4.0. Available URL: <http://www.matichon.co.th/news/500568>. สืบค้นเมื่อวันที่ 16 เมษายน 2560.

(ร่าง)แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศกระบวนการยุติธรรม ฉบับที่ 2(พ.ศ. 2559-2562)

ยุทธศาสตร์ที่1 ยกระดับคุณภาพความพร้อมของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม

จากการประเมินศักยภาพความพร้อมของหน่วยงานต่างๆพบว่าหลายหน่วยงานยังขาดแคลนเครื่องมือสนับสนุนจึงทำให้ไม่พร้อมที่จะเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานต่างๆได้ข้อมูลในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในกระบวนการยุติธรรมยังขาดความถูกต้องและครบถ้วนหน่วยงานไม่สนับสนุนและผลักดันงบประมาณในการดำเนินงานเพื่อยกระดับศักยภาพด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นระบบโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศยังให้บริการได้ไม่ทั่วถึงทุกพื้นที่ ทุกส่วนงานหรือไม่รองรับบริการแก่หน่วยงานอื่นๆ

วัตถุประสงค์: เพื่อให้หน่วยงานมีความพร้อมด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศพื้นฐานในการให้บริการกระบวนการทำงานมีประสิทธิภาพโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมข้อมูลในระบบสารสนเทศมีความถูกต้องและครบถ้วนยิ่งขึ้น รวมทั้งผลักดันให้มีการใช้ทรัพยากรเทคโนโลยีเครือข่ายและการจัดการทรัพยากรแบบกลุ่มเมฆ (Cloud computing)

แนวทางการดำเนินงาน : ดำเนินการจัดหาอุปกรณ์เครื่องมือสนับสนุนและการใช้งานเครือข่ายภาครัฐและการจัดการทรัพยากรแบบกลุ่มเมฆให้เพียงพอต่อความต้องการของแต่ละหน่วยงานปรับปรุงการทำงานในกระบวนการยุติธรรมที่มีผลกระทบสูงให้มีประสิทธิภาพโดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงการให้บริการแก่หน่วยงานอื่นด้วยผลักดันและสนับสนุนด้านงบประมาณแก่หน่วยงานหลักให้มี ศักยภาพและความพร้อมในการเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานต่างๆ พัฒนาความถูกต้องและความครบถ้วนของข้อมูลโดยเริ่มจากข้อมูลปัจจุบันและค่อยปรับปรุงย้อนหลังเมื่อสามารถกระทำได้

ยุทธศาสตร์ที่2 บูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อนวัตกรรมกระบวนการยุติธรรม

กลไกและขั้นตอนการดำเนินงานของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเพื่ออำนวยความสะดวก ยังไม่มีประสิทธิภาพเนื่องจากไม่มีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาประยุกต์ใช้ในการทำงานหรือให้บริการอย่างจริงจังทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินงานประชาชนมักไม่ได้รับความสะดวกเสียเวลาและค่าใช้จ่ายมากหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมจึงมีแนวคิดและความต้องการระบบสารสนเทศที่สามารถให้บริการแก่ผู้เกี่ยวข้องโดยบูรณาการข้อมูลและการให้บริการของทุกหน่วยงานเข้าด้วยกันเพื่อบริการประชาชนแบบเบ็ดเสร็จที่จุดเดียวเช่นตรวจสอบความคืบหน้าของคดีวันนัดไต่สวนคดีวันพิพากษาหรือผลของคดีความเมื่อคดียุติเป็นต้นในขณะที่ศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรมDXC มีขีดความสามารถให้บริการเฉพาะสืบค้นข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่ทำความตกลงร่วมกันโดยยังไม่สามารถให้บริการด้านการส่งผ่านระบบข้อมูลระหว่างหน่วยงานเช่น สำนวนคดีรายงานการสืบเสาะเป็นต้นรวมถึงการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารงานกระบวนการยุติธรรมในภาพรวมเพื่อการตัดสินใจ(MIS For Justice Management)

วัตถุประสงค์ : เพื่อพัฒนาระบบการให้บริการหรือการทำงานในกระบวนการยุติธรรมที่เกิดจากการเชื่อมโยงและส่งต่อข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้ดีขึ้นสามารถดำเนินการได้แบบอัตโนมัติตามมาตรฐานสากล(Web Service) รวมถึงสังเคราะห์บริการใหม่หรือนวัตกรรมใหม่ในกระบวนการยุติธรรมที่เกิดจากการบูรณาการบริการและสารสนเทศจากหน่วยงานต่างๆทั้งจัดทำระหว่าง 2 หน่วยงานหรือหลายหน่วยงานเพื่อบริการหน่วยงานด้วยกันและประชาชน

แนวทางการดำเนินงาน: ปรับเปลี่ยนการจัดเก็บข้อมูลจากเอกสารไปสู่ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ทั้งข้อมูลของหน่วยงานและข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมอย่างค่อยเป็นค่อยไป จัดทำมาตรฐานการแลกเปลี่ยนข้อมูลโดยยึดมาตรฐานรูปแบบสากลดำเนินการพัฒนาโดยเริ่มจัดทำเป็นระบบต้นแบบหรือนำร่องอาจทำเป็นครั้งละสองหน่วยงานเพื่อลดความซ้ำซ้อนในการประสานงานหรือเพิ่มโอกาสในการประสบความสำเร็จสร้างระบบข้อมูลที่เป็นผลผลิตของหน่วยงานเผยแพร่และสร้างเครือข่ายผู้ใช้ประโยชน์จากข้อมูลออกแบบและพัฒนาระบบวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆเพื่อการวางแผนและตัดสินใจในการบริหารงานยุติธรรม (MIS For Justice Management)

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกระบวนการยุติธรรม

จากการศึกษาและสำรวจสถานภาพด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมปรากฏว่าบุคลากรซึ่งปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกระบวนการยุติธรรมในปัจจุบันมีปัญหาทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพซึ่งได้แก่ผู้บริหารระดับสูงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (CIO) มีทัศนคติและองค์ความรู้แตกต่างกันในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการกิจของหน่วยงาน จำนวนบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานและมีระดับความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศแตกต่างกัน บุคลากรที่มีอยู่ ขาดความรู้เฉพาะด้านและทักษะในการปฏิบัติงาน รวมทั้งไม่มีความรู้ทันเทคโนโลยีสารสนเทศที่พัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

วัตถุประสงค์: เพื่อให้ผู้บริหารระดับสูงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (CIO) มีความรู้และทักษะเพียงพอต่อการบริหารจัดการมีแนวคิดและเป็นผู้ดำเนินการพัฒนากระบวนการยุติธรรมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศร่วมกันบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพียงพอและเหมาะสมต่อการบริหารจัดการมีความรู้ความสามารถเท่าทันเทคโนโลยีและมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

แนวทางการดำเนินงาน: เพิ่มจำนวนบุคลากรให้เพียงพอและเหมาะสมกับการปฏิบัติงานโดยประเมินความต้องการกำลังคนที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานและกำหนดไว้ในแผนพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศกระบวนการยุติธรรมของแต่ละหน่วยงานเปิดโอกาสหรือช่องทางให้เอกชนเข้ามาสนับสนุนการทำงานรวมทั้งพิจารณาจ้างลูกจ้างหรือนักศึกษาฝึกงานเข้ามาปฏิบัติงานในส่วนที่ไม่กระทบต่อการปฏิบัติงานโดยรวมเพิ่มศักยภาพและทักษะในการปฏิบัติงานโดยจัดทำคู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงานและจัดให้มีการศึกษาดูงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทั้งภายในหน่วยงานและภายนอกหน่วยงานอย่างสม่ำเสมอร่วมกับจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมนักบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและผู้ปฏิบัติงานเพื่อให้มีความรู้เหมาะสมกับงานที่รับผิดชอบและทันกับการต้องการรวมทั้งเป็นการสร้างเครือข่ายประสานความร่วมมือในการทำงานร่วมกันสร้างสิ่งจูงใจแก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกระบวนการยุติธรรม โดยกำหนดสายงานและความก้าวหน้าในวิชาชีพด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้มีมาตรฐานที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนากฎหมายระเบียบและข้อบังคับให้เอื้อต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกระบวนการยุติธรรม

กระบวนการทำงานและขั้นตอนต่างๆในกระบวนการยุติธรรมล้วนอยู่ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายดังนั้นการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสารมาประยุกต์ใช้ในการทำงานหรือขั้นตอนกระบวนการยุติธรรม จำเป็นต้องมีกฎหมายกฎหรือระเบียบข้อบังคับรองรับไว้ด้วยซึ่งปัจจุบันกฎหมายที่มีอยู่ยังไม่ครอบคลุมหรือรองรับการทำงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆได้อย่างเต็มที่ รวมทั้งการปรับเปลี่ยนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการรองรับกฎหมายที่เปลี่ยนแปลงไปก็ไม่สามารถ

ทำได้ในพื้นที่เช่นกันนอกจากนี้ยังมีกฎหมายระเบียบข้อบังคับของแต่ละหน่วยงานที่กำหนดขึ้นซึ่งจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามขั้นตอนทำให้เกิดความล่าช้าและเป็นอุปสรรคต่อการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมอย่างจริงจัง

วัตถุประสงค์: เพื่อให้ผู้บริหารและปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรม มีทัศนคติหรือแนวความคิดพัฒนางานยุติธรรมด้วยการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการทำงานและเพื่อให้บริการประชาชน พร้อมมีกลไกที่มีประสิทธิภาพการปรับปรุงกฎหมายกฎหรือระเบียบที่นำไปสู่การสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการให้บริการหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมและประชาชน

แนวทางการดำเนินงาน : ศึกษาปัญหาหรือข้อจำกัดอันเนื่องจากกฎหมายระเบียบและข้อบังคับต่างๆที่เป็นอุปสรรคต่อการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการทำงานหรือในขั้นตอนกระบวนการยุติธรรมต่างๆดำเนินการปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบข้อบังคับและกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้องตามลำดับความสำคัญเพื่อให้เอื้อต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในกระบวนการยุติธรรมจัดประชุมสัมมนาผู้บริหารและ ผู้ปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสร้างแนวคิดร่วมกันในการพัฒนางานยุติธรรมด้วยการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการทำงานและเพื่อให้บริการประชาชน⁹

2.1.3 แนวคิดเรื่องข้อมูลและการพัฒนาเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูล

1) แนวคิดเรื่องข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคลแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ข้อมูลของบุคคลธรรมดาและข้อมูลของสาธารณะบุคคล

-บุคคลธรรมดาย่อมมีสิทธิในเรื่องอันเป็นการส่วนตัว บุคคลทุกคนมีสิทธิดำรงชีวิตโดยสงบปราศจากการเข้าเกี่ยวข้องในทางใดๆ จากบุคคลอื่น การปกปิดหรือการเปิดเผยข้อเท็จจริงใดอันเกี่ยวเนื่องกับบุคคลนั้นย่อมเป็นสิทธิอันชอบธรรมเฉพาะบุคคลนั้นแต่เพียงผู้เดียว บุคคลอื่นไม่มีสิทธิก้าวล่วงเข้าไปเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวของบุคคลอื่นโดยที่บุคคลนั้นไม่ได้ให้ความยินยอม และแม้บุคคลซึ่งเป็นเจ้าของข้อมูลให้ความยินยอมในบางกรณีก็ไม่อาจเปิดเผยได้ หากข้อมูลดังกล่าวนั้นกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ ความสงบสุขเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของสังคม¹⁰

- ข้อมูลสาธารณะชนหมายถึง กรณีที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งแสดงออกโดยสมัครใจ ไม่ว่าจะโดยแจ้งชัดหรือโดยปริยายนำตัวเองเข้าไปอยู่ในสายตาของสาธารณะชนโดยทั่วไป เช่น ดารา ภาพยนตร์ นักร้องนักแสดงเมือง บุคคลเหล่านี้ไม่ว่าจะเต็มใจหรือไม่เต็มใจก็ตาม ถือว่าได้สละสิทธิในชีวิตส่วนบุคคลของตนเองในขอบเขตที่ว่าข้อมูลส่วนตัวบางประการอาจได้รับการเผยแพร่ให้ปรากฏแก่สาธารณะชนได้¹¹

⁹ สำนักกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม. (ร่าง) แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศกระบวนการยุติธรรม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2559-2562. หน้า จ-ซ.

¹⁰ ทวีเกียรติ ดุริยะประพันธ์. ปัญหาและการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล. หลักสูตรผู้พิพากษา ศาลชั้นต้น สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. 2557. น. 5

¹¹ ทวีเกียรติ ดุริยะประพันธ์. เรื่องเดียวกัน. น. 5-6.

ข้อมูลส่วนบุคคล แบ่งตามลักษณะความยินยอมของบุคคล ออกได้เป็น 2 ประเภท กล่าวคือข้อมูลส่วนบุคคลที่เปิดเผยได้ หมายถึง ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลใดบุคคลหนึ่งในบางเรื่องบางประเภทที่เจ้าของข้อมูลยินยอมให้เปิดเผยแก่บุคคลภายนอก หรือเป็นข้อมูลที่กฎหมายวางหลักไว้ว่าสามารถเปิดเผยให้แก่บุคคลภายนอกหรือสาธารณชนรับรู้ได้ เช่น ประวัติอาชญากรรมหรือข้อมูลทางทะเบียนราษฎร เป็นต้น ในทางกลับกัน ข้อมูลส่วนบุคคลอีกประเภทหนึ่งได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นความลับ ตามระเบียบว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2517 กำหนดชั้นความลับไว้ทั้งสิ้น 4 ชั้น ประกอบด้วย

1) ชั้นลับที่สุด ได้แก่ความลับที่มีความสำคัญที่สุดเกี่ยวกับข่าวสาร วัตถุ หรือบุคคล ซึ่งถ้าหากความลับดังกล่าวทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนรั่วไหลไปถึงบุคคลผู้ไม่มีหน้าที่ได้ทราบ จะทำให้เกิดความเสียหายหรืออันตรายต่อความมั่นคง ความปลอดภัยหรือความสงบเรียบร้อยของประเทศชาติหรือพันธมิตรอย่างร้ายแรงที่สุด

2) ชั้นลับมาก ได้แก่ ความลับที่มีความสำคัญมากเกี่ยวกับข่าวสาร วัตถุ หรือบุคคล ซึ่งถ้าหากความลับดังกล่าวทั้งหมดหรือบางส่วนรั่วไหลไปถึงบุคคลผู้ไม่มีหน้าที่ทราบจะทำให้เกิดความเสียหาย หรืออันตรายต่อความมั่นคง ความปลอดภัยของประเทศชาติหรือพันธมิตร หรือความสงบเรียบร้อยภายในราชอาณาจักรอย่างร้ายแรง

3) ชั้นลับ ได้แก่ความลับที่มีความสำคัญเกี่ยวกับข่าวสาร วัตถุ หรือบุคคล ซึ่งถ้าหากความลับดังกล่าวทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนรั่วไหลไปถึงบุคคลผู้ไม่มีหน้าที่ทราบจะทำให้เกิดความเสียหายต่อราชการหรือต่อเกียรติภูมิของประเทศชาติหรือพันธมิตรได้

4) ชั้นปกปิด ได้แก่ ความลับซึ่งไม่เปิดเผยให้ผู้ไม่มีหน้าที่ได้ทราบโดยสงวนไว้ให้ทราบเฉพาะบุคคลที่มีหน้าที่ต้องทราบเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการเท่านั้น¹²

ข้อมูลส่วนบุคคลอาจอยู่ในการดูแลรักษาหรือจัดเก็บโดยบุคคลหน่วยงานหรือองค์กรสถาบันต่างๆ ซึ่งอาจแยกพิจารณาได้ดังนี้¹³

- ข้อมูลส่วนบุคคลที่จัดเก็บโดยบุคคลหรือองค์กรซึ่งมีความสัมพันธ์กับบุคคลนั้นโดยตรงแบ่งออกเป็น ข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองหรือจัดเก็บรักษาไว้โดยบุคคลผู้เป็นเจ้าของข้อมูลหรือครอบครองดูแลข้อมูลนั้น และข้อมูลส่วนบุคคลที่เก็บรักษาไว้โดยบุคคลหรือองค์กรซึ่งมีความสัมพันธ์กับบุคคลนั้นโดยตรง ซึ่งบุคคลดังกล่าวได้ให้ความยินยอม เช่น การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งให้ข้อมูลเกี่ยวกับชื่อ ที่อยู่ อาชีพของตนแก่ธนาคารพาณิชย์เพื่อความสะดวกในการเปิดบัญชีเงินฝากหรือขอกู้เงินยืมเงิน หรือการที่บุคคลใดให้ข้อมูล ประวัติการเจ็บป่วยโรคประจำตัวของตนให้แก่แพทย์หรือบริษัทประกันภัยเพื่อการรักษาหรือการทำสัญญาประกันชีวิต เป็นต้น

- ข้อมูลส่วนบุคคลที่จัดเก็บโดยบุคคลหรือองค์กรซึ่งไม่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคลที่เป็นเจ้าของข้อมูลโดยตรง ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลส่วนบุคคลที่ถูกจัดเก็บดูแลโดยรัฐหรือหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานเอกชน ซึ่งจะอาจได้รับความยินยอมหรือไม่ได้รับความยินยอมของเจ้าของข้อมูลก็ได้

ปัจจุบันมีการนำระบบสารสนเทศมาใช้อย่างแพร่หลาย ซึ่งอาจต้องมีการรวบรวมจัดเก็บ ใช้หรือเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลของ ผู้ใช้บริการในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เพื่อเป็นการ

¹² ทวีเกียรติ ดุริยะประพันธ์. เรื่องเดียวกัน. น. 6-7

¹³ ทวีเกียรติ ดุริยะประพันธ์. เรื่องเดียวกัน. น. 7-8

ป้องกันการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานสำคัญในความเป็นส่วนตัว (Privacy Right) ของประชาชนที่ต้องได้รับการคุ้มครองการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่ต่างประเทศและประเทศไทยใช้นำมาอ้างอิงเป็นแนวทางในการดำเนินการเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่กรอบในการคุ้มครองข้อมูลขององค์การความร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD : The Organization for Economic Cooperation and Development) ในเรื่อง Guidelines Governing the Protection of Privacy and Transborder Data Flows of Personal Data ซึ่งมีหลักการพื้นฐาน 8 ประการ ดังนี้¹⁴

1. หลักข้อจำกัดในการเก็บรวบรวมข้อมูลการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องเป็นไปโดยมีข้อจำกัด วิธีการในการแสวงหาและเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลต้องเป็นวิธีการที่ชอบด้วยกฎหมายและเป็นไปโดยการรับรู้และยินยอมของเจ้าของข้อมูล (with knowledge or consent of the data subject)

2. หลักคุณภาพของข้อมูล (Data Quality Principle) ข้อมูลส่วนบุคคลที่จัดเก็บต้องเป็นข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ในการใช้และต้องเป็นข้อมูลที่ถูกต้องสมบูรณ์และเป็นปัจจุบัน

3. หลักการกำหนดวัตถุประสงค์ (Purpose Specification Principle) หลักการนี้กำหนดให้ต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ชัดเจน

4. หลักข้อจำกัดเกี่ยวกับการใช้ข้อมูล (Use Limitation Principle) หลักการนี้กำหนดว่าจะต้องไม่มีการใช้หรือการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นไปโดยขัดต่อวัตถุประสงค์ของการจัดเก็บข้อมูลเว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลหรือกฎหมายยกเว้นให้ทำได้

5. หลักความปลอดภัยของข้อมูล (Security Safeguards Principle) หลักการนี้กำหนดว่าจะต้องมีมาตรการรักษาความปลอดภัยในการจัดเก็บข้อมูลเพื่อป้องกันความเสียหายและความสูญเสียจากการเข้าถึงข้อมูลโดยไม่ชอบการทำให้ลายการใช้การเปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือการเปิดเผยข้อมูลโดยมิชอบ

6. หลักการเปิดเผยข้อมูล (Openness Principle) หลักการนี้กำหนดว่าจะต้องมีนโยบายทั่วไปเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลรูปแบบและแนวปฏิบัติในการเปิดเผย

7. หลักความมีส่วนร่วมของปัจเจกชน (Individual Participation Principle) ปัจเจกชนมีสิทธิเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในข้อมูลส่วนบุคคลในประการต่างๆกล่าวคือ มีสิทธิได้รับแจ้งยืนยันจากผู้เก็บข้อมูลว่ามีการจัดเก็บข้อมูลของตน หรือมีสิทธิได้รับแจ้งเหตุผลการปฏิเสธการได้รับข้อมูลของตนมีสิทธิโต้แย้งให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลของตนเอง

8. หลักความรับผิดชอบ (Accountability Principle) หลักการนี้กำหนดว่า จะต้องมีการกำหนดความรับผิดชอบให้กับผู้ควบคุมข้อมูล เพื่อให้การปฏิบัติการเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลสอดคล้องกับหลักการต่างๆที่ได้กำหนดไว้ข้างต้น

2) แนวคิดเรื่องการเชื่อมโยงข้อมูลในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

ข้อมูลต่างๆ ของบุคคลโดยเฉพาะข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดถือเป็นข้อมูลสำคัญและมีผลในการกำหนดนโยบายด้านการบริหารในองค์กรต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาปัจจุบันหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาต่างพัฒนาและมีระบบการเก็บรวบรวมข้อมูลการ

¹⁴ คณาธิป ทองรวีวงศ์. กฎหมายเกี่ยวกับการสื่อสารมวลชน. (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2555) น. 208-209.

กระทำความผิด เพื่อใช้ในการปรับปรุงองค์กรของตนเองอยู่แล้ว อย่างไรก็ตามการรวบรวมข้อมูลขององค์กรหรือหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญายังมีมาตรฐานการจัดเก็บที่แตกต่างกัน โดยแต่ละองค์กรจะเก็บรวบรวมข้อมูลที่เอื้อประโยชน์ในการปฏิบัติงานของแต่ละองค์กร ทำให้ข้อมูลที่จัดเก็บมีเป็นจำนวนมากและไม่เป็นระบบเดียวกัน ทำให้ยังไม่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลถึงกันได้ นอกจากนี้ แต่ละหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญายังพบปัญหาเรื่องงบประมาณและบุคลากรซึ่งต้องมีความรู้ความเข้าใจในเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้การพัฒนาระบบฐานข้อมูลและการเชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงานยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรเมื่อประเทศไทยกำลังพัฒนาไปสู่ประเทศไทย 4.0 โดยการขับเคลื่อนประเทศโดยเทคโนโลยีและนวัตกรรม การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูลต่างๆ จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง

คณะผู้วิจัยได้ศึกษารูปแบบการจัดเก็บข้อมูลของหน่วยงานต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ประกอบด้วย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานศาลยุติธรรม กรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติและกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน พบว่า แต่ละหน่วยงานมีรูปแบบการรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลที่แตกต่างกัน ตามบทบาทและภารกิจของตน สรุปเบื้องต้นได้ดังนี้

- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีการจัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด แยกตามการจัดเก็บของกองบังคับการศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติและกองทะเบียนประวัติอาชญากร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งเป็นข้อมูลส่วนตัวผู้กระทำความผิด เช่น ชื่อ สกุล อายุ เพศ และข้อมูลทางคดีผู้กระทำความผิดตามข้อหาและรายละเอียดทางคดี¹⁵

- สำนักงานอัยการสูงสุด มีการจัดเก็บข้อมูลแยกประเภทออกเป็น การจัดเก็บตามสารบบคดี อาทิ ข้อมูลคดีสำนวน คำสั่งฟ้อง คำสั่งไม่ฟ้องและเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับคดีที่อัยการรับผิดชอบ การจัดเก็บตามข้อมูลประวัติบุคคล เช่น ผู้เสียหาย จำเลย รวมถึงการจัดเก็บข้อมูลประวัติอาชญากรรม¹⁶

- สำนักงานศาลยุติธรรม มีการจัดเก็บข้อมูลเพื่อประโยชน์การบริหารจัดการคดีเป็นหลัก ได้แก่ การจัดเก็บข้อมูลการพิจารณาพิพากษาคดีทั้งคดีแพ่งและคดีอาญาแยกตามข้อหา ฐานความผิดและจำนวนทุนทรัพย์ จัดเก็บข้อมูลแยกตามระยะเวลาในการพิจารณาพิพากษาคดี จัดเก็บข้อมูลแยกตามชั้นศาล รวมทั้งจัดเก็บข้อมูลสถิติเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานย้อนหลังกว่า ๕ ปี¹⁷

- กรมราชทัณฑ์ มีการจัดเก็บข้อมูลผู้ต้องขังเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขัง โดยการเก็บข้อมูลแยกตามเพศและประเภทผู้ต้องขัง เช่น ผู้ต้องขังระหว่างการพิจารณาผู้ต้องขังที่ศาลพิพากษา ผู้ต้องขังกักขังแทนค่าปรับ รวมทั้งเก็บข้อมูลตามฐานความผิดและโทษตามคำพิพากษา¹⁸

- กรมคุมประพฤติ มีการจัดเก็บข้อมูลผู้กระทำความผิดที่ศาลมีคำสั่งให้สืบเสาะและพินิจ คุมความประพฤติ ผู้ต้องหาที่เข้ารับการตรวจพิสูจน์การติดยาเสพติดและผู้ต้องขังที่ได้รับการพัก

¹⁵ รายงานการวิจัย หลักสูตรการบริหารงานยุติธรรมระดับกลาง (ย.ธ.ก. รุ่น12) น. 18-19.

¹⁶ สำนักงานอัยการสูงสุด. แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานอัยการสูงสุด พ.ศ. 2554-2558. น.IX

¹⁷ สรุปการสัมมนาทางวิชาการ หัวข้อ “สายวัตรอบเอาจกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไทย” (Criminal Justice

Performance Indicators) น.9http://www.tijthailand.org/useruploads/files/tij-page01spread_.pdf สืบค้นเมื่อ 5 เมษายน 2560

¹⁸ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 มาตรา 32และโปรตุเกสคดีผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ สำรอง ณ วันที่ 1 มีนาคม 2560http://www.correct.go.th/stat102/display/result_pdf.php?date=2017-03-01 สืบค้นเมื่อวันที่ 6 เมษายน 2560.

การลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุกตามแบบรายการประวัติบุคคล แยกตามสัญชาติ เพศ อายุ และผลการปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมประพฤติที่ศาลกำหนด¹⁹

- กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน มีการจัดเก็บข้อมูลประวัติ ภูมิหลังของเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนตามแบบรายการประวัติบุคคล²⁰

3) การเชื่อมโยงข้อมูลในหน่วยงานอื่นๆ ที่ไม่ใช่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม

ทางอาญา

เมื่อพิจารณาหน่วยงานด้านอื่นที่ไม่ใช่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา พบว่ามีแนวคิดการบูรณาการฐานข้อมูลและการจัดทำฐานข้อมูลให้เป็นระบบเช่นเดียวกัน เช่นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการค้นหาข้อมูลของหน่วยงานของรัฐ สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) ได้ร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ พัฒนาเว็บไซต์ศูนย์รวมข้อมูลเพื่อติดต่อราชการ หรือที่เรียกว่า www.info.go.th เพื่อรวบรวมข้อมูลสำหรับการพิจารณาอนุญาตของหน่วยงานของรัฐเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและค้นหาได้ง่าย²¹ นอกจากนี้ คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2559 เห็นชอบแนวทางการบูรณาการฐานข้อมูลประชาชนและการบริการภาครัฐตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ และมีแนวทางดำเนินการ กล่าวคือ ให้สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครองเป็นหน่วยงานกลางในการเชื่อมโยงฐานข้อมูลประชาชนของส่วนราชการ (Population Information Linkage Center) และทำหน้าที่เป็นผู้ให้บริการข้อมูล (Gate Way) ตามที่ส่วนราชการร้องขอ ให้ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐจัดทำฐานข้อมูลประชาชนของตนเองตามอำนาจหน้าที่โดยใช้เลขประจำตัวประชาชน 13หลัก เป็นดัชนีในการจัดเก็บข้อมูลและมีหน้าที่ปรับปรุงฐานข้อมูลให้ครบถ้วนถูกต้อง เป็นปัจจุบันให้ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐที่มีฐานข้อมูลประชาชนเชื่อมโยงระบบคอมพิวเตอร์กับสำนักทะเบียนกลางกรมการปกครอง และจัดทำระบบให้บริการตรวจสอบข้อมูล (Services) เพื่อรองรับการอ่านข้อมูลประชาชน (Read Only) จากระบบคอมพิวเตอร์ของสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครองรวมทั้งให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจที่มีหน้าที่ให้บริการประชาชนปรับปรุงระบบการบริการประชาชนเพื่อรองรับการใช้บัตรประจำตัวประชาชนแบบเอกประสงค์ (Smart Card) และเชื่อมโยงระบบคอมพิวเตอร์กับระบบคอมพิวเตอร์ของสำนักทะเบียนกลางกรมการปกครองเพื่อเรียกใช้ข้อมูลในการให้บริการประชาชนจากระบบฐานข้อมูลประชาชนของหน่วยงานต่างๆ ผ่านระบบคอมพิวเตอร์ ของสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครองทดแทนการใช้สำเนาเอกสารทั้งนี้ ให้หน่วยงานต่าง ๆ ปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ ให้รองรับแนวทางดังกล่าว และให้กรมการปกครองเป็นหน่วยงานหลักร่วมกับกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารกำหนดรูปแบบและควบคุมการเข้าถึงข้อมูลโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ (National e-Payment Master Plan) การป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบต่อ

¹⁹ รายงานการวิจัย หลักสูตรการบริหารงานยุติธรรมระดับกลาง (ย.ธ.ก. รุ่น 12) อ้างแล้ว 9. น. 23.

²⁰ เรืองเดียวกัน. น. 8.

²¹ ทิพย์ศรีน ภัคธณกุล และทศพล เชี่ยวชาญประพันธ์. การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐสู่การเป็นรัฐบาลแบบเปิด : นวัตกรรมการบริหาร

ราชการแผ่นดินยุคดิจิทัลของประเทศไทย.น.12 https://www.ega.or.th/upload/download/file_8fa586cf682605b8cbaf62cefc901c0.pdf สืบค้นเมื่อวันที่ 6 เมษายน 2560

การรักษาความมั่นคงของประเทศความมั่นคงและปลอดภัยในการใช้งานระบบสารสนเทศ การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล²²

ในงานด้านสาธารณสุขมีแนวคิดการบูรณาการฐานข้อมูลเช่นกัน โดยหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องได้เตรียมการบูรณาการผ่านการขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งการบูรณาการระบบสุขภาพของไทยด้วย Personal Health Records (PHR)²³ หรือระบบทะเบียนสุขภาพอิเล็กทรอนิกส์ส่วนบุคคล ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างสถานพยาบาล โรงพยาบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุขของประชาชนในแต่ละจังหวัด เช่นข้อมูลพื้นฐานทั่วไปประวัติการรักษา ประวัติการแพทย์รวมถึงนำเข้าสู่ข้อมูลการดูแลสุขภาพของแต่ละบุคคลการออกกำลังกายและผลการตรวจร่างกาย เพื่อช่วยให้ประชาชนสามารถดูแลสุขภาพตนเองระหว่างรอการพบแพทย์ครั้งหน้ารวมถึงเปรียบเทียบและปฏิบัติตามคำแนะนำจากแพทย์โดยประชาชนและคนไข้สามารถบริหารข้อมูลสุขภาพของตนเองและครอบครัวอย่างเป็นระบบสามารถติดตามและนัดพบแพทย์ผ่านทางระบบออนไลน์ได้ทันที ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอยู่ระหว่างการศึกษความเป็นไปได้ในการดำเนินการ

2.1.4 กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลโดยเฉพาะข้อมูลผู้กระทำความผิดและรายละเอียดการกระทำความผิดถือได้ว่าเป็นข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความละเอียดอ่อน ในการนำข้อมูลของผู้กระทำความผิดไม่ว่าจะเป็นข้อมูลในแง่ประวัติส่วนตัวหรือประวัติการกระทำความผิดไปใช้หรือเปิดเผยต่อบุคคลหรือหน่วยงานอื่นๆ ย่อมอาจส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงและก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของข้อมูลนั้นๆ ได้ ดังนั้น ในการพัฒนาระบบฐานข้อมูลและการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา จำเป็นต้องพิจารณาศึกษาข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างรอบคอบ เพื่อป้องกันปัญหาการนำเอาข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในทางมิชอบ

คณะผู้ศึกษาวิจัยรวบรวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล ข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลข่าวสารของทางราชการแล้ว พบว่า มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่สำคัญ ดังนี้

- (1) ประมวลกฎหมายอาญา ความผิดฐานเปิดเผยความลับและความผิดฐานหมิ่นประมาท
- (2) พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540
- (3) พระราชบัญญัติคุ้มครองความลับทางราชการ พ.ศ. 2483
- (4) พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2530
- (5) พระราชบัญญัติคุ้มครองประพฤติ พ.ศ. 2559
- (6) พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550
- (7) พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553
- (8) พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544

²² คณะรัฐมนตรีเห็นชอบบูรณาการฐานข้อมูลประชาชนและบริการภาครัฐ. <https://www.blognone.com/node/79097>
สืบค้นเมื่อ 4 เมษายน 2560

²³ PHR บูรณาการระบบสาธารณสุขไทย สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล <http://www.depa.or.th/th/article/phr-บูรณาการระบบสาธารณสุขไทย> สืบค้นเมื่อวันที่ 4 เมษายน 2560

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 เป็นกฎหมายที่สำคัญฉบับหนึ่งของประเทศไทย ที่วางหลักการที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสารไว้ กฎหมายฉบับนี้ให้ความหมายของคำว่า “ข้อมูลข่าวสาร” และ “ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล” ไว้แยกจากกัน โดยข้อมูลข่าวสารหมายความว่า สิ่งที่สามารถทำให้รู้เรื่องราวข้อเท็จจริง ข้อมูลหรือสิ่งใดๆ ไม่ว่าการสื่อความหมายนั้นจะทำได้โดยสภาพของสิ่งนั้นเองหรือโดยผ่านวิธีการใดๆ และไม่ว่าจะได้จัดทำไว้ในรูปของเอกสาร แฟ้ม รายงาน หนังสือ แผ่นผิง แผนที่ ภาพวาด ภาพถ่าย ฟิล์ม การบันทึกภาพและเสียง การบันทึกโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือวิธีอื่นใดที่ทำให้สิ่งที่บันทึกไว้ปรากฏได้ และให้ความหมายคำว่า “ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล” หมายความว่า ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวบุคคล เช่น การศึกษา ฐานะการเงิน ประวัติสุขภาพ ประวัติอาชญากรรม หรือประวัติการทำงาน บรรดาที่มีชื่อของผู้คนหรือมีเลขหมาย รหัส หรือสิ่งบอกลักษณะอื่นที่ทำให้รู้ตัวผู้คนได้ เช่น ลายพิมพ์นิ้วมือ แผ่นบันทึกลักษณะเสียงของคน หรือรูปถ่าย และให้หมายความรวมถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของผู้ที่ถึงแก่กรรมแล้วด้วย

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 สามารถแบ่งประเภทของข้อมูลข่าวสารออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ (1) ข้อมูลข่าวสารที่ต้องเปิดเผยเป็นการทั่วไป ได้แก่ ข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 7 ที่หน่วยงานของรัฐต้องส่งข้อมูลข่าวสารของทางราชการลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา อาทิ โครงสร้างองค์กร อำนาจหน้าที่ วิธีการดำเนินงาน กฎ ข้อบังคับ และข้อมูลข่าวสารอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด (2) ข้อมูลข่าวสารของราชการที่เปิดเผยเป็นการเฉพาะ ได้แก่ ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล เช่น การศึกษา ฐานะการเงิน ประวัติสุขภาพ ประวัติอาชญากรรมหรือประวัติการทำงานที่ปรากฏชื่อของผู้คน หรือมีเลขหมาย รหัส หรือสิ่งบอกลักษณะอื่นทำให้รู้ตัวผู้คนได้ และ (3) ข้อมูลข่าวสารของทางราชการที่ไม่เปิดเผย ได้แก่ ข้อมูลข่าวสารที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ตามมาตรา 14 หรือข้อมูลข่าวสารของทางราชการตามมาตรา 15

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540 กำหนดหน้าที่ให้หน่วยงานของรัฐเปิดเผยข้อมูลข่าวสารโดยวิธีการต่างๆ 3 วิธีการ คือ (1) การเปิดเผยโดยการนำข้อมูลข่าวสารของราชการตามที่กำหนดไปพิมพ์เผยแพร่ในราชกิจจานุเบกษา (2) การเปิดเผยโดยการจัดข้อมูลข่าวสารของราชการตามที่กำหนดไว้สำหรับให้ประชาชนมาตรวจดูได้ และ (3) การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการตามคำขอของประชาชนเป็นการเฉพาะราย²⁴

พระราชบัญญัตินี้มีข้อยกเว้นห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐเปิดเผยข้อมูลข่าวสารบางประเภท ได้แก่ (1) ข้อมูลข่าวสารที่ห้ามมิให้เปิดเผยโดยเด็ดขาด กล่าวคือข้อมูลข่าวสารของราชการที่อาจก่อความเสียหายต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ และ (2) ข้อมูลข่าวสารที่อาจมีคำสั่งให้เปิดเผยก็ได้ เป็นเรื่องที่กฎหมายให้ดุลพินิจแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐว่าจะเปิดเผยหรือไม่ ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องคำนึงถึงการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐ ประโยชน์สาธารณะและประโยชน์ของเอกชนเกี่ยวข้องกันด้วย²⁵

สำหรับข้อมูลข่าวสารที่เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถพิจารณาว่าจะไม่เปิดเผยนั้น มีลักษณะดังต่อไปนี้²⁶

²⁴ คณาธิป ทองรวีวงศ์. อ้างแล้ว. น. 216.

²⁵ คณาธิป ทองรวีวงศ์. อ้างแล้ว. น.220-221.

²⁶ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540 มาตรา 15

(1) การเปิดเผยจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หรือความมั่นคงในทางเศรษฐกิจหรือการคลังของประเทศ

(2) การเปิดเผยจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายเสื่อมประสิทธิภาพ หรือไม่อาจสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้ ไม่ว่าจะเกี่ยวกับการฟ้องคดี การป้องกัน การปราบปราม การทดสอบ การตรวจสอบ หรือการรู้แหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสารหรือไม่ก็ตาม

(3) ความเห็นหรือคำแนะนำภายในหน่วยงานของรัฐในการดำเนินการเรื่องหนึ่งเรื่องใด แต่ทั้งนี้ ไม่รวมถึงรายงานทางวิชาการ รายงานข้อเท็จจริงหรือข้อมูลข่าวสารที่นำมาใช้ในการทำความเห็นหรือคำแนะนำภายในดังกล่าว

(4) การเปิดเผยจะก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตหรือความปลอดภัยของบุคคลหนึ่งบุคคลใด

(5) รายงานการแพทย์หรือข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล ซึ่งการเปิดเผยจะเป็นการรุกรานสิทธิส่วนบุคคลโดยไม่สมควร

(6) ข้อมูลข่าวสารของราชการที่มีกฎหมายคุ้มครองมิให้เปิดเผย หรือข้อมูลข่าวสารที่มีผู้ให้มาโดยไม่ประสงค์ให้ทางราชการนำไปเปิดเผยต่อผู้อื่น

(7) กรณีอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

กฎหมายยังกำหนดอีกว่า เมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐมีคำสั่งมิให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของทางราชการนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐจะกำหนดเงื่อนไขอย่างใดก็ได้ แต่ต้องระบุด้วยว่าเปิดเผยไม่ได้เพราะเป็นข้อมูลข่าวสารประเภทใดและให้เหตุผลในการไม่เปิดเผยด้วยว่า เป็นเพราะเหตุใด

พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดหลักการเกี่ยวกับการจัดเก็บ การเปิดเผยและการรับรู้ข้อมูลส่วนบุคคล โดยกำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดเก็บข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลดังนี้²⁷

(1) ต้องจัดให้มีระบบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลเพียงพอที่เกี่ยวข้องและจำเป็นเพื่อการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์เท่านั้น และยกเลิกการให้มีระบบดังกล่าวเมื่อหมดความจำเป็น

(2) พยายามเก็บข้อมูลข่าวสารโดยตรงจากเจ้าของข้อมูล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่กระทบถึงประโยชน์ได้เสียโดยตรงของบุคคลนั้น

(3) จัดให้มีการพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษาและตรวจสอบแก้ไขให้ถูกต้องอยู่เสมอเกี่ยวกับสิ่งดังต่อไปนี้

- ก) ประเภทของบุคคลที่มีการเก็บข้อมูลไว้
- ข) ประเภทของระบบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล
- ค) ลักษณะการใช้ข้อมูลตามปกติ
- ง) วิธีการขอตรวจดูข้อมูลข่าวสารของเจ้าของข้อมูล
- จ) วิธีการขอให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูล
- ฉ) แหล่งที่มาของข้อมูล

²⁷ ฌานีป ทองรวีวงศ์. อ้างแล้ว. น.224-225.

- (4) ตรวจสอบแก้ไขข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลในความรับผิดชอบให้ถูกต้องอยู่เสมอ
- (5) จัดระบบรักษาความปลอดภัยให้แก่ระบบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล ตามความเหมาะสมเพื่อป้องกันไม่ให้มีการนำไปใช้โดยไม่เหมาะสมหรือเป็นผลร้ายต่อเจ้าของข้อมูล

ในกรณีที่เก็บข้อมูลข่าวสารโดยตรงจากเจ้าของข้อมูล หน่วยงานของรัฐต้องแจ้งให้เจ้าของข้อมูลทราบล่วงหน้าหรือพร้อมกับการขอข้อมูลถึงวัตถุประสงค์ที่จะนำข้อมูลมาใช้ ลักษณะการใช้ข้อมูลตามปกติและกรณีที่ขอข้อมูลนั้นเป็นกรณีที่อาจให้ข้อมูลได้โดยความสมัครใจหรือเป็นกรณีมีกฎหมายบังคับ

หน่วยงานของรัฐต้องแจ้งให้เจ้าของข้อมูลทราบในกรณีมีการจัดส่งข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลไปยังที่ใดซึ่งจะเป็นผลให้บุคคลทั่วไปทราบข้อมูลข่าวสารนั้นได้เว้นแต่เป็นไปตามลักษณะการใช้ข้อมูลตามปกติ

ในส่วนที่เกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล พระราชบัญญัตินี้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐไว้ ซึ่งต้องปกปิดเป็นหลัก เว้นแต่เจ้าของข้อมูลยินยอมให้เปิดเผย หรือเข้ากรณีที่กฎหมายกำหนดไว้ให้ต้องเปิดเผยซึ่งตามมาตรา 24 พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 กำหนดไว้ว่ากรณีที่ถูกกฎหมายสามารถเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่ต้องขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลนั้นมีดังต่อไปนี้²⁸

- (1) การเปิดเผยต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานของตน เพื่อการนำไปใช้ตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น
- (2) เป็นการใช้ข้อมูลตามปกติภายในวัตถุประสงค์ของการจัดให้มีระบบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลนั้น
- (3) ต่อหน่วยงานของรัฐที่ทำงานด้านการวางแผนหรือการสถิติหรือสำมะโนต่างๆ ซึ่งมีหน้าที่ต้องรักษาข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลไว้ไม่ให้เปิดเผยต่อไปยังผู้อื่น
- (4) เป็นการให้เพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัยโดยไม่ระบุชื่อหรือส่วนที่ทำให้รู้ว่าเป็นข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับบุคคลใด
- (5) ต่อหอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากรหรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามมาตรา 26 วรรคหนึ่งเพื่อการตรวจสอบคุณค่าในการเก็บรักษา
- (6) เจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อการป้องกันการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายการสืบสวน การสอบสวนหรือการฟ้องคดีว่าเป็นคดีประเภทใดก็ตาม
- (7) เป็นการให้ซึ่งจำเป็นเพื่อการป้องกันหรือระงับอันตรายต่อชีวิตหรือสุขภาพของบุคคล
- (8) ต่อศาลและเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐหรือบุคคลที่มีอำนาจตามกฎหมายที่จะขอข้อเท็จจริงดังกล่าว
- (9) กรณีอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

ในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิได้รู้ข้อมูลส่วนบุคคลพระราชบัญญัตินี้รับรองสิทธิที่จะเข้าถึง ตรวจสอบและได้รับสำเนาข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐ ตามที่

²⁸ ฅณาธิป ทองรวีวงศ์. อ้างแล้ว. น.226-227.

มาตรา 25 วรรคหนึ่งบัญญัติไว้ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะได้รับรู้ถึงข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตน และเมื่อบุคคลนั้นมีคำขอเป็นหนังสือ หน่วยงานของรัฐที่ควบคุมดูแลข้อมูลข่าวสารนั้นต้องให้บุคคลหรือผู้กระทำการแทนบุคคลนั้นได้ตรวจดูหรือได้รับสำเนาข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลนั้น รวมทั้งมีสิทธิขอให้หน่วยงานของรัฐที่ควบคุมดูแลข้อมูลข่าวสารแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือลบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลนั้นได้

เมื่อพิจารณากฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บ การเปิดเผยและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลแล้ว เห็นว่า พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540 มีลักษณะเช่นเดียวกันกับหลักการและแนวปฏิบัติระหว่างประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่ง แนวทางขององค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) ตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น

กรณีการเปิดเผยข้อมูลตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2559 มาตรา 46 กำหนดความผิดและโทษในกรณีที่พนักงานคุ้มครองข้อมูลเปิดเผยข้อมูลที่เป็นความลับว่า ผู้ใดเป็นเจ้าของงานมีตำแหน่งหน้าที่ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ และได้ล่วงรู้หรือได้มาซึ่งความลับของผู้อื่นเพราะการปฏิบัติการตามตำแหน่งหน้าที่ นำความลับนั้นไปเปิดเผยนอกอำนาจหน้าที่ของตน โดยประการที่อาจจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับหรือกรณีผู้กระทำความผิดเป็นเด็กหรือเยาวชน พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 84 บัญญัติห้ามมิให้เปิดเผยหรือนำประวัติการกระทำความผิดอาญาของเด็กหรือเยาวชนไปพิจารณาให้เป็นผลร้ายหรือเป็นการเลือกปฏิบัติอันไม่เป็นธรรมแก่เด็กหรือเยาวชนนั้นๆ ไม่ว่าในทางใด เว้นแต่จะเป็นการใช้ประกอบดุลพินิจของศาลเพื่อกำหนดวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน หากมีการฝ่าฝืนให้ศาลสั่งระงับการกระทำที่ฝ่าฝืนหรือเพิกถอนการกระทำนั้น และอาจกำหนดค่าเสียหายหรือบรรเทาผลร้ายหรือมีคำสั่งให้จัดการแก้ไขเพื่อเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นตามสมควร

จะเห็นได้ว่า ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิดบางประการเป็นข้อมูลส่วนบุคคล หากจะนำข้อมูลของแต่ละหน่วยงานมาเชื่อมกันจำเป็น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องพิจารณาประเด็นข้อกฎหมาย โดยเฉพาะการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540 ว่าจะกระทำได้เพียงใด ในเบื้องต้นคณะผู้วิจัยเห็นว่า การเปิดเผยข้อมูลผู้กระทำความผิดและรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ถือเป็นกรณีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อการป้องกันการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย การสืบสวน การสอบสวนหรือการฟ้องคดี ไม่ว่าเป็นคดีประเภทใด และถือเป็นการเปิดเผยต่อศาลและเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐหรือบุคคลที่มีอำนาจตามกฎหมายที่จะขอข้อเท็จจริงดังกล่าว ตามความในมาตรา 25 (6) และ (8)

2.1.5 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

รายงานการศึกษาวิจัยฉบับนี้ได้ทำการทบทวนเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเชื่อมโยงข้อมูลในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในประเทศไทย ที่เคยมีผู้ศึกษาไว้ก่อนหน้านี้ สรุปได้ดังนี้

1) รายงานการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบการยุติธรรมเชิงบูรณาการ : ศึกษากรณีการเชื่อมโยงข้อมูลกระบวนการยุติธรรม โดยนายชาติรี โชไชย, วิทยาลัยการยุติธรรม

สำนักงานศาลยุติธรรม พ.ศ. 2557²⁹ มีวัตถุประสงค์ศึกษาแนวคิดและรูปแบบของกระบวนการยุติธรรมเชิงบูรณาการ กรณีการเชื่อมโยงข้อมูลกระบวนการยุติธรรม โดยศึกษาสภาพปัญหา ข้อขัดข้อง และปัจจัยที่ก่อให้เกิดการพัฒนาการเชื่อมโยงข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการบูรณาการข้อมูลในกระบวนการยุติธรรม คือ ปัญหาความร่วมมือในการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานและปัญหาการเชื่อมโยงเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศในกระบวนการยุติธรรม เนื่องจากพบว่าสภาพด้านเครือข่ายเทคโนโลยีของแต่ละหน่วยงานมีความแตกต่างกันมาก บางหน่วยงานมีการติดตั้งเครือข่ายภายในที่สามารถรองรับการสืบค้นข้อมูลและการติดต่อประสานงานทางอิเล็กทรอนิกส์ของสำนักต่างๆ ภายในหน่วยงานของตนได้ ขณะที่บางหน่วยงานยังไม่มีมีการติดตั้งระบบดังกล่าว นอกจากนี้ การขาดความเชื่อมโยงข้อมูลอย่างเป็นระบบเป็นสาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้เกิดการจัดเก็บข้อมูลที่ซ้ำซ้อนกัน เนื่องจากแต่ละหน่วยงานต่างจัดเก็บข้อมูลเฉพาะภายในหน่วยงานตนเองโดยไม่มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับหน่วยงานอื่นๆ ที่ต้องการใช้ข้อมูลส่วนกลางร่วมกันด้วย ทั้งนี้เนื่องจากแต่ละหน่วยงานมีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ มักอ้างความเป็นอิสระเพื่อถ่วงดุลอำนาจการตรวจสอบและไม่ให้ความร่วมมือในการประสานข้อมูลหรือให้ความร่วมมือในการจัดเก็บข้อมูลร่วมกัน

ผู้วิจัยได้เสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมสรุปได้ว่า แต่ละหน่วยงานควรมีการวิเคราะห์ ทบทวนขอบเขต สร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกันในกระบวนการเชื่อมโยงข้อมูลในกระบวนการยุติธรรม ร่วมกันออกแบบเชื่อมโยงเครือข่ายและมีข้อมูลข่าวสารที่สามารถนำไปใช้ร่วมกันได้อย่างเป็นระบบ โดยการกำหนดมาตรฐานด้านข้อมูลสารสนเทศที่จะใช้ร่วมกันอย่างชัดเจนเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลให้เข้าสู่ระบบได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น รวมทั้งควรพัฒนาระบบเครือข่ายสารสนเทศ โดยจัดตั้งหน่วยงานกลางเพื่อเป็นตัวเชื่อมระหว่างหน่วยงาน และติดตามการดำเนินการดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามแนวทางที่วางไว้ นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาคือ ข้อขัดข้องด้านบุคลากร โดยเห็นควรให้ประเมินกรอบอัตรากำลัง จำนวนบุคลากรให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน และรักษามูลค่าบุคลากรที่มีคุณภาพให้คงอยู่โดยการกำหนดสายงานและความก้าวหน้าในวิชาชีพด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้มีมาตรฐานที่ชัดเจน ตามที่ ก.พ. กำหนด รวมทั้งเสนอแนะแนวทางให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ที่มีอยู่ให้เอื้อต่อการนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านกระบวนการยุติธรรม

2) รายงานการศึกษาเรื่อง โครงการบูรณาการงานพัฒนาพหุติสนัยผู้กระทำความผิดระหว่างกรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนและกรมคุมประพฤติสำนักงานผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านทัณฑวิทยา กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม, บพิธการพิมพ์ 2559³⁰ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบและกระบวนการพัฒนาพหุติสนัยผู้กระทำความผิดทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อการจัดการองค์ความรู้ เทคนิคและทักษะในการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาพหุติสนัยของผู้กระทำความผิดที่อยู่ในความรับผิดชอบของทั้ง 3 กรม และเพื่อสร้างระบบการบูรณาการงานพัฒนาพหุติสนัยผู้กระทำความผิดระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อคืนคนดีสู่สังคม รายงานการวิจัยฉบับนี้สรุปผล

²⁹ นายชาติ ใจไชย.แนวทางการพัฒนากระบวนการยุติธรรมเชิงบูรณาการ : ศึกษากรณีการเชื่อมโยงข้อมูลกระบวนการยุติธรรม.วิทยาลัยการยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม พ.ศ. 2557.สามารถเข้าดูบทความได้ที่ http://elib.coj.go.th/managecourt/data/d8_12.pdf

³⁰ สำนักงานผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านทัณฑวิทยา กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม. โครงการบูรณาการงานพัฒนาพหุติสนัยผู้กระทำความผิดระหว่างกรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนและกรมคุมประพฤติ.บพิธการพิมพ์.2559.สามารถเข้าดูรายงานการศึกษาค้นคว้าได้ที่<http://www.correct.go.th/newcorrectweb/index.php/files/download/8c59139198b0508>

การศึกษาและเสนอแนะแนวทางในการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเชื่อมโยงข้อมูลไว้ว่า กรมคุมประพฤติ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และกรมราชทัณฑ์ ควรมีการส่งต่อข้อมูลระหว่างทั้ง 3 กรม ดังนี้

- (1) ข้อมูลเด็กและเยาวชนที่เคยอยู่ศูนย์ฝึกฯ และกลับมากระทำผิดซ้ำอยู่ในเรือนจำ
- (2) ข้อมูลเด็กและเยาวชนที่นำมาฝากไว้ในเรือนจำ
- (3) ข้อมูลผู้ต้องขังที่ปล่อยตัวพักโทษหรือลดโทษจากเรือนจำ
- (4) ข้อมูลผู้ต้องขังที่พ้นโทษจากเรือนจำ
- (5) ข้อมูลกรณีที่กรมคุมประพฤติสืบเสาะตามคำสั่งศาล และศาลสั่งให้จำคุก
- (6) ข้อมูลกรณีที่ผู้ถูกคุมประพฤติกลับมากระทำผิดซ้ำและส่งมารับโทษในเรือนจำ

ทั้งนี้ ผู้วิจัยเสนอแนะให้มีการบูรณาการระบบข้อมูลผู้กระทำความผิด โดยการส่งต่อข้อมูลผู้กระทำความผิดที่เคยอยู่ในความดูแลของกรมพินิจฯ แล้วมาถูกจำคุกอยู่ในกรมราชทัณฑ์ และผู้ต้องขังจากกรมราชทัณฑ์ที่ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุกไปอยู่ในความดูแลของกรมคุมประพฤติ และผู้กระทำผิดที่ศาลสั่งสืบเสาะแล้วถูกจำคุกส่งตัวมายังเรือนจำ เป็นต้น โดยหน่วยงานทั้ง ๓ หน่วยงานควรประชุมเพื่อระบุดำเนินการข้อมูลอะไรบ้างเพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ รวมทั้งเสนอให้ดำเนินการแลกเปลี่ยนข้อมูลทาง DXC (data Exchange Center) ซึ่งเป็นศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรม ที่ช่วยให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมสามารถค้นหาข้อมูลได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ซึ่งหน่วยงานทั้ง ๓ หน่วยงานต้องลงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันอยู่ตลอดเวลา

3) รายงานการศึกษา เรื่อง แนวทางในการพัฒนาระบบข้อมูลการกระทำผิดซ้ำของประเทศไทย หลักสูตรการบริหารกระบวนการยุติธรรมระดับกลาง รุ่นที่ 12 สำนักกิจการยุติธรรม 2560 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบข้อมูลและแนวทางการจัดทำข้อมูลผู้กระทำความผิดและการจัดทำข้อมูลผู้กระทำความผิดซ้ำของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้นหากจะมีการเชื่อมโยงข้อมูลผู้กระทำความผิดในระบบฐานข้อมูลของหน่วยงานต่างๆ และเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาระบบฐานข้อมูลผู้กระทำความผิดและระบบการจัดทำข้อมูลผู้กระทำความผิดซ้ำที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย บนพื้นฐานของการพัฒนาระบบฐานข้อมูลที่มีอยู่เดิม คณะผู้ศึกษาวิจัยพบว่าทุกหน่วยงานต่างมีระบบฐานข้อมูลรองรับในการจัดทำข้อมูลการกระทำผิดซ้ำอยู่แล้ว และมีระบบศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรม (DXC) เป็นระบบข้อมูลกลางสำหรับการเชื่อมโยงข้อมูลผู้กระทำความผิดในภาพรวม อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันมีเพียงการเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อการสืบค้นเป็นรายระเบียบ (Record) ยังขาดการเชื่อมโยงข้อมูลในลักษณะของการส่งต่อข้อมูลผ่านระบบเครือข่าย (Web Service) ซึ่งการเชื่อมโยงข้อมูลและส่งต่อระหว่างกันจะทำให้เกิดประโยชน์ร่วมกันระหว่างหน่วยงานหลายประการ อาทิ ลดภาระการบันทึกข้อมูลซ้ำซ้อน หน่วยงานอื่นสามารถนำข้อมูลมาใช้ในการปฏิบัติงานตามภารกิจของหน่วยงาน ได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีข้อเสนอแนะในการพัฒนาระบบข้อมูลผู้กระทำความผิดโดยให้มีการพิจารณาใช้เลขรหัสอ้างอิง (Reference ID) ซึ่งกำหนดขึ้นตั้งแต่ชั้นจับกุมและส่งตัวให้พนักงานสอบสวนเป็นหมายเลขอ้างอิงควบคู่กับหมายเลขประจำตัวประชาชนด้วย ซึ่งจะทำให้สามารถใช้อ้างอิงตัวบุคคลที่ก่อเหตุในแต่ละคดีได้อย่างถูกต้องและใช้อ้างอิงข้อมูลเดียวกันทั้งกระบวนการ และออกแบบระบบเชื่อมโยงส่งต่อข้อมูลในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ของหน่วยงานต่างๆ ให้ครอบคลุมทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมตั้งแต่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ อัยการ ศาล กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมราชทัณฑ์ และกรมคุมประพฤติเพื่อความถูกต้อง ครบถ้วนของข้อมูลในระบบฐานข้อมูล เป็นประโยชน์ในการตรวจสอบการกระทำผิดซ้ำของบุคคลทั้งกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งควรมี

หน่วยงานกลางรับผิดชอบในการดำเนินการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำและขับเคลื่อนระบบเชื่อมโยงข้อมูลผู้กระทำความผิดให้ประสบผลสำเร็จ

4) บทความเรื่อง การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐสู่การเป็นรัฐบาลแบบเปิด : นวัตกรรมการบริหารราชการแผ่นดินยุคดิจิทัลของประเทศไทย (Open Government Data to Open Government: Innovation in Thailand's Public Administration in the Digital Era) โดย ดร. ทิพย์ศรีน ภัคธนกุล และนายทศพล เชี่ยวชาญประพันธ์³¹ บทความฉบับนี้เสนอแนวทางในการปรับปรุงการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐอยู่หลายกรณีด้วยกัน ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบข้อมูลและการเชื่อมโยงข้อมูลนั้น ผู้เขียนบทความมีข้อเสนอแนะให้รัฐบาลควรผลักดันการตรากฎหมายกลางที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐฉบับใหม่ที่ชัดเจนสอดคล้องกับความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีในยุคดิจิทัล กฎหมายฉบับใหม่ต้องยึดมั่นมั่นหลักการเปิดเผยเป็นหลัก ปกปิดเป็นข้อยกเว้นโดยเคร่งครัด และควรพัฒนาเว็บไซต์ที่เปิดเผยข้อมูลภาครัฐทั้งหมดให้เชื่อมโยงกันมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยการสร้างและพัฒนาเว็บไซต์ที่ทำหน้าที่เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลข่าวสารของภาครัฐทุกด้านเพื่อความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชน

5) บทความเรื่อง การสำรวจข้อมูลสถิติอาชญากรรมในประเทศไทย ข้อเสนอเพื่อการพัฒนากระบวนการยุติธรรมของไทย โดย ผศ. ดร. จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย, วารสารกระบวนการยุติธรรม เล่มที่ 2 ปีที่ 1 (ตุลาคม – ธันวาคม 2551)³² ผู้เขียนวิเคราะห์สภาพปัญหาของการจัดเก็บข้อมูลสถิติอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในประเทศไทยว่า ประเทศไทยยังมีการจัดเก็บข้อมูลสถิติอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในลักษณะแยกส่วน โดยหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมต่างคนต่างเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติต่างๆ ที่ผ่านเข้าออกขั้นตอนกระบวนการงานส่วนของตนเอง ได้แก่ สถิติอาชญากรรมของตำรวจสถิติคดีที่เข้าสู่การพิจารณาของศาล สถิติผู้ต้องขังที่กรมราชทัณฑ์ดูแล และสถิติคดีที่เกี่ยวข้องกับการที่ผู้กระทำความผิดผ่านเข้าสู่กระบวนการงานของหน่วยงานต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรมแต่ละหน่วย โดยจัดทำในรูปแบบของรายงานประจำปี ซึ่งยังขาดการเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม และยังขาดการบริหารจัดการข้อมูลเชิงระบบเพื่อรับมือกับอาชญากรรมในปัจจุบันและอนาคต ทั้งนี้ ผู้เขียนได้เสนอแนะให้มีการจัดตั้งหน่วยงานข้อมูลและสถิติอาชญากรรมแห่งชาติ (Thailand Center for Criminal Statistics หรือ TCCS) ขึ้นที่สำนักงานกิจการยุติธรรม รับผิดชอบบริหารและบูรณาการฐานข้อมูลและสถิติอาชญากรรมทั้งระบบ รวมทั้งมีข้อเสนอแนะให้บูรณาการระบบฐานข้อมูลยุติธรรมทางอาญาของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมให้เป็นระบบเดียวกันหรือเป็นระบบที่ต่อเนื่องเชื่อมโยงกัน จัดทำระบบฐานข้อมูลผู้กระทำความผิดซ้ำ เป็นต้น

³¹ ดร. ทิพย์ศรีน ภัคธนกุล และนายทศพล เชี่ยวชาญประพันธ์. การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐสู่การเป็นรัฐบาลแบบเปิด : นวัตกรรมการบริหารราชการแผ่นดินยุคดิจิทัลของประเทศไทย (Open Government Data to Open Government: Innovation in Thailand's Public Administration in the Digital Era) สามารถเข้าดูบทความได้ที่ https://www.ega.or.th/upload/download/file_8fa586cf682605b8cbaf62cef901c0.pdf

³² ผศ. ดร. จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. การสำรวจข้อมูลสถิติอาชญากรรมในประเทศไทย ข้อเสนอเพื่อการพัฒนากระบวนการยุติธรรมของไทย. วารสารกระบวนการยุติธรรม เล่มที่ 2 ปีที่ 1 (ตุลาคม – ธันวาคม 2551) สามารถเข้าดูบทความได้ที่ http://www.ncjad.go.th/index.php/flipbook/index/all_magazine

2.1.6 หน่วยงานงานในกระบวนการยุติธรรม : บทบาทหน้าที่ และข้อมูลในความรับผิดชอบ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติอำนาจหน้าที่ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ตาม พ.ร.บ.ตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ตำรวจไว้ใน ลักษณะที่ 1 บททั่วไป มาตรา 6 สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นส่วนราชการมีฐานะเป็นนิติบุคคลอยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี และมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. รักษาความปลอดภัยสำหรับองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ พระบรมวงศานุวงศ์ ผู้แทนพระองค์ และพระราชอาคันตุกะ
2. ดูแลควบคุมและกำกับการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจซึ่งปฏิบัติการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
3. ป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญา
4. รักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยของประชาชนและความมั่นคงของราชอาณาจักร
5. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของข้าราชการตำรวจหรือสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
6. ช่วยเหลือการพัฒนาประเทศตามที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย
7. ปฏิบัติการอื่นใดเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้การปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ตาม (1)(2)(3)(4) หรือ (5) เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ³³

ในกรณีที่มีกฎหมายกำหนดความผิดทางอาญาขึ้นสำหรับการกระทำใดเป็นการเฉพาะ และตกอยู่ภายใต้อำนาจหน้าที่ของข้าราชการตำรวจหรือสำนักงานตำรวจแห่งชาติตาม (3) (4) หรือ (5) จะตราพระราชกฤษฎีกาโอนอำนาจหน้าที่ตาม(3) (4) หรือ (5) เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับความผิดทางอาญาดังกล่าวทั้งหมดหรือบางส่วนให้เป็นอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานหรือพนักงานเจ้าหน้าที่อื่นใดก็ได้ ในกรณีเช่นนั้น ให้ข้าราชการตำรวจสำนักงานตำรวจแห่งชาติพ้นจากอำนาจหน้าที่ดังกล่าวทั้งหมดหรือบางส่วนและให้ถือว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจพนักงานสอบสวนหรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว

องค์กรตำรวจ (พนักงานสอบสวน) มีบทบาทหน้าที่ในการอำนวยความยุติธรรมในทางอาญาเป็นเบื้องต้นหน้าที่หลักคือการสืบสวนและการสอบสวน

-การสืบสวนหมายถึงการแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐานซึ่งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้ปฏิบัติไปตามอำนาจและหน้าที่เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนและเพื่อที่จะทราบรายละเอียดแห่งความผิด

- การสอบสวนหมายถึงการรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ซึ่งพนักงานสอบสวน ได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดและเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ

เครื่องมือในการอำนวยความยุติธรรมในทางอาญาของตำรวจก็คือกฎหมายที่ให้อำนาจในการตรวจค้นจับกุมสอบสวนควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ระหว่างสอบสวน ยึดทรัพย์สินของไว้เป็น

³³ Noppra.ตำรวจไทย. Available URL: <https://th.wikipedia.org/wiki/ตำรวจไทย> สืบค้นเมื่อวันที่ 16 เมษายน 2560

หลักฐานประกอบคดีงานในหน้าที่ตำรวจเป็นเรื่องของการกระทำที่เป็นการละเมิดศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ของผู้อื่นไม่ว่าจะเป็นสิทธิเกี่ยวกับชีวิตร่างกาย เสรีภาพชื่อเสียงหรือทรัพย์สินเป็นสิทธิพื้นฐานของประชาชน ภายหลังจากตำรวจได้ทำการสืบสวนสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานไปจนถึงสิ้นกระแสความแล้วจะต้องทำความเข้าใจตามท้องสำนวนสั่งฟ้องหรือไม่สั่งฟ้องผู้ต้องหาส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมความเห็นไปยังพนักงานอัยการซึ่งเป็นกระบวนการยุติธรรมลำดับต่อไป³⁴

สำนักอัยการสูงสุด

พันธกิจ สำนักอัยการสูงสุด

1. อำนาจความยุติธรรมทางอาญาและบังคับใช้กฎหมายตามหลักนิติธรรม
2. รักษาผลประโยชน์ของรัฐและประชาชน
3. พัฒนางานด้านสิทธิมนุษยชน ค้ำครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนทั้งในและนอกประเทศตามหลักมาตรฐานสากล
4. พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางกฎหมายกับองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ
5. พัฒนางองค์กรสู่ความเป็นเลิศ

ยุทธศาสตร์

- ยุทธศาสตร์ที่ 1 การอำนาจความยุติธรรมทางอาญา
- ยุทธศาสตร์ที่ 2 การรักษาผลประโยชน์ของรัฐและประชาชน
- ยุทธศาสตร์ที่ 3 การค้ำครองสิทธิมนุษยชนและช่วยเหลือทางกฎหมาย
- ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาชนและหน่วยงานผู้มีส่วนได้เสียต่อการปฏิบัติราชการของสำนักอัยการสูงสุด
- ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานทางกฎหมายทั้งในและต่างประเทศ
- ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาองค์กรสู่ความเป็นเลิศ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้นิยามคำว่า อัยการ ไว้ 2 นัย คือ "ชื่อกรมหนึ่งซึ่งมีหน้าที่เป็นทนายแผ่นดิน" และ "เจ้าหน้าที่ในกรมนี้ผู้ทำหน้าที่เป็นทนายแผ่นดิน"

ภารกิจของอัยการอาจแบ่งเป็นหลักใหญ่ ๆ ดังนี้

1. งานอำนาจความยุติธรรมทางอาญา
- เมื่อมีเหตุและละเมิดกระบิลเมือง เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่จะดำเนินการสืบสวน จับกุมสอบสวน แล้วเสนอสำนวนการสอบสวนต่ออัยการ อัยการเป็นจะเป็นผู้วินิจฉัยว่าพยานหลักฐานการสอบสวนเพียงพอที่จะพิสูจน์ให้รับฟังได้โดยปราศจากข้อสงสัยหรือไม่ว่าผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิดตามข้อกล่าวหา หากเห็นว่าเพียงพออัยการก็จะสั่งฟ้องหากเห็นว่าไม่เพียงพอก็จะสั่งไม่ฟ้อง หรือหากเห็นว่าการสอบสวนยังไม่สิ้นกระแสความก็จะสั่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนเพิ่มเติมในประเด็นที่กำหนดให้จนกว่าจะเพียงพอที่จะวินิจฉัยได้ว่าจะสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้อง เมื่อสั่งฟ้องแล้ว

³⁴ พลตำรวจตรี อำนาจ นิยมะโน. ปัญหาการบริหารงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติจากการแทรกแซงของฝ่ายการเมือง. งานเอกสารวิชาการส่วนบุคคลของการอบรมหลักสูตร "ผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง(บ.ย.ส.)" รุ่นที่ 14 วิทยาลัยยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม พ.ศ. 2553. หน้า 1-3

ก็จะติดตามดำเนินคดีในศาล และเมื่อศาลมีคำพิพากษาแล้วหากเห็นว่าคำพิพากษาไม่ถูกต้องไม่เหมาะสมก็จะอุทธรณ์ฎีกาต่อไปจนถึงที่สุด

ดังนั้น อัยการจึงเป็นองค์กรตรวจสอบถ่วงดุลและคานอำนาจการใช้ดุลพินิจทั้งของพนักงานสอบสวนและศาลเพื่อให้เป็นไปอย่างถูกต้องชอบธรรม

นอกเหนือจากหน้าที่ในการสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องผู้ต้องหาแล้ว อัยการยังมีหน้าที่ในการมีส่วนร่วมสอบสวนคดีที่ผู้ต้องหาหรือผู้เสียหายหรือพยานเป็นเด็กอายุไม่เกิน 18 ปี ซึ่งอัยการจะเข้าไปมีส่วนในการอำนวยความสะดวกตั้งแต่ในชั้นสอบสวน โดยจะเข้าสอบปากคำผู้ต้องหา สอบปากคำพยานผู้เสียหายและการให้พยานเด็กทำการชี้ตัวผู้ต้องหาด้วย ทั้งนี้เพื่อคุ้มครองให้เยาวชนผู้นั้นได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมแก่วัย

หน้าที่อีกประการหนึ่งคือการเป็นหลักประกันความเป็นธรรมในสังคมเกี่ยวกับคดีวิสามัญฆาตกรรมคือในกรณีความตายเกิดขึ้นโดยการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ เช่นกรณีที่คนร้ายถึงแก่ความตายเนื่องจากยิงต่อสู้กับเจ้าพนักงาน ดังที่เรียกกันเป็นภาษาพูดว่า "คดีวิสามัญฆาตกรรม" หรือมีคนตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าเป็นปฏิบัติราชการตามหน้าที่กฎหมายกำหนดให้อัยการเข้าไปร่วมชั้นสูตรพลิกศพด้วยเพื่อเป็นหลักประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชนว่าการตายนั้นต้องไม่เกิดจากการกระทำเกินขอบเขตแห่งกฎหมายของเจ้าหน้าที่นั้น ๆ

2. งานด้านคดีอาญาระหว่างประเทศ

(ก) คดีส่งผู้ร้ายข้ามแดน ในกรณีมีผู้ก่ออาชญากรรมขึ้นในต่างประเทศแล้วหลบหนีเข้ามาในราชอาณาจักรรัฐบาลแห่งประเทศที่ความผิดเกิดนั้นอาจขอให้ไทยส่งตัวบุคคลผู้กระทำความผิดกลับคืนไปให้ประเทศนั้น ๆ ดำเนินคดีได้ตามหลักเกณฑ์แห่งสนธิสัญญาที่ได้ทำไว้ต่อกัน หรือแม้แต่ประเทศที่ไม่มีสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนกับไทยแต่มีสัมพันธไมตรีทางการทูตต่อกันก็สามารถขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้โดยอาศัยหลักถ้อยที่ถ้อยปฏิบัติต่อกันผ่านวิธีการทูต กล่าวคือ ประทั้งสองจะถือเป็นหลักการว่าหากประเทศไทยให้ความร่วมมือในการดำเนินการเพื่อส่งผู้ร้ายข้ามแดนประเทศผู้ร้องขอนั้นก็ต้องให้ความร่วมมือเช่นกัน หากประเทศไทยร้องขอ และผู้มีหน้าที่โดยตรงในการนี้ก็คืออัยการ

ในทางกลับกัน กรณีที่บุคคลกระทำความผิดในไทยแล้วหลบหนีไปต่างประเทศ เมื่ออัยการมีคำสั่งฟ้องแล้วก็จะดำเนินการเพื่อขอให้รัฐบาลแห่งประเทศนั้น ๆ ส่งตัวข้ามแดนมา อัยการแห่งประเทศนั้น ๆ ก็จะนัดขึ้นสู่ศาลในทำนองเดียวกัน โดยอัยการไทยจะร่วมประสานปละปรักษาหารือกับอัยการเจ้าของคดีในประเทศนั้นอย่างใกล้ชิด เพื่อรวบรวมข้อมูลและพยานหลักฐานทั้งปวงให้ตามที่อัยการในประเทศนั้นต้องการและเห็นว่าเพียงพอสำหรับการดำเนินคดีในศาล

(ข) การร่วมมือกับต่างประเทศในการสอบสวนและอื่น ๆ

นอกจากการส่งผู้ร้ายข้ามแดนให้แก่กันแล้วนานาประเทศยังมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องทางอาญากรณีอื่น ๆ เพื่อปราบปรามอาชญากรรมระหว่างประเทศ เช่น ช่วยสอบปากคำพยานและช่วยรวบรวมพยานหลักฐานให้แก่กัน ช่วยดำเนินการค้น ยึด และสืบหาตัวบุคคลให้แก่กัน

พ.ร.บ. ความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. 2535 กำหนดให้อัยการสูงสุดเป็นผู้ประสานงานกลางทั้งการให้ความช่วยเหลือหรือขอรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศซึ่งในทางปฏิบัติอัยการจะทำหน้าที่ประสานงานโดยตรงกับผู้ประสานงาน กลางของต่างประเทศ

3. งานด้านรักษามลประโยชน์ของรัฐ

ในการบริหารราชการแผ่นดิน หน่วยงานของรัฐไม่ว่าจะเป็นส่วนราชการหรือ รัฐวิสาหกิจอาจประสบปัญหากฎหมายอันเป็นอุปสรรคแก่การปฏิบัติงาน หรืออาจนำไปสู่การเป็นคดีความได้ อัยการจึงทำหน้าที่ทนายแผ่นดินด้วยการรับปรึกษาหารือปัญหากฎหมายเหล่านั้น เพื่อให้การบริหารราชการของหน่วยงานต่าง ๆ ลุล่วงไปด้วยดี และแม้จะเกิดเป็นคดีความขึ้นในทางแพ่งไม่ว่าฝ่ายราชการจะเป็นโจทก์หรือจำเลย อัยการก็จะรับดำเนินการว่าต่างแก่ต่างให้ จนกว่าคดีจะถึงที่สุด

อนึ่ง ในแต่ละปีหน่วยงานภาครัฐต้องใช้เงินงบประมาณแผ่นดิน รวมทั้งใช้เงินกู้จากต่างประเทศเป็นจำนวนมากในการจัดซื้อจัดจ้าง ในกรณีนี้ อัยการจะทำหน้าที่ตรวจร่างสัญญาก่อนที่จะนำไปลงนามผูกพันกันเพื่อดูแลให้สัญญามีความเป็นธรรมแก่คู่สัญญาทั้งฝ่ายราชการและเอกชน โดยข้อสำคัญจะต้องไม่ทำให้รัฐเสียเปรียบ

4. งานด้านคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน

การทำหน้าที่ทนายแผ่นดินหาได้จำกัดเพียงการเป็นที่ปรึกษากฎหมายและการดำเนินคดีแทนรัฐเท่านั้นแต่ อัยการยังรับดำเนินการทางศาลให้แก่ประชาชนที่สามารถดำเนินการเองได้อีกด้วย เช่นจะฟ้องบุพการีของตนเองเพื่อเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดู กฎหมายห้ามมิให้ฟ้อง แต่ อัยการอาจดำเนินการแทนให้ได้ซึ่งเรียกว่า "คดีอุทลุม" หรือในกรณีที่ประสงค์จะดำเนินคดีแพ่งแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ อัยการก็รับดำเนินการให้โดยไม่คิดค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น รวมทั้งรับดำเนินการให้โดยไม่คิดค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น รวมทั้งรับให้คำปรึกษาหารือด้านกฎหมาย ตลอดจนช่วยทำนิติกรรมสัญญาและประนอมข้อพิพาทให้แก่ประชาชนทั่วไปโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น

นอกจากนี้ อัยการยังออกไปอบรมกฎหมายที่จำเป็นในชีวิตประจำวันแก่ประชาชน และจัดอบรมอนุญาโตตุลาการหมู่บ้านเพื่อให้ผู้ที่ผ่านการอบรมทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยคดีความเล็ก ๆ น้อย ๆ แก่ประชาชนในท้องถิ่นด้วย

5. งานตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและข้าราชการระดับสูง

ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือข้าราชการระดับสูงผู้ใดมีทรัพย์สินเพิ่มมากขึ้นผิดปกติ หรือเมื่อถูกกล่าวว่ามีพฤติการณ์ร้ายแรงผิดปกติ หรือกระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อกฎหมายและคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้สวนแล้วเห็นว่ามีมูล จะส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งเป็นงานตามที่กำหนดโดยรัฐธรรมนูญ

6. งานพิเศษ

นอกเหนือจากหน้าที่ราชการดังกล่าวแล้ว สำนักงานอัยการสูงสุดตั้งตระหนกในการกิจที่จะต้องเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชนในชนบททั่วประเทศและในวาระมงคลพิเศษสมัยที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนพรรษา 6 รอบ สำนักงานอัยการสูงสุดจึงได้เฉลิมพระเกียรติยศ โดยจัดตั้งห้องสมุดกฎหมายสำหรับประชาชนเฉลิมพระเกียรติฯ ขึ้นในสำนักงานอัยการทั่วประเทศ เช่นที่อำเภอเบตง อำเภอแม่สอด อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดนราธิวาส โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้เป็นสถานที่ค้นคว้าหาความรู้ในวิชากฎหมายของนักเรียน นิสิตนักศึกษา ประชาชน รวมทั้งข้าราชการในท้องถิ่นชนบท³⁵

³⁵ Bopity. อำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการ. Available URL:

<http://www.openbase.in.th/http://%252Fwww.panyathai.or.th/wiki/index.php/อำนาจหน้าที่ของพนักงานอ%252Fสืบค้นเมื่อ 16 เมษายน 2560>

ศาลยุติธรรม อำนาจหน้าที่และระบบงานศาลยุติธรรม

1. การอำนวยความสะดวกยุติธรรมมีมาตรฐานระดับสากล พิจารณาพิพากษาคดีด้วยความถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม ระบุข้อพิพาททางเลือกด้วยความถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม เช่น การไกล่เกลี่ย และการอนุญาโตตุลาการ เป็นต้น มีการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนอย่างเสมอภาค

2. การกระชับความร่วมมือทางการศาล การยุติธรรม และความร่วมมือทางวิชาการในระดับประเทศ ระดับภูมิภาคอาเซียน และระดับนานาชาติ

3. การให้บริการการเรียนรู้แก่ประชาชนด้านกฎหมาย และการอำนวยความสะดวกยุติธรรมของศาลยุติธรรมที่มีมาตรฐานระดับสากล

4. การสนับสนุนการอำนวยความสะดวกด้วยความสะดวก รวดเร็ว และการให้บริการประชาชนที่มีคุณภาพสูงสุด

ศาลยุติธรรมตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543 มีอยู่ทั่วราชอาณาจักรและระบบศาลยุติธรรมแบ่งออกเป็น 3 ชั้น คือ ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา

1. ศาลชั้นต้น ศาลชั้นต้นเป็นศาลซึ่งรับคำฟ้องหรือคำร้องในชั้นเริ่มต้นคดี หลังจากพิจารณาคดีแล้วจึงชี้ขาดตัดสินคดีเป็นศาลแรก ทั้งมีอำนาจในการดำเนินกระบวนการพิจารณาแทนศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาในบางเรื่อง เช่น อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลดังกล่าว ฯลฯ ศาลชั้นต้นมี 2 ประเภท คือ ศาลชั้นต้นทั่วไป ศาลพิเศษ และศาลชำนาญพิเศษ

1.1 ศาลชั้นต้นทั่วไปศาลชั้นต้นทั่วไปมี 2 ประเภท คือ

1) ศาลชั้นต้นทั่วไปสำหรับกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ศาลแพ่ง ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ศาลแพ่งธนบุรี ศาลอาญา ศาลอาญากรุงเทพใต้ ศาลอาญาธนบุรี ศาลจังหวัดมีนบุรี ศาลจังหวัดตลิ่งชัน ศาลจังหวัดพระโขนง ศาลแขวงพระนครเหนือ ศาลแขวงพระนครใต้ ศาลแขวงธนบุรี ศาลแขวงดุสิต และศาลแขวงปทุมวัน

2) ศาลชั้นต้นทั่วไปสำหรับจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานครประกอบด้วย ศาลจังหวัด และศาลแขวงในส่วนภูมิภาค ซึ่งมีจำนวน 9 ภาค การบริหารจัดการงานธุรการของศาลจังหวัดและศาลแขวงในภาค 1-9 ดำเนินการโดย สำนักอำนวยการประจำศาลหรือสำนักงานประจำศาลแต่ละศาล โดยมีอธิบดีผู้พิพากษาภาค ทำหน้าที่บริหารราชการของศาลชั้นต้นที่อยู่ในเขตให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีอำนาจ หน้าที่เป็นผู้พิพากษาในศาลที่อยู่ในเขตอำนาจด้วยผู้หนึ่งและมีสำนักศาลยุติธรรมประจำภาค 1-9 ทำงานด้านธุรการ ศาลจังหวัดมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีแพ่งและคดีอาญาทั่วไป องค์คณะประกอบด้วยผู้พิพากษาอย่างน้อยสองคนและต้องไม่เป็นผู้พิพากษาประจำศาลเกิน 1 คน หากในจังหวัดนั้นไม่มีศาลแขวง ให้ศาลจังหวัดมีอำนาจพิจารณาคดีที่อยู่ในอำนาจศาลแขวง โดยองค์คณะประกอบด้วยผู้พิพากษาคณะเดียวศาลแขวง เป็นศาลชั้นต้นที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่เป็นความผิดเล็กน้อยและคดีแพ่งที่มีทุนทรัพย์พิพาทไม่สูง ทั้งนี้ เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีรวดเร็วยิ่งขึ้นและเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนศาลแขวงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีและมีอำนาจทำการไต่สวนหรือมีคำสั่งใดๆ ซึ่งผู้พิพากษาคณะเดียวมีอำนาจตามที่กำหนดไว้ในพระธรรมนูญศาลยุติธรรม เช่น พิจารณาพิพากษาคดีแพ่งซึ่งราคาทรัพย์สินที่พิพาทหรือจำนวนเงินที่ฟ้องไม่เกิน 300,000 บาท และพิจารณาพิพากษาคดีอาญาซึ่งกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างสูงไว้ให้จำคุกไม่เกิน 3 ปีหรือปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ในกรณีที่ลงโทษจำคุกเกิน 6 เดือน

หรือปรับเกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับซึ่งโทษจำคุกหรือปรับอย่างหนึ่งอย่างใดหรือทั้งสองอย่างเกินอัตราที่กล่าวแล้ว จะต้องให้ผู้พิพากษาอีกคนหนึ่งร่วมเป็นองค์คณะในการพิพากษาคดีด้วย

1.2 ศาลพิเศษ และศาลชำนาญพิเศษศาลพิเศษ ได้แก่ศาลเยาวชนและครอบครัว ส่วนศาลชำนาญพิเศษ ปัจจุบันมีอยู่ 4 ศาล คือศาลภาษีอากรกลาง ศาลล้มละลายกลาง ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง และศาลแรงงานซึ่งปัจจุบันศาลแรงงานมีศาลแรงงานกลาง และศาลแรงงานภาค 1- ภาค 9

ศาลพิเศษ และศาลชำนาญพิเศษเป็นศาลชั้นต้นที่ใช้วิธีพิจารณาพิเศษตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลและวิธีพิจารณาคดีของศาลนั้นๆ ซึ่งแตกต่างจากศาลชั้นต้นทั่วไป โดยผู้พิพากษาศาลพิเศษและศาลชำนาญพิเศษจะเป็นผู้พิพากษาที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้นๆ โดยเฉพาะศาลในกลุ่มนี้บางศาล ได้แก่ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ศาลแรงงาน และศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางจะมีบุคคลภายนอกที่มีผู้พิพากษาแต่มีความรู้และความเข้าใจในเรื่องดังกล่าว ซึ่งได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้พิพากษาสมทบเข้าร่วมพิจารณาและพิพากษาคดีด้วย คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลในกลุ่มนี้บางศาล กฎหมายกำหนดให้อุทธรณ์โดยตรงต่อศาลฎีกา ซึ่งในศาลฎีกาจะมีแผนกคดีชำนาญพิเศษเพื่อพิพากษาคดีประเภทนี้โดยเฉพาะได้แก่ แผนกคดีแรงงาน แผนกคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ แผนกคดีภาษีอากร และแผนกคดีล้มละลาย

2. ศาลอุทธรณ์เป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการอุทธรณ์ รวมทั้งมีอำนาจพิจารณาคำสั่งอื่นๆ เช่นมีคำสั่งเกี่ยวกับการขอประกันตัวในคดีอาญาและการขอทุเลาการบังคับในคดีแพ่ง เป็นต้น การพิจารณาของศาลอุทธรณ์มีลักษณะเป็นการตรวจสอบหรือทบทวนคำพิพากษาของศาลชั้นต้น มิใช่เป็นการพิจารณาคดีใหม่นอกจากนี้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 มาตรา 219 วรรค 3 ได้บัญญัติให้ศาลอุทธรณ์มีอำนาจพิจารณาและวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับการเลือกตั้งและเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น ศาลอุทธรณ์มีองค์คณะประกอบด้วยผู้พิพากษาอย่างน้อย 3 คน ปัจจุบันมีศาลอุทธรณ์ และศาลอุทธรณ์ภาค 1- 9 โดยศาลอุทธรณ์ภาค 2 มีที่ทำการที่จังหวัดระยองศาลอุทธรณ์ภาค 3 มีที่ทำการที่จังหวัดนครราชสีมา ศาลอุทธรณ์ภาค 4 มีที่ทำการที่จังหวัดขอนแก่น ศาลอุทธรณ์ภาค 5 มีที่ทำการที่จังหวัดเชียงใหม่ ศาลอุทธรณ์ภาค 6 มีที่ทำการที่จังหวัดนครสวรรค์ และศาลอุทธรณ์ภาค 8 มีที่ทำการที่จังหวัดภูเก็ต สำหรับศาลอุทธรณ์ภาค 1 ภาค 7 และภาค 9 เปิดทำการอยู่ในกรุงเทพมหานคร ศาลอุทธรณ์ และศาลอุทธรณ์ภาคแต่ละศาลมีกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาค ซึ่งมีผู้พิพากษาที่มีอาวุโสน้อยกว่าผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคทำหน้าที่ช่วยผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคในการตรวจสอบข้อเท็จจริงและค้นคว้าปัญหาข้อกฎหมายเป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการอุทธรณ์ รวมทั้งมีอำนาจพิจารณาคำสั่งอื่นๆ เช่นมีคำสั่งเกี่ยวกับการขอประกันตัวในคดีอาญาและการขอทุเลาการบังคับในคดีแพ่ง เป็นต้น การพิจารณาของศาลอุทธรณ์มีลักษณะเป็นการตรวจสอบหรือทบทวนคำพิพากษาของศาลชั้นต้น

3. ศาลฎีกาเป็นศาลสูงสุด มีประธานศาลฎีกาซึ่งเป็นประมุขของตุลาการศาลยุติธรรม เป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดศาลฎีกามีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์แล้วแต่กรณีตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการอุทธรณ์ฎีกา และมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดคดีที่ศาลฎีกามีอำนาจวินิจฉัยได้ตามกฎหมายเฉพาะ เช่น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและ การได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550

ศาลฎีกา มีเพียงศาลเดียวตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานครคณะพิจารณาพิพากษาคดีประกอบด้วยผู้พิพากษาอย่างน้อย 3 คน แต่หากคดีใดมีปัญหาสำคัญไม่ว่าจะเป็นปัญหาข้อเท็จจริง หรือปัญหาข้อกฎหมาย และประธานศาลฎีกาเห็นว่า ควรให้วินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกา ประธานศาลฎีกามีอำนาจสั่งให้นำปัญหาดังกล่าวเข้าสู่การวินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาได้ ศาลฎีกามีกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกาทำหน้าที่ในลักษณะเดียวกับกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาค นอกจากนี้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 มาตรา 219 วรรคสี่ ได้บัญญัติให้มีแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในศาลฎีกา เพื่อพิจารณาพิพากษาคดีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ได้แก่ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือข้าราชการการเมืองอื่น ซึ่งถูกกล่าวหาว่า ร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามประมวลกฎหมายอาญา หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น รวมทั้งกรณีที่บุคคลอื่นเป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุนด้วย รวมทั้งมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่นได้แก่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 องค์คณะผู้พิพากษาในแผนกนี้ประกอบด้วยผู้พิพากษาศาลฎีกาหรือผู้พิพากษาอาวุโสซึ่งเคยดำรงตำแหน่ง ไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา จำนวน 9 คน ซึ่งที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเป็นผู้คัดเลือกจากผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาในศาลฎีกาและเป็นการคัดเลือกเป็นรายคดีไปโดยมีการขึ้นนั่งพิจารณาคดีเช่นเดียวกับศาลชั้นต้น แต่การพิจารณาคดีจะแตกต่างจากวิธีพิจารณาที่ใช้ในคดีทั่วไป เนื่องจากเป็นระบบไต่สวน ซึ่งศาลมีอำนาจไต่สวนหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ตามที่เห็นสมควรตามวิธีพิจารณาคดีที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ.2542 โดยคำพิพากษาถือเป็นที่สุด เว้นแต่มีพยานหลักฐานใหม่จึงอุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาได้

ในปี พ.ศ. 2558 ประธานศาลฎีกามีนโยบายด้านการพัฒนางานเพื่ออำนวยความสะดวกให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล กล่าวคือ ส่งเสริมให้ศาลยุติธรรมมีการพัฒนาส่งเสริมและนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้เพื่อสนับสนุนงานการอำนวยความสะดวกและเพิ่มความรวดเร็วในการบริการประชาชน อีกทั้งยังสนับสนุนให้มีการสร้างระบบเครือข่ายเชื่อมโยงฐานข้อมูลกับหน่วยงานภายในและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม ตลอดจนพัฒนาระบบการเก็บรักษาความปลอดภัยของข้อมูลให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

แนวทางการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของศาลยุติธรรมปัจจุบันได้ดำเนินการจัดทำระบบต่างๆ หลายระบบด้วยกัน โดยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลนั้น ได้แก่โครงการพัฒนาระบบบูรณาการข้อมูลคดีศาลยุติธรรม เนื่องจากศาลยุติธรรมมีฐานข้อมูลของตนเองในแต่ละศาล และมีการจัดเก็บข้อมูลคดีที่เป็นอิสระแยกจากกัน ใช้มาตรฐานการจัดเก็บข้อมูลที่แตกต่างกัน ทำให้มีปัญหาในการใช้ และแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน ตลอดจนไม่สามารถให้บริการแก่หน่วยงานอื่นๆ ในการตรวจสอบข้อมูลจากศาลทั่วประเทศได้ทันกับความต้องการ ดังนั้น เพื่อให้ฐานข้อมูลของแต่ละหน่วยงานศาลที่จัดเก็บอยู่ในปัจจุบันสามารถสนับสนุนการปฏิบัติงานร่วมกัน สนับสนุนการวางแผนหรือบริหารจัดการงานคดี และสนองต่อนโยบายประธาน ศาลฎีกาสำนักงานศาลยุติธรรมจึงมีแผนยุทธศาสตร์ศาลยุติธรรม พ.ศ. 2557 ถึง 2560 และแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศศาลยุติธรรม พ.ศ. 2558 ถึง 2561 ที่กำหนดให้มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางเพื่อเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานศาลในสังกัดศาลยุติธรรมทั่วประเทศ หรือพัฒนาระบบฐานข้อมูล

เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานจากศาลทั่วประเทศ เพื่อให้ผู้บริหารสามารถตรวจสอบติดตามการปฏิบัติงานของศาลและสามารถให้บริการประชาชนและหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม

สำนักงานศาลจึงได้จัดทำโครงการพัฒนาระบบบูรณาการข้อมูลคดีศาลยุติธรรมขึ้น โดยดำเนินการออกเป็น 3 ระยะด้วยกัน ระยะที่หนึ่งได้แก่โครงการบูรณาการข้อมูลคดีในกลุ่มของศาลจังหวัดและศาลแขวงทั่วประเทศ ระยะที่สองได้แก่โครงการพัฒนาระบบบูรณาการข้อมูลคดีในกลุ่มของศาลสูงและศาลชั้นอุทธรณ์ในส่วนกลาง ระยะที่สาม ได้แก่โครงการเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานอื่น ซึ่งเมื่อระบบบูรณาการข้อมูลคดีเสร็จสมบูรณ์ก็จะสามารถเปิดให้บริการข้อมูลให้กับประชาชนอย่างเต็มรูปแบบ ผ่านทางระบบบริหารจัดการข้อมูลคดี (Case Management System) ที่จะได้มีการดำเนินการต่อไป

นอกจากโครงการพัฒนาระบบบูรณาการข้อมูลคดีศาลยุติธรรมแล้ว สำนักงานศาลยุติธรรมยังพัฒนาระบบการจัดเก็บสำนวนและข้อมูลคดีโดยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยมีโครงการเปลี่ยนแปลงไฟล์สำนวนคดีที่ยื่นต่อศาลที่อยู่ในรูปแบบของกระดาษให้เป็นเอกสารอิเล็กทรอนิกส์โดยการสแกนเอกสารเพื่อจัดเก็บเอกสารที่มีความสำคัญ ทั้งนี้ สำนักงานศาลยุติธรรมได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อพิจารณาว่ามีเอกสารใดบ้างในสำนวนคดีที่ควรสแกนเป็นไฟล์เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ และควรสแกนเอกสารสำนวนคดีย้อนลงไปจากปัจจุบันนานเท่าใด รวมถึงการพิจารณาว่าจะสแกนเอกสารเฉพาะคดีที่เข้าใหม่หรือรวมไปจนถึงคดีที่มีการอุทธรณ์ ฎีกาด้วยหรือไม่ เนื่องจากการจัดทำสำนวนอิเล็กทรอนิกส์จะเป็นประโยชน์จากการจัดเก็บสำนวนคดีการสืบค้นข้อมูลคดีและการขอคัดถ่ายสำนวนของคู่ความและประชาชนต่อไป³⁶

กรมราชทัณฑ์

กรมราชทัณฑ์มีภารกิจเกี่ยวกับการควบคุม และแก้ไขพฤติกรรมผู้ต้องขังโดยมุ่งพัฒนาเป็นองค์กร พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อแก้ไข พันธุ์ผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นพลเมืองดี มีสุขภาพกายและจิตที่ดี ไม่หวนกลับมากระทำความผิดซ้ำได้รับการพัฒนาทักษะฝีมือในการประกอบอาชีพที่สุจริต และสามารถดำรงชีวิตในสังคมภายนอกได้อย่างปกติโดยสังคมให้การยอมรับ

วิสัยทัศน์กรมราชทัณฑ์

“กรมราชทัณฑ์เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพ ในการควบคุม แก้ไขและพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขัง เพื่อคืนคนดี มีคุณค่า สู่สังคม”

พันธกิจกรมราชทัณฑ์

1. ควบคุมและพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังตามหลักมาตรฐานสากล
2. พัฒนาองค์กรให้มีสมรรถนะในการปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ

อำนาจหน้าที่

1. ปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งตามกฎหมาย โดยดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการราชทัณฑ์และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

³⁶ ธนารักษ์ เนาวรัตน์. การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการสนับสนุนการดำเนินคดีของคู่ความและการพิจารณาคดีของศาลไทย. เอกสารประกอบการสัมมนา โครงการสัมมนาทางวิชาการงานวันสถาปนาศาลยุติธรรม เรื่อง “ศาลยุติธรรมกับไทยแลนด์ 4.0” วันพฤหัสบดีที่ 20 เมษายน 2560.

2. กำหนดแนวทางปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้สอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบายของกระทรวง หลักาอาชีวศึกษาและหลักทัณฑวิทยา ตลอดจนข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง และข้อเสนอแนะในเรื่องที่เกี่ยวข้องขององค์การสหประชาชาติ

3. ดำเนินการเกี่ยวกับการสวัสดิการและการสงเคราะห์แก่ผู้ต้องขัง

4. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรม หรือตามที่กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ลักษณะพิเศษของการทำงานของกรมราชทัณฑ์

1. เป็นงานที่ต้องปฏิบัติตลอด 24 ชั่วโมงอย่างต่อเนื่อง

กรมราชทัณฑ์ได้รับอนุมัติกรอบอัตรากำลังในการปฏิบัติงานเฉพาะเวลาราชการเพียงวันละ 8 ชั่วโมง ซึ่งเป็นกรอบอัตรากำลังขั้นต่ำที่สุดที่สามารถจะปฏิบัติงานได้ ส่วนการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการอีกวันละ 16 ชั่วโมงและในวันหยุดราชการการราชทัณฑ์ต้องสับเปลี่ยนหมุนเวียนข้าราชการที่ปฏิบัติหน้าที่ในเวลาราชการปกติ ทุกตำแหน่งมาเข้าเวรยามรักษาการณ์ทำให้ข้าราชการเรือนจำ/ทัณฑสถาน ต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างตรากตรำกว่าข้าราชการอื่น จึงก่อให้เกิดความเบื่อหน่ายเสียขวัญไม่มีเวลาให้กับครอบครัวอย่างพอเพียง

2. เป็นงานที่ต้องปฏิบัติทันทีไม่สามารถปฏิเสธหรือผ่อนผันปฏิบัติในเวลาต่อมา

ภารกิจหลักที่สำคัญประการแรกของกรมราชทัณฑ์คือการควบคุมผู้ต้องขังไม่ให้หลบหนี กรมราชทัณฑ์ไม่อาจปฏิเสธการรับตัวผู้ต้องขังไว้ในความควบคุมได้แม้เรือนจำจะมีอัตรากำลัง

หรือสถานที่ควบคุมไม่เพียงพอก็ตาม ประกอบกับการควบคุมหรือการปล่อยตัวผู้ต้องขังจะต้องทำในทันทีที่ได้รับหมายศาลหรือคำสั่งตามกฎหมาย จะผ่อนผันไปดำเนินการในวันอื่นไม่ได้ ข้าราชการเรือนจำจึงต้องปฏิบัติงานให้เสร็จสิ้นโดยพลันแม้ว่าจะเลยเวลาราชการหรือขาดแคลนอัตรากำลังก็ตาม ทำให้ข้าราชการที่ปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบันต้องรับภาระหนักและเกิดความกดดันสูง

3. เป็นงานที่ต้องปฏิบัติด้วยความรอบคอบ ระมัดระวังและต้องอาศัยความละเอียดถี่ถ้วนและถูกต้องแม่นยำตรงจะเกิดความผิดพลาดไม่ได้

การรับหมายศาล การรับ-ปล่อย-ตรวจค้นตัวผู้ต้องขังการคำนวณวันพ้นโทษ/การลดวันต้องโทษและการดำเนินงานด้านอื่นๆเช่นการประหารชีวิตนักโทษเด็ดขาดเป็นงานที่ต้องปฏิบัติอย่างรอบคอบจะผิดพลาดไม่ได้ ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานต้องใช้ความชำนาญการและประสบการณ์เฉพาะทาง

4. เป็นงานที่มีความยากมาก โดยเฉพาะงานด้านการแก้ไขผู้ต้องขังให้กลับตัวเป็นพลเมืองดีของสังคม

การแก้ไขพัฒนาผู้ต้องขังที่ได้ชื่อว่าเป็นผู้ร้ายโดยสันดานเป็นงานที่ยากยิ่งเนื่องจากผู้กระทำผิดส่วนใหญ่สะสมพฤติกรรมความคิดและจิตสำนึกในทางที่ไม่ถูกต้องเป็นระยะเวลายาวนานเป็นบุคคลที่มีสภาพจิตผิดปกติ ดื้อด้านพฤติกรรมเบี่ยงเบน ดังนั้นงานด้านการอบรมแก้ไข พัฒนาพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงความคิดและพฤติกรรมผู้ต้องขังให้เป็นปกติเหมือนบุคคลทั่วไป จึงเป็นงานที่ถือว่ามีความยากมากเป็นพิเศษ

5. เกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายฉบับ

การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของกรมราชทัณฑ์ เป็นงานที่ยุ่งยากซับซ้อนต้องเกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายฉบับเช่นพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการกักกัน ตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2510 พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการกักกัน ตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2506 ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2499 และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ.2478 รวมทั้งการปฏิบัติตามข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังและข้อเสนอแนะในส่วนที่เกี่ยวข้ององค์การสหประชาชาติ ตามความเหมาะสมและงบประมาณที่ได้รับ นอกจากนี้ยังต้องติดต่อประสานงานกับองค์การระหว่างประเทศ หน่วยงานต่างประเทศ สถานทูต สถานกงสุล ตลอดจนองค์กรเอกชนและส่วนราชการอื่นๆ

6.เป็นงานที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงและปลอดภัยของสังคม

ลักษณะงานของกรมราชทัณฑ์ หากการปฏิบัติหน้าที่เกิดความบกพร่องหรือเกิดความผิดพลาดขึ้น เช่นผู้ต้องขังแหกหักหลบหนีปล่อยผู้ต้องขังผิดตัวหรือระบบแก้ไขผู้ต้องขังไม่มีประสิทธิภาพผู้ต้องขังกลับไปกระทำความผิดสร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อกระบวนการยุติธรรม ความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยของสังคม

ศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรม (Data Exchange Center)

รัฐบาลได้มีนโยบายให้มีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการกระบวนการยุติธรรมและมอบหมายให้กระทรวงยุติธรรมโดยสำนักกิจการยุติธรรมเป็นผู้ประสานและดำเนินการทางสำนักงานได้เริ่มดำเนินงานจัดทำแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศกระบวนการยุติธรรมแห่งชาติร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ปีพ.ศ. 2547 จนแล้วเสร็จและได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการพัฒนาบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติเมื่อวันที่สี่เมษายน 2550 และได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศกระบวนการยุติธรรมแห่งชาติมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพทางเทคโนโลยีสารสนเทศของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมให้ทันสมัยเทียบเท่าและสามารถเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โดยกำหนดระยะเวลาดำเนินการ 4 ปีตั้งแต่ ปีพ.ศ. 2552 ถึง พ.ศ. 2555 ทั้งนี้โครงการหลักที่มีความสำคัญสูงและจำเป็นต้องเริ่มดำเนินการได้แก่โครงการพัฒนาศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรม(Data Exchange Center: DXC)ได้ทดลองจัดทำระบบนำร่องและเริ่มทดสอบการใช้งานที่จังหวัดนนทบุรีการพัฒนาระบบนำร่องเทคโนโลยีสารสนเทศกระบวนการยุติธรรมในระยะแรกช่วงปีพ.ศ. 2548 ถึง พ.ศ. 2549 เป็นการสร้างระบบที่จำลองรูปแบบแนวความคิดจากแผนแม่บทและทดลองติดตั้งในพื้นที่จังหวัดนนทบุรีเพื่อพิสูจน์ความเป็นไปได้ของแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศดังกล่าวจนในปีพ.ศ. 2551 กระทรวงยุติธรรมได้ให้การสนับสนุนในการจัดตั้งศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรมต้นแบบ(Data Exchange Center: DXC) ณ สำนักงานกิจการยุติธรรม ซึ่งปัจจุบันจัดตั้งอยู่ที่ ชั้น 9 อาคารB ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ถนนแจ้งวัฒนะ เพื่อดำเนินการแลกเปลี่ยนข้อมูลในกระบวนการยุติธรรมและขยายพื้นที่ให้กับหน่วยงานที่มีความพร้อมและสามารถแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงข้อมูลกันได้ทั้งนี้จากการดำเนินการโครงการที่ผ่านมาทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคของการทำงานทั้งในระดับนโยบายและภาคปฏิบัติรวมถึงข้อขัดข้องต่างๆในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาปรับใช้แม้ว่าหน่วยงานต่างๆในกระบวนการยุติธรรมได้เริ่มปรับปรุงและพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อประโยชน์ในการใช้งานของแต่ละหน่วยงานแล้วแต่ยังขาดความพร้อม

ในหลายหลายด้านเช่นฐานข้อมูลระบบรักษาความปลอดภัยคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์และระบบงานสารสนเทศที่ยังตอบสนองความต้องการของผู้ใช้อย่างไม่เต็มที่ ดังนั้นการพัฒนาระบบศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรมในปีพ.ศ. 2550 ถึง พ.ศ. 2553 จึงเป็นการแลกเปลี่ยนและพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้เหมาะสมและหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมสามารถนำข้อมูลมาแลกเปลี่ยนกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรม(DXC)ได้มีการดำเนินการในด้านต่างๆดังนี้

1. การพัฒนาระบบเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรมในปัจจุบันมีเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย (ServerFarm)เครื่องติดตั้งที่ห้องคอมพิวเตอร์สำนักงานกิจการยุติธรรม นอกจากนั้นได้มีการติดตั้งเครื่องคอมพิวเตอร์QM (Query Manager) ตามหน่วยงานต่างๆได้แก่สำนักงานตำรวจแห่งชาติสำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานศาลยุติธรรม กรมพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรมคุมประพฤติสำนักงานคณะกรรมการป้องกันปราบปรามยาเสพติดสำนักงานป้องกันปราบปรามการฟอกเงินกรมสอบสวนคดีพิเศษกรมการปกครองกรมการขนส่งทางบกและสำนักปลัดกระทรวงยุติธรรม

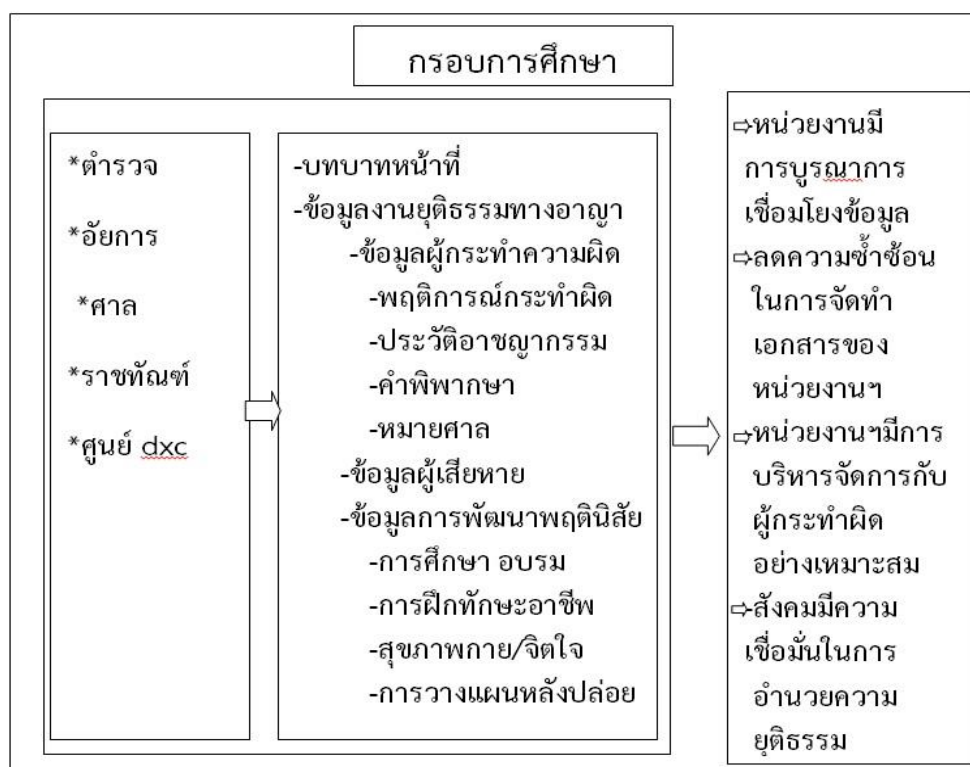
2. การพัฒนาเครือข่ายศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรมตั้งแต่ปีพ.ศ. 2551- 2552 ศูนย์ DXC ใช้บริการเครือข่ายจากบริษัททศ.โทรคมนาคมจำกัด (มหาชน) แบบ Private Network ต่อไปยังหน่วยงานต่างๆที่เข้าร่วมโครงการต่อมาในปีพ.ศ. 2553 รัฐบาลได้กำหนดให้หน่วยงานมาใช้เครือข่ายภาครัฐ (GIN) แทนทั้งหมดซึ่งศูนย์DXCได้ดำเนินการตามนโยบายแล้วสำเร็จและสามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การพัฒนางานระบบงานและฐานข้อมูลแลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรมศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรม(DXC)ในปัจจุบันได้มีการพัฒนาระบบแลกเปลี่ยนข้อมูลและสนับสนุนการประสานราชการผ่านเครือข่ายDXCเพื่อสนับสนุนงานกระบวนการยุติธรรมในด้านต่างๆ โดยสามารถเข้าใช้ระบบผ่านทางWebsite ระบบสารสนเทศกระบวนการยุติธรรมจะเป็นระบบที่ใช้สำหรับสืบค้นข้อมูลของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงาน ลักษณะการทำงานนั้นจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือในส่วนของWeb Application ที่ใช้สำหรับแสดงข้อมูลผ่านหน้าWebsiteอีกส่วนคือระบบQuery Manager (QM)ของแต่ละหน่วยงานที่ใช้สำหรับค้นหาข้อมูลจากหน่วยงานที่ร่วมโครงการเข้าสู่ระบบ DXC

4. การพัฒนาระบบรักษาความปลอดภัยศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรมเนื่องจากโครงการพัฒนาศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรม(DXC)ได้ออกแบบเพื่อสะดวกต่อการใช้ระบบได้ทุกที่ตลอดเวลา ระบบจึงเปิดโอกาสให้ผู้ใช้งานสามารถใช้ระบบผ่านทาง Internet สามารถเข้ามายังระบบ Network ของระบบDXCทำให้มีความเสี่ยงต่อการถูกเจาะระบบและข้อมูลได้จากปัญหาดังกล่าวทำให้ต้องมีวิธีการในการรักษาความปลอดภัย³⁷

³⁷ ดนุพล ชื่นอารมณ. การพัฒนาศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรม (DXC).วารสารกระบวนการยุติธรรม ปีที่ 3 ฉบับที่ 4 (ต.ค.-ธ.ค. 53). หน้า 63-70.

2.2 กรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีในการศึกษาวิจัย

การศึกษาเรื่อง แนวทางการปรับปรุงงานยุติธรรมทางอาญาเพื่อรองรับการไปสู่ยุติธรรม 4.0: ศึกษาการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม เป็นการศึกษาวิเคราะห์กระบวนการบริหารจัดการ และผลการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรม ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาตามขั้นตอนและวิธีการ ดังนี้

3.1 รูปแบบการศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) วิธีการศึกษาในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analytical approach) โดยใช้การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์ บุคคลและกลุ่มบุคคลที่มีบทบาท สถานภาพ และมีความสำคัญต่อกระบวนการยุติธรรม เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมและข้อเสนอแนะในการนำเอาระบบอิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดทำระบบฐานข้อมูล เพื่อเป็นประโยชน์และเป็นศูนย์ข้อมูลกลาง ของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม

3.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม กล่าวคือ กระบวนการยุติธรรม และผลการดำเนินงานโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้ คือ

3.2.1 การศึกษาเอกสาร โดยการค้นคว้าจากหนังสือต่าง ๆ เอกสารทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ เอกสารผลงานการวิจัยของนักวิชาการ ซึ่งอยู่ในประเภทให้ความรู้ ทฤษฎีแนวคิดเนื้อหา ด้านกระบวนการบริหารจัดการ และผลการดำเนินงานเป็นหลัก

3.2.2 การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ เป็นการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้หาแนวทางที่เหมาะสมและข้อเสนอแนะในการนำเอาระบบอิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดทำระบบฐานข้อมูล เพื่อเป็นประโยชน์และเป็นศูนย์ข้อมูลกลาง ของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ใช้แหล่งข้อมูลในการวิเคราะห์สังเคราะห์ประเด็นผลการดำเนินงาน โดยใช้เอกสารจากแหล่งต่างๆ ดังนี้

3.3.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

- สัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบถึงรูปแบบ วิธีการ บทบาท และพัฒนาการของการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมและข้อเสนอแนะในการนำเอาระบบอิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดทำระบบฐานข้อมูล เพื่อเป็นประโยชน์และเป็นศูนย์ข้อมูลกลาง ของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม - เก็บข้อมูลจากวงเสวนากลุ่มย่อย นักวิชาการ

3.3.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

- หนังสือ บทความ งานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมและข้อเสนอแนะในการนำเอาระบบอิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยีสารสนเทศ

ใช้ในการจัดทำระบบฐานข้อมูล เพื่อเป็นประโยชน์และเป็นศูนย์ข้อมูลกลาง ของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมโดยสำรวจแนวทางการแก้ไขตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

- เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมและข้อเสนอแนะในการนำเอาระบบอิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดทำระบบฐานข้อมูล เพื่อเป็นประโยชน์และเป็นศูนย์ข้อมูลกลาง ของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม เช่น รายงานประชุมแถลงการณ์ จดหมายข่าว วารสารสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ

- ศึกษารูปแบบ วิธีการ ของการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมและข้อเสนอแนะในการนำเอาระบบอิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดทำระบบฐานข้อมูล เพื่อเป็นประโยชน์และเป็นศูนย์ข้อมูลกลาง ของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมผ่านเอกสารขั้นต้นจากสื่อสิ่งพิมพ์

- เก็บข้อมูลจากเว็บไซต์ต่างๆ เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดทำระบบฐานข้อมูล ของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม และการแก้ปัญหา

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษานี้ เป็นการนำเอาข้อมูลมาจัดทำให้เป็นระบบและตีความหมาย แยกแยะองค์ประกอบ แล้วเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลเพื่อให้สามารถนำไปสู่ความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น โดยผู้ศึกษากำหนดไว้ดังนี้

- (1)วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาในเบื้องต้นไปพร้อมๆ กับการเก็บข้อมูลในทุกกระยะ

- (2)ตรวจสอบความถูกต้องแม่นยำของข้อมูลแหล่งบุคคลต่างๆ นำเอาข้อมูลมาจัดระบบเรียบเรียง หาความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างข้อมูลที่ได้มา โดยใช้กรอบแนวคิด/ทฤษฎีมาช่วยในการอธิบายและวิเคราะห์เพื่อให้เข้าใจถึงความหมายและความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ แล้วนำมาใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ในงานวิจัยฉบับนี้คณะผู้วิจัยดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ระบบฐานข้อมูลและการเชื่อมโยงข้อมูลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้แก่ระบบบริหารข้อมูลคดีสถานีตำรวจของกองบังคับการศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศกลางระบบฐานข้อมูลของสำนักงานอัยการสูงสุด ระบบฐานข้อมูลคดีของศาลยุติธรรม ระบบการจัดการฐานข้อมูลของกรมราชทัณฑ์กระทรวงยุติธรรมและระบบศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรมของสำนักกิจการยุติธรรมกระทรวงยุติธรรม โดยการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้คณะผู้วิจัยยังได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องที่ดูแลรับผิดชอบฐานข้อมูลของแต่ละหน่วยงาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค ข้อขัดข้องในการบริหารจัดการข้อมูลและการเชื่อมโยงข้อมูลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม แนวทางและความเป็นไปได้ในการพัฒนาและเชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่างกัน

จากการศึกษาวิจัยรวมทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่เกี่ยวข้องปรากฏผลการศึกษาที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

สำนักงานงานตำรวจแห่งชาติ ได้เริ่มดำเนินงานตาม “โครงการระบบสารสนเทศสำนักงานตำรวจแห่งชาติ” หรือที่เรียกว่า “ระบบ POLIS” (Police Information System) ตั้งแต่ปี พ.ศ.2537 และได้เริ่มใช้งานจริงตั้งแต่ปีพ.ศ.2544 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน

แนวความคิดในการจัดทำ “โครงการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศสำนักงานตำรวจแห่งชาติ” เริ่มต้นขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2547 สำนักงานตำรวจแห่งชาติโดยสำนักงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เมื่อครั้งที่ พลตำรวจเอกชาติ สุนทรศรี ดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการ หน่วยงานนี้ ได้พิจารณาเห็นว่าระบบสารสนเทศของสำนักงานตำรวจแห่งชาติในขณะนั้น ได้แก่

- ระบบ POLIS ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- ระบบ Command, Control, Communication&Intelligence ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล

- ระบบ AFIS (Automated Fingerprint Identification System) และระบบ CDS (Criminal Database System : CDS) ของกองทะเบียนประวัติอาชญากรรม

ระบบสารสนเทศต่างๆ เหล่านี้ ยังมีปัญหา ไม่สามารถเรียกใช้ หรือประสานเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ดังนั้น เมื่อปี พ.ศ.2549 สำนักงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงได้จัดทำ “โครงการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศสถานีตำรวจ” ขึ้น หรือเรียกโดยย่อว่า “CRIMES” (Criminal Record Information & Management Enterprise System)³⁸

³⁸ สำนักงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. เอกสารแนะนำโครงการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศสถานีตำรวจ. มิถุนายน 2555. หน้า 2-3

โครงการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศสถานีตำรวจ หรือ CRIMES มีวัตถุประสงค์สำคัญ เพื่อพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพให้กับสถานีตำรวจทั่วประเทศ และหน่วยงานตำรวจอื่นที่มีอำนาจหน้าที่สืบสวนคดีอาญา

เนื่องจากปัจจุบันยังขาดการสนับสนุนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยในการปฏิบัติงาน บันทึก สืบค้น บริการข้อมูล และเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างสถานีตำรวจ และหน่วยงานตำรวจอื่นที่มีอำนาจหน้าที่สืบสวนสอบสวนคดีอาญา กับศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศกลาง สำนักงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อให้สามารถใช้ฐานข้อมูลกลาง แห่งเดียวกัน ลดความซ้ำซ้อน การนำเข้า และจัดเก็บข้อมูล ซึ่งเป็นการลดขั้นตอน และระยะเวลาการปฏิบัติงาน ตลอดจนสามารถรองรับการประสานแลกเปลี่ยนข้อมูลหน่วยงานต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้ในอนาคต

CRIMES จึงประกอบด้วย

1. ระบบคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ (Server & Hardware) พร้อมติดตั้งทั้งส่วนกลาง และส่วนปฏิบัติการได้แก่

1.1 ระบบคอมพิวเตอร์ พร้อมระบบรักษาความปลอดภัยและระบบสำรองข้อมูล สำหรับศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศกลาง 1 ระบบ

1.2 ระบบคอมพิวเตอร์สำหรับสถานีตำรวจ และหน่วยงานตำรวจอื่นที่มีอำนาจหน้าที่สืบสวนสอบสวนคดีอาญาทั่วประเทศตามจำนวนที่กำหนดไว้

2. ระบบสารสนเทศอาชญากรรม (CRIMES Applications) ซึ่งประกอบไปด้วยระบบใหญ่ๆ 5 ระบบดังนี้

2.1 ระบบบันทึกข้อมูล (Data Entry)

2.2 ระบบสืบค้นข้อมูล (Data Search)

2.3 ระบบบริการข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (e-Data Service)

2.4 ระบบบริการแจ้งเตือน (Alarm & Alert Service)

2.5 ระบบบริหารจัดการข้อมูลและระบบ (Data System Management)

สำนักงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ร่วมกับ บริษัท สงขลา ฟินิชซิ่ง จำกัด ได้ลงพื้นที่สำรวจ และเก็บรวบรวมข้อมูลตามสถานีตำรวจและหน่วยงานตำรวจที่มีอำนาจหน้าที่สืบสวนสอบสวนคดีอาญา รวมทั้งได้พบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประชุมปรึกษาหารือกับผู้บังคับบัญชาและผู้ปฏิบัติงานในหน่วยต่างๆ เหล่านั้น แล้วนำข้อมูลมาศึกษา วิเคราะห์ และออกแบบ ระบบคอมพิวเตอร์ และระบบสารสนเทศอาชญากรรม ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในขอบเขตของงาน

ในภาพรวม รูปร่างหน้าตาของ CRIMES ที่ได้วิเคราะห์และออกแบบระบบไว้ สามารถอธิบายการทำงานของระบบ โดยสรุปได้ดังนี้

เมื่อประชาชนมาแจ้งความร้องทุกข์ที่สถานีตำรวจ เจ้าหน้าที่ตำรวจร้อยละ ประชาสัมพันธ์ จำสอบถามและบันทึกข้อมูลเบื้องต้นในระบบคอมพิวเตอร์เพื่อคัดกรองเรื่อง และแนะนำให้ผู้มาแจ้งความร้องทุกข์ ไปพบพนักงานสอบสวน ข้อมูลเบื้องต้นจะถูกส่งผ่านระบบคอมพิวเตอร์ ไปยังพนักงานสอบสวนเพื่อสืบค้นข้อมูล และบันทึกข้อมูลในชั้นการพิจารณาของพนักงานสอบสวน และข้อมูลจะถูกส่งผ่านระบบต่อไปยังฝ่ายสืบสวนป้องกันปราบปรามซึ่งจะมีการเชื่อมโยงระบบกับหน่วยงานอื่นๆ ทั้งภายในและภายนอกเพื่อสนับสนุนการทำงานของตำรวจ ยกตัวอย่างเช่น การเชื่อมต่อขอข้อมูลบุคคลจากทะเบียนราษฎร์ ทะเบียนประวัติอาชญากร ข้อมูลประกันสังคม และข้อมูลอื่นๆ เช่น ข้อมูล

ยานพาหนะ จากกรมการขนส่งฯ ข้อมูลทะเบียนป็นจากกรมการปกครอง เป็นต้น นอกจากนั้น CRIMES ยังถูกออกแบบไว้รองรับการทำงานของพนักงานสอบสวนด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และยังช่วยอำนวยความสะดวกให้พนักงานสอบสวน และผู้เกี่ยวข้องในการสืบค้นข้อมูลบริการ ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ บริการแจ้งเตือนการทำงานของพนักงานสอบสวนและบริหารจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบ³⁹

สำนักงานอัยการสูงสุด

สำนักงานอัยการสูงสุดได้จัดทำแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสำนักงานอัยการสูงสุดพ.ศ. 2554 – 2558 เป็นฉบับที่ 2 เพื่อวางแผนในการบริหารจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้ตอบสนองวิสัยทัศน์ภารกิจพันธกิจและยุทธศาสตร์ของสำนักงานอัยการสูงสุด ดังนี้

วิสัยทัศน์ประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 3 ด้านได้แก่

- **Core purpose :** มุ่งพัฒนาคุณภาพคนสู่การยกระดับคุณภาพเทคโนโลยีสารสนเทศจะบ่งบอกถึงภารกิจที่สำคัญของศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่จะสนับสนุนสำนักงานอัยการสูงสุดด้วยการพัฒนาคุณภาพคนให้มีขีดความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่สูงขึ้น ควบคู่กับการพัฒนาระบบสืบค้นข้อมูลคดีที่เกี่ยวข้องช่วยการวินิจฉัยเทียบเคียงกับสิ่งที่เคยมีเพื่อเพิ่มศักยภาพของการสอบสวนและคุณภาพการวินิจฉัยสั่งคดีการเสริมสร้างระบบการตรวจร่างสัญญาและระบบการให้คำปรึกษาให้สมกับองค์กรมาตรฐานตามวิสัยทัศน์แห่งองค์กร

- **Core value :** ด้วยระบบเครือข่ายสารสนเทศเพื่ออำนวยความสะดวกยุติธรรมเชิงรุกจะบ่งบอกถึงคุณค่าที่ส่งมอบและเป็นความสามารถหลักของหน่วยงานในการสร้างเครือข่ายสารสนเทศเพื่ออำนวยความสะดวกโดยเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างพันธมิตรภายใต้กระบวนการยุติธรรมในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมรักษาสภาพประโยชน์ของรัฐคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน

- **Visionary Goals :** เพื่อเสริมการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพภายใต้ธรรมาภิบาลด้านเทคโนโลยีสารสนเทศจะบ่งบอกถึงเป้าหมายในระยะยาวที่จะเป็นหน่วยงานหลักในการสนับสนุนสำนักงานอัยการสูงสุดเพื่ออำนวยความสะดวกยุติธรรมการรักษาสภาพประโยชน์ของรัฐการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพของประชาชนเพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคมภายใต้ธรรมาภิบาลด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

พันธกิจด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสำนักงานอัยการสูงสุด

- พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนงานบริหารการดำเนินงานคดีและงานให้บริการของสำนักงานอัยการสูงสุดได้อย่างบูรณาการทำให้สามารถอำนวยความสะดวกยุติธรรมแก่ประชาชนและรักษาสภาพประโยชน์ของรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- พัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพทางการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศที่เพียงพอต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมแก่ประชาชนอย่างโปร่งใส

- พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนองค์กรเป็นแหล่งความรู้สะสมความเชี่ยวชาญในงานด้านการอำนวยความสะดวกยุติธรรมที่มีความเป็นเลิศ

- สานต่อนโยบายรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ที่มีความร่วมมือในการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐ

³⁹ สำนักงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. เรื่องเดียวกัน. หน้า 8-9

ยุทธศาสตร์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสำนักงานอัยการสูงสุด

ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสำนักงานอัยการสูงสุดเพื่อให้สำนักงานอัยการสูงสุดสามารถดำเนินการตามภารกิจบรรลุตามวิสัยทัศน์และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของ

สำนักงานอัยการสูงสุดแบ่งออกได้เป็น 4 ยุทธศาสตร์กล่าวคือ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การบูรณาการข้อมูลและสร้างความมั่นคงของข้อมูลเพื่ออำนวยความสะดวกยุติธรรมอย่างมีประสิทธิภาพเป็นยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นการบูรณาการข้อมูลระหว่างงานที่เกี่ยวข้องได้ทั้งภายในและภายนอกองค์กรได้จัดเก็บสืบค้นเชื่อมโยงข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้การรักษาความปลอดภัยของข้อมูลจากบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้อง

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเพิ่มประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสมและทันสมัยเป็นยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นการสร้างระบบสารสนเทศแบบบูรณาการที่ครอบคลุมภารกิจอย่างมีประสิทธิภาพครบวงจรเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นโปร่งใสเป็นมิตรในการให้บริการอำนวยความสะดวกยุติธรรมและบริการประชาชนภายใต้ความเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสู่ความเป็นเลิศ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเพิ่มขีดสมรรถนะบุคลากรสนับสนุนองค์กรสู่ความเป็นเลิศเป็นยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้มีความสามารถในการผลิตสร้างสรรค์มีวิจรรย์ญาณรู้เท่าทันในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและผลักดันให้เกิดวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ภายในองค์กรเพื่อนำพาองค์กรสู่ความเป็นเลิศ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศรองรับระบบงานที่เพียงพอและมีความมั่นคงเป็นยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้มีปริมาณที่เพียงพอสามารถยืดหยุ่น ในการปรับเปลี่ยนและมีเสถียรภาพและความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูลและเครือข่ายภายใต้มาตรฐานสากล⁴⁰

สำนักงานอัยการสูงสุดได้มีการเชื่อมโยงข้อมูลกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติและหน่วยอื่นๆ ในกระบวนการยุติธรรม ภายใต้ระบบแลกเปลี่ยนข้อมูล AGO-National Single Window

ระบบแลกเปลี่ยนข้อมูลกับหน่วยงานภายนอกประกอบด้วยกระบวนการทำงานดังนี้
- ส่วนรับเข้าข้อมูลจากหน่วยงานภายนอก รับเข้าจาก สำนักงานตำรวจแห่งชาติโดยข้อมูลที่ใช้ในการค้นหาสำนวนเพื่อใช้ตั้งข้อมูลจากระบบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้แก่ เลขที่รายงานการสอบสวนคดี, ปี พ.ศ., จังหวัด และหน่วยงานที่ส่งสำนวน (สถานีตำรวจ) เพื่อบรรจุในระบบฐานข้อมูลของสำนักอัยการสูงสุด โดยที่สำนักอัยการสูงสุดไม่ต้องบันทึกข้อมูลซ้ำ

- ส่วนส่งออกข้อมูลให้หน่วยงานภายนอก ซึ่งข้อมูลที่ส่งให้หน่วยงานภายนอกจะมีดังนี้ ความเห็นอัยการ (สั่งฟ้อง / ไม่ฟ้อง), เลขคดีดำ, นัดหมายของศาล, เลขคดีแดง, คำพิพากษาของจำเลยแต่ละคน ซึ่งข้อมูลนี้สำนักงานตำรวจแห่งชาติสามารถดึงเข้าระบบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้เลย

⁴⁰ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ ม.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสำนักอัยการสูงสุด พ.ศ. 2554-2558. สำนักอัยการสูงสุด. หน้า IV-VII

ในส่วนของการรับข้อมูลจากกรมสอบสวนคดีพิเศษสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน อยู่ในระหว่างการพัฒนาเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงาน

สำนักงานศาลยุติธรรม

การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อสนับสนุนการพิจารณาคดีของศาลนั้นเป็นเรื่องที่ต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ อย่างไรก็ตาม นายธีระพล ตั้งสุวรรณ ประธานศาลฎีกาได้ให้นโยบายในเรื่องนี้ไว้ว่าในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของศาลยุติธรรมนั้นต้องคำนึงถึงความประหยัดและต้องมีประสิทธิภาพสูงสุดโดยให้คำนึงถึงประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับมากที่สุดซึ่งศาลยุติธรรมได้ดำเนินการตามแนวนโยบายของประธานศาลฎีกาโดยสำนักงานศาลยุติธรรมได้มีการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้สามารถรองรับการปฏิบัติงานของศาลยุติธรรมได้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ

ในส่วนภารกิจงานที่เกี่ยวข้องกับการเชื่อมโยงข้อมูลนั้นปัจจุบันศาลยุติธรรมมีโครงการพัฒนาระบบบูรณาการข้อมูลคดีศาลยุติธรรม (Electronic Court Database หรือ e-Database) เพื่อให้ฐานข้อมูลของแต่ละหน่วยงานศาลที่เก็บอยู่สามารถสนับสนุนการปฏิบัติงานร่วมกันสนับสนุนการวางแผนหรือบริหารจัดการคดีและตอบสนองต่อนโยบายประธานศาลฎีกา สำนักงานศาลยุติธรรมจึงมีแผนยุทธศาสตร์ศาลยุติธรรมพ.ศ. 2557 ถึง 2560 และแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศศาลยุติธรรมพ.ศ. 2558 ถึง 2561 ที่กำหนดให้มีการพัฒนา ฐานข้อมูลกลางเพื่อเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานศาลในสังกัดศาลยุติธรรมทั่วประเทศหรือพัฒนาระบบฐานข้อมูลที่ใช้บูรณาการข้อมูลในการปฏิบัติงานจากศาลทั่วประเทศเพื่อให้ผู้บริหารสามารถตรวจสอบติดตามการปฏิบัติงานของศาลให้สามารถให้บริการประชาชนและหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาระบบข้อมูลคดีศาลยุติธรรมขึ้นโดยแบ่งออกเป็นสามระยะดังนี้

1. โครงการพัฒนาระบบบูรณาการข้อมูลคดีศาลยุติธรรมระยะที่หนึ่งเป็นโครงการบูรณาการข้อมูลคดีในกลุ่มของศาลจังหวัดและศาลแขวงทั่วประเทศเนื่องจากข้อมูลของกลุ่มศาลจังหวัดและศาลแขวงทั่วประเทศใช้ฐานข้อมูลที่ทางสำนักเทคโนโลยีสารสนเทศสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นผู้พัฒนาขึ้น (ฐานข้อมูล Microsoft Access) ปัจจุบันโครงการบูรณาการข้อมูลในระยะที่หนึ่งนี้อยู่ระหว่างจัดทำ TOR และคาดว่าจะแล้วเสร็จในปี 2560

2. โครงการพัฒนาระบบบูรณาการข้อมูลคดีศาลยุติธรรม ระยะที่สองเป็นการบูรณาการข้อมูลคดีโดยมีกลุ่มเป้าหมายในการบูรณาการและเชื่อมโยงข้อมูลคดีของศาลชั้นต้นในส่วนกลางเช่น ศาลแพ่ง ศาลอาญา ศาลพิเศษศาลชำนาญพิเศษศาลสูงและศาลอื่นๆที่นอกเหนือจากศาลแขวงและศาลจังหวัดที่ดำเนินการไปแล้วในระยะที่หนึ่ง โครงการในระยะที่สองนี้ใช้ฐานข้อมูลที่แตกต่างกันจากโครงการในระยะที่หนึ่ง จึงต้องแยกดำเนินการโดยข้อมูลคดีในกลุ่มศาลเหล่านี้จะถูกเก็บอยู่ในฐานข้อมูล My SQL หรือ SQL Server หรือ Microsoft Access ซึ่งไม่ได้อยู่ในโครงการระยะที่หนึ่ง โครงการในส่วนนี้อยู่ระหว่างดำเนินการจัดทำคำของบประมาณในปี 2561 และคาดว่าจะแล้วเสร็จในปี 2562

3. โครงการพัฒนาระบบบูรณาการข้อมูลคดีศาลยุติธรรมระยะที่สามเป็นโครงการบูรณาการข้อมูลคดีระยะสุดท้ายตามแผนแม่บทในปี 2562 การบูรณาการในระยะนี้จะเป็นโครงการเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานอื่นๆเช่น DXC และ GINและจะเปิดบริการให้ข้อมูลกับประชาชนอย่างเต็มรูปแบบโดยระบบจัดบริหารจัดการข้อมูลคดี(Case Management System) ที่จะได้มีการดำเนินการต่อไป

ภายหลังที่ได้มีการบูรณาการข้อมูลคดีครบทั้งสามระยะแล้วศาลยุติธรรมสามารถนำข้อมูลคดีที่จัดเก็บไว้ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์มาจัดทำระบบบริหารจัดการข้อมูลคดีและข้อมูลสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารได้ซึ่งอาจจำแนกออกเป็นหลายระบบ เช่น ระบบสารบรรณคดีอิเล็กทรอนิกส์ (Docket System) ระบบการจ่ายสำนวนอิเล็กทรอนิกส์ (Case Allocation System) การจัดเก็บข้อมูลจากการยื่นฟ้องอิเล็กทรอนิกส์ (Case Filing System) และระบบให้บริการทั่วไปแก่คู่ความและประชาชนทางอิเล็กทรอนิกส์ (Common Service System) เป็นต้นหากระบบบริหารจัดการข้อมูลคดีอิเล็กทรอนิกส์สามารถดำเนินการจนสำเร็จตามแผนที่ตั้งไว้และหากมีการดำเนินการจัดทำระบบการนำข้อมูลสารสนเทศของหน่วยงานทางธุรการต่างๆของศาลมาจัดเก็บหรือรวบรวมให้อยู่ในระบบเดียวกันจะได้นำข้อมูลต่างๆมาประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลประเภทต่างๆทางด้านการบริหารงานเชิงนโยบายเพื่อให้ผู้บริหารสามารถใช้ ข้อมูล ทั้งข้อมูลคดีและข้อมูลด้านการบริหาร ดังกล่าวประกอบการตัดสินใจเพื่อวางแผนกลยุทธ์และขับเคลื่อนองค์กรศาลยุติธรรมอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

นอกจากโครงการพัฒนาระบบบูรณาการข้อมูลคดีศาลยุติธรรมแล้วปัจจุบันศาลยุติธรรมยังพัฒนาระบบงานที่สำคัญอีก 2 ระบบงาน ได้แก่ระบบการจัดเก็บและให้บริการคัดสำเนาคำพิพากษาระหว่างศาลทั่วประเทศในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ และการพัฒนาระบบงานบูรณาการฐานข้อมูลการบังคับคดีผู้ประกันการพัฒนาระบบการให้บริการ คัดถ่ายสำเนาคำพิพากษาและคำสั่งระหว่างศาลมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คู่ความและผู้มีส่วนได้เสียในคดีสามารถยื่นคำขอคัดถ่ายสำเนาคำพิพากษาและคำสั่งของศาล ไม่ว่าจะเป็นคำสั่งศาลใดก็ได้ที่ศาลยุติธรรมทั่วประเทศหมายความว่าคู่ความซึ่งอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่ก็สามารถขอคัดถ่ายสำเนาคำพิพากษาของศาลจังหวัดสุราษฎร์ธานีที่ศาลจังหวัดอยุธยาได้ เป็นต้นซึ่งปัจจุบันศาลยุติธรรมได้มีการจัดทำระเบียบสำนักงานศาลยุติธรรมว่าด้วยการให้บริการคัดถ่ายสำเนาคำพิพากษาระหว่างศาลยุติธรรมทั่วประเทศพ.ศ. 2559 และแนวทางปฏิบัติการในการให้บริการคัดถ่ายสำเนาคำพิพากษาระหว่างศาลยุติธรรมทั่วประเทศพร้อมทั้งได้พัฒนาโปรแกรมไว้เรียบร้อยแล้วโดยเริ่มจัดเก็บคำพิพากษาเข้าระบบสำหรับคำพิพากษาที่ได้อ่านให้คู่ความฟังแล้วตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2559 เป็นต้นไปและเริ่มเปิดให้บริการแก่คู่ความในการคัดถ่ายสำเนาคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2559 เป็นต้นมา สำหรับการพัฒนากระบวนการบูรณาการฐานข้อมูลการบังคับคดีผู้ประกันมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ศาลชั้นต้นทั่วประเทศสามารถสืบหาหลักทรัพย์ตามการผ่อนชำระหนี้ตามคำพิพากษาและตรวจสอบกรณีนายประกันผิดสัญญาประกันรวมถึงเป็นศูนย์กลางในการรวบรวมข้อมูลการบังคับคดีผู้ประกันซึ่งจะส่งผลให้การบังคับคดีตามสัญญาประกันในคดีอาญามีมาตรฐานและมีประสิทธิภาพเกิดความสะดวก ถูกต้อง และเพื่อให้เกิดความสะดวกในการจัดทำรายงานต่างๆรวมไปถึงการรายงานผลการสืบหาหลักทรัพย์ การบังคับคดี และการผ่อนชำระหนี้ของลูกหนี้ตามคำพิพากษา ปัจจุบัน สำนักงานศาลยุติธรรมอยู่ระหว่างดำเนินการพัฒนาระบบงานและบูรณาการฐานข้อมูลการบังคับคดีผู้ประกัน

ทั้งนี้ ข้อมูลของหน่วยงานอื่นในกระบวนการยุติธรรมที่ศาลยุติธรรมเห็นว่าหากมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกันแล้วจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของศาล อาทิ ข้อมูลการกระทำความผิดของผู้ต้องหาหรือจำเลย หรือประวัติการกระทำความผิดที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติเก็บรวบรวมข้อมูลไว้ ข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อศาลในการพิจารณาสั่งปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย เนื่องจากปัจจุบันในการพิจารณาปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้น ศาลมีข้อมูลไม่มากนัก ส่วนใหญ่จะเป็นข้อมูลที่พนักงานสอบสวนระบุในคำร้องขอฝากขัง ซึ่งยังไม่มีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประวัติการกระทำความผิดผู้ต้องหาหรือจำเลย ทำให้ผู้พิพากษาที่สั่งปล่อยชั่วคราวไม่มีข้อมูลที่เพียงพอในการ

พิจารณาสิ่งปล่อยชั่วคราว ส่งผลให้ศาลต้องเรียกหลักประกันจากผู้ต้องหาหรือจำเลยเพื่อเป็นประกันว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยจะมาศาลตามกำหนดนัด หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับฐานะทางเศรษฐกิจ รายได้หรือหลักฐานการชำระภาษีของจำเลย เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณากำหนดบทลงโทษที่เหมาะสมกับจำเลย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการรอกการกำหนดโทษ การรอกการลงโทษหรือการกำหนดโทษปรับแก่จำเลย เป็นต้น

กรมราชทัณฑ์

ในส่วนของกรมราชทัณฑ์ ได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลผู้ต้องราชทัณฑ์จากเรือนจำทัณฑสถานทั่วประเทศจัดแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) ขั้นตอนการฝากขังตามหมายศาล
- 2) ขั้นตอนการคุมขังระหว่างการพิจารณาของศาล
- 3) ขั้นตอนการคุมขังเมื่อคดีได้เด็ดขาด
- 4) ขั้นตอนการปล่อยตัวคุมประพฤติ ปล่อยตัวพ้นโทษตามหมายศาล
- 5) ขั้นตอนการบูรณาการส่งต่อข้อมูลเพื่อคืนคนดีสู่สังคมและป้องกันการกระทำผิดซ้ำ

นอกจากการจัดเก็บข้อมูลผู้ต้องราชทัณฑ์ในรายการที่พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ มาตรา ๓๖ กำหนดให้จัดเก็บแล้ว เพื่อประโยชน์ในการควบคุมและแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องราชทัณฑ์ กองแผนงาน และสำนักกองที่เกี่ยวข้องได้พัฒนาแบบรายการจัดเก็บข้อมูล โดยมีเรือนจำ ทัณฑสถาน เป็นหน่วยงาน จัดลงข้อมูลตามที่กรมราชทัณฑ์กำหนด มีแบบรายงานต่างๆ ได้แก่

1. ประวัติผู้ต้องขังประกอบด้วย รหัสผู้ต้องราชทัณฑ์ คำนำหน้าชื่อ ชื่อหลักและนามสกุลหลัก ชื่อปลอม นามสกุลปลอม ชื่อตามหมายศาล เลขที่บัตรประชาชน เลขที่ใบต่างด้าว ตั๋งครุฑ เด็กติดผู้ต้องขัง เป็นผู้ต้องขังรายสำคัญ ผู้ต้องขังความมั่นคง

2. พฤติการณ์กระทำผิด ประกอบด้วย พฤติการณ์กระทำผิดโดยย่อ เหตุเกิดในท้องที่ (สภ,สน) จังหวัด จำนวนคู่คดี ชื่อคู่คดี จำนวนค่าเสียหาย จำนวนผู้เสียชีวิต จำนวนผู้บาดเจ็บ ประเภทยาเสพติด จำนวนของกลาง

3. ประวัติการต้องโทษประกอบด้วยต้องโทษครั้งนี้เป็นครั้งที่ รายละเอียดการต้องโทษแต่ละครั้ง ได้แก่ ศาล ความผิดฐาน กำหนดโทษจำคุก กำหนดโทษกักขัง กำหนดโทษกักกัน ประเภทการปล่อย

4. ประวัติทางสังคมประกอบด้วยข้อมูลทั่วไป ได้แก่ วันเดือนปีเกิด อายุ น้ำหนัก ส่วนสูง เพศ สัญชาติ เชื้อชาติ ตาหนิรูปพรรณ, ข้อมูลการศึกษา ได้แก่ ระดับการศึกษา สถานศึกษา/สถาบันการศึกษา จังหวัด เคยบวช(บวชพระ บวชเณร)

5. ญาติและเพื่อนสนิทประกอบด้วยความสัมพันธ์ คำนำหน้าชื่อ ชื่อ นามสกุล บ้านเลขที่ หมู่ที่ หมู่บ้าน ตรอก/ซอย ถนน ตำบล/แขวง อำเภอ/เขต จังหวัด รหัสไปรษณีย์ ภาค โทรศัพท์ สถานะ (มีชีวิต/เสียชีวิต) อาชีพ

6. รูปถ่ายประกอบด้วย วันที่บันทึก รูปถ่ายจากรูปwebcam ประเภทเหตุการณ์(รับตัว เบื้องต้น, เป็นต้น) รูปถ่ายด้านหน้า ด้านหลัง ด้านข้างขวา ด้านข้างซ้าย

7. ลายนิ้วมือประกอบด้วยวันที่บันทึก ประเภทเหตุการณ์ ลายพิมพ์นิ้วมือ(สแกน ลายนิ้วมือ) ลายพิมพ์นิ้วมือนิ้วด้าน/นิ้ว ฝ่าฝ่าลายนิ้วมือ

8.การอายัดประกอบด้วย ประเภทรายการอายัด สถานีตำรวจที่อายัด จังหวัด เลขที่ หนังสือ ลงวันที่ ประเภทความผิด ชื่อเจ้าของคดี เลขที่หมายจับ ลงวันที่ หมายเหตุ ข้อมูลการถอนอายัด

9.บันทึกหมายศาล ประกอบด้วย คดีที่ ประเภทหมาย (หมายซึ่งระหว่างสอบสวน หมายซึ่งระหว่างไต่สวนมูลฟ้องหรือพิจารณา หมายจำคุกเมื่อคดีถึงที่สุด หมายจำคุกระหว่างอุทธรณ์ ฎีกา) คดีหมายเลข คดีหมายเลขดำที่ คดีหมายเลขแดงที่ กำหนดโทษ ครบกำหนดโทษ

10.การฝึกวิชาชีพ ประกอบด้วย ประเภทการฝึก ชื่อหลักสูตร สาขาวิชา จำนวนผู้เข้ารับการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน จำนวนผู้ต้องซึ่งที่ผ่านการทดสอบฝีมือแรงงาน ระดับมาตรฐาน ฝีมือแรงงานจำนวนผู้เข้าร่วมฝึก (ชาย หญิง) จำนวนผู้ต้องซึ่งที่ผ่านการอบรม วันที่เริ่มต้น วันที่สิ้นสุด ระยะเวลาการฝึก

11.แรงงานรับจ้าง ประกอบด้วย ประเภทแรงงาน (ได้แก่ เย็บรองเท้า, ฯลฯ) รายชื่อ ผู้ต้องซึ่ง

12.การศึกษา ประกอบด้วย ประเภทหลักสูตร หลักสูตร ภาคการศึกษา ปีการศึกษา ระดับการศึกษา สาขาวิชา สถานะ ชื่อกิจกรรม หน่วยงานที่ดำเนินการหมายเหตุ วันที่เริ่มการศึกษา วันที่จบการศึกษา ระยะเวลา

13.ส่งเสริมสมรรถนะร่างกายและจิตใจ ประกอบด้วย กิจกรรม ประเภทกิจกรรม รายละเอียด สถานะ (ผ่าน ไม่ผ่าน) ปี พ.ศ. รายชื่อผู้ต้องซึ่ง

14. แบบฟอร์มก่อนปล่อยตัว ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ รหัสผู้ต้องซึ่ง (ชื่อนามสกุล รหัส) บ้านเลขที่ หมายเลขห้อง ชื่ออาคาร ชื่อหมู่บ้าน ถนน ซอย หมู่บ้าน อื่นๆ ตำบล อำเภอ จังหวัด รหัสไปรษณีย์, ต้องการความช่วยเหลือ ได้แก่ ที่พักอาศัย การเงิน การประกอบอาชีพ การยอมรับของสมาชิกในครอบครัว การยอมรับของชุมชนและสังคม อื่นๆ, การยินยอมเปิดเผยข้อมูลได้แก่ ยินยอม ไม่ยินยอม, ข้อมูลญาติผู้ติดต่อ ได้แก่ ความสัมพันธ์ คำนำหน้า ชื่อ นามสกุล ,อื่นๆ ได้แก่ หมายเหตุ (แผนที่บ้าน ความเห็นอื่นๆ ฯลฯ)

15.จำหน่ายผู้ต้องซึ่ง ประกอบด้วย ชื่อ-นามสกุล รหัส ประเภทการจำหน่าย เรือนจำ/ทัณฑสถาน วันที่จำหน่าย ผู้อุปการะ สำนักงานคุมประพฤติ ที่อยู่หลังคุมประพฤติ ส่งต่อ สก. /สน. จังหวัด ส่งต่อที่อื่นๆ (ระบุ) หมายเหตุ(ระบุ)

16. บันทึกใบบริสุทธิ์

*17.การจำแนกลักษณะผู้ต้องซึ่ง ประกอบด้วย(๑)ข้อมูลผู้ต้องซึ่ง ได้แก่ ชื่อ-นามสกุล รหัส วันที่จำแนก วันที่รับตัว รับตัวจากเรือนจำ ศาล สน./สก. ชื่อ นามสกุล เลขประจำตัวประชาชน , ข้อมูลเกี่ยวกับคดี ได้แก่ ประเภทคดี (สอบสวน พิจารณา อุทธรณ์ ฎีกา เด็ดขาด) มีอายัดในคดีอื่น(ไม่มีระบุ คดี) จำนวนคดีรวม (๑,๒,๓,๔,๕,หรือ๖คดีขึ้นไป) รายการคดี ความผิดฐาน กำหนดโทษ นับแต่วันที่ หักขัง เด็ดขาดเมื่อ วันพ้นโทษ (๒)ข้อมูลมติคณะกรรมการจำแนก (๓) ข้อมูลติดตามผลการจำแนก

การเรียกใช้และการรายงานข้อมูล

กรมราชทัณฑ์ ได้กำหนดแบบการพิมพ์รายงานเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการเรียกใช้และเป็นการกำหนดชั้นความลับของบุคคลที่สามารถเข้าถึงข้อมูล รายงานเฉพาะ ประกอบด้วยรายงานด้านต่างๆ ดังนี้

- 1) สอบถามประวัติผู้ต้องขัง
- 2) รายงานสถิติ(ใหม่)
- 3) ค้นหาตามวันพ้นโทษ
- 4) สอบถามค้นหาชั้นสูง
- 5) ประวัติทั่วไปผู้ต้องขัง
- 6) ข้อมูลการรับตัว
- 7) ระบบค้นหาและรายงาน
- 8) ผู้ต้องขังตามโทษและคดี
- 9) รายงานสถิติ(เดิม)
- 10) ข้อมูลบุคคลพ้นโทษแล้ว

ระดับชั้นการรายงาน

ระดับชั้นการรายงานแบ่งออกเป็น ๓ ระดับ คือ ระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง

กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บข้อมูลในงานราชทัณฑ์

ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ บัญญัติเกี่ยวกับการรับตัวผู้ต้องขังและการจัดทำข้อมูลผู้ต้องขังมีสาระสำคัญ ดังนี้

มาตรา ๓๕ เจ้าพนักงานเรือนจำจะรับบุคคลใดๆ ไว้เป็นผู้ต้องขังในเรือนจำได้ต่อเมื่อได้รับหมายอาญาหรือเอกสารอันเป็นคำสั่งของผู้มีอำนาจตามกฎหมาย โดยให้ผู้มีอำนาจออกหมายอาญา หรือเอกสารดังกล่าว ระบุเลขประจำตัวประชาชน หรือเอกสารแสดงตนของผู้ต้องขังเท่าที่ทราบด้วย

มาตรา ๓๖ ในวันรับตัวผู้ต้องขังเข้าไว้ในเรือนจำ ให้เจ้าพนักงานเรือนจำ จัดทำทะเบียนประวัติผู้ต้องขัง โดยอย่างน้อยต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่อง ดังต่อไปนี้

- (1) ชื่อและนามสกุลของผู้ต้องขังเลขประจำตัวประชาชน หรือเอกสารแสดงตนของผู้ต้องขังเท่าทราบ
- (2) ข้อหาหรือฐานความผิดที่ผู้นั้นได้กระทำ
- (3) บันทึกถ้อยคำหรือสิ่งแสดงลักษณะเฉพาะของบุคคล และตำหนิรูปพรรณ
- (4) สภาพร่างกายและจิตใจ ความรู้และความสามารถ
- (5) รายละเอียดอื่นตามที่กำหนดในระเบียบกรมราชทัณฑ์

ให้กรมราชทัณฑ์นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดทำทะเบียนประวัติผู้ต้องขังตามวรรคหนึ่งรวมทั้งใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์และประมวลผลด้วยเมื่อเจ้าพนักงานเรือนจำร้องขอให้เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนหรือสอบสวน

คดีอาญา หรือเจ้าพนักงานผู้ครอบครองหรือควบคุมดูแลประวัติผู้ต้องขังส่งรายงานแสดงประวัติของผู้ต้องขังนั้นให้แก่เจ้าพนักงานเรือนจำ

มาตรา ๖๗ เมื่อจะปล่อยตัวผู้ต้องขัง ให้ปฏิบัติดังนี้

- (1) เรียกคืนทรัพย์สินที่เป็นของทางราชการ
- (2) จ่ายเครื่องแต่งกายให้ตามที่กรมราชทัณฑ์กำหนด สำหรับผู้ต้องขังที่ไม่มีเครื่องแต่ง
- (3) กายจะแต่งออกไปจากเรือนจำ
- (4) ทำหลักฐานการปล่อยตัว
- (5) คืนทรัพย์สินของผู้ต้องขังให้แก่ผู้ต้องขัง รวมทั้งเงินรางวัลและเงินทำขวัญ
- (6) ออกใบสำคัญการปล่อยนักโทษเด็ดขาดที่พ้นโทษ

กรมราชทัณฑ์สามารถแลกเปลี่ยนระบบฐานข้อมูลผู้ต้องขังกับหน่วยอื่น อาทิ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ⁴¹

ศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรม (DataExchangeCenter)

หลักการในการทำงานของระบบ DXC

ลักษณะการจัดเก็บ และการใช้งานข้อมูล กระบวนการยุติธรรมของหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องในปัจจุบันเป็นการจัดการข้อมูลแบบกระจาย(Distributed data management) ซึ่งรูปแบบดังกล่าวทำให้เกิดความหลากหลายในการบริหารจัดการดังนั้นเพื่อให้กระบวนการบูรณาการข้อมูลเป็นไปได้การทำงานของระบบศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรม (DXC) จึงเน้นจึงเน้นในเรื่องของการประสานการส่งผ่านข้อมูลที่มีมาตรฐาน ยึดหยุ่น เพียงพอในการปรับเปลี่ยนในอนาคต

หลักการการทำงานของระบบDXC จะให้ผู้ใช้งานที่มีสิทธิ์สามารถค้นหาข้อมูลผ่านทางระบบDXC จากฐานข้อมูลของแต่ละหน่วยงานที่มีการอนุญาตให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกันผ่านทางระบบที่เรียกว่า QM(Query Manager)ซึ่งจะทำหน้าที่ในการดึงข้อมูลจากฐานข้อมูลจริงในแต่ละหน่วยงานเข้าสู่ระบบDXC และทำการประมวลสรุปข้อมูลและแสดงผลต่อไปยังผู้ใช้งานระบบDXC จะเป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานและสามารถให้บริการได้ทันเจ้าหน้าที่ในระดับปฏิบัติการ เจ้าหน้าที่ระดับผู้บริหารระดับนโยบายรวมทั้งประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับคดีนั้นๆโดยที่ระบบ DXC จะไม่มีการเก็บข้อมูลของหน่วยงานต่างๆ ไว้ในระบบ จะจัดเฉพาะในส่วนของข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์(Log File) การใช้งานของผู้ใช้ระบบเท่านั้น

แนวคิดของการแบกระบบ DXC

1. ด้านข้อมูล (Data) แนวคิดหลักเป็นการทำโกดังข้อมูลแบบกระจาย (Distributed Data Warehousing) โดยมีกระบวนการสร้างมาตรฐานที่ใช้เชื่อมโยงข้อมูลโดยเชื่อมโยงข้อมูลในมุมมองด้านข้อมูลของบุคคลเป็นหลักและใช้รหัสประจำตัวประชาชนเป็นข้อมูลหลักในการเชื่อมโยง
2. ด้าน Application ใช้แนวคิดของ SOA (Service Oriented Architecture) และ ROA (Resource Oriented Architecture) ในการออกแบบเว็บเซอร์วิสและเน้นหนักในการใช้เว็บเซอร์วิสในรูปแบบ Restful เป็นหลักเพื่อให้สอดคล้องกับการใช้งานข้อมูลที่มีอยู่
3. ด้านโครงสร้างและเครือข่าย (Infrastructure & Network) มีองค์ประกอบ 2 ส่วนได้แก่

⁴¹ กรมราชทัณฑ์ กองแผนงาน.การจัดทำข้อมูลผู้ต้องขัง. ๒๕๖๐. (อัดสำเนา)

กรมราชทัณฑ์ สำนักงานเลขานุการกรม, ๒๕๖๐, เอกสารการประชุมกรมราชทัณฑ์ ครั้งที่ ๓/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ณ ห้องประชุมกรมราชทัณฑ์ ชั้น ๒ ,(อัดสำเนา)

ส่วนที่ 1 :DXC Core ระบบให้บริการข้อมูลหลักที่ให้บริการข้อมูลในรูปแบบเว็บในรูปแบบโดยระบบจะทำหน้าที่รับข้อมูลจากผู้ใช้ทำการดึงข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆในรูปแบบเว็บเซอร์วิสเพื่อนำเสนอให้ผู้ใช้งาน

ส่วนที่ 2 : Query Manager (QM) ระบบเชื่อมต่อแหล่งข้อมูลมีหน้าที่ในการรับข้อมูลจากแหล่งข้อมูลแปลงรูปแบบข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบมาตรฐานและข้อมูลไปยัง ในรูปแบบเว็บเซอร์วิสกระบวนการรับจากแหล่งข้อมูล

4. รูปแบบการเชื่อมต่อฐานข้อมูลของระบบศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรม (DXC) สำหรับรูปแบบการเชื่อมต่อฐานข้อมูลของหน่วยงานต่างๆสามารถแบ่งได้ 4 รูปแบบคือ

- Data View (DB View) เป็นการเชื่อมต่อเข้ากับฐานข้อมูลของหน่วยงานในลักษณะ
- FTP เป็นการส่งข้อมูลแบบไฟล์โดยส่งเข้าสู่ระบบ QM ในรูปแบบ FTP
- Web Service (WS) เป็นการส่งข้อมูลในรูปแบบ Web Service ซึ่งรองรับการส่งข้อมูลแบบ Restful
- CSV File เป็นการส่งข้อมูลแบบ of-lineโดยต้องมีเจ้าหน้าที่เป็นผู้นำไฟล์เข้าสู่ระบบ QM ในระยะเวลาที่กำหนด

5. การทำงานและการเข้าใช้งานของระบบศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรม (DXC)

6. ความปลอดภัยของระบบส่วนเรื่องข้อมูลกระบวนการยุติธรรม DXC

-ระบบ DXC มีการกำหนดสิทธิในการเข้าถึงข้อมูล (Authorization) และมีการยืนยันตัวตน (Authorization) ก่อนเขาใช้ระบบโดยการกำหนดสิทธิสามารถอยู่ได้ทั้งในระดับหน่วยงานและระดับบุคคล

- ระบบDXCมีการเก็บสถานะและข้อมูลการเข้าใช้งานของผู้ใช้งานในระดับบุคคลเพื่อตรวจสอบพฤติกรรมการใช้ข้อมูลและป้องกันการใช้ DXC ในการค้นหาข้อมูลผิดประเภท

- ระบบ DXCมีการเข้ารหัสข้อมูลที่ได้รับส่งระหว่างDXCServiceและเครื่อง QM และเครื่อง Client ที่เรียกใช้ข้อมูลเพื่อป้องกันการลักลอบดูข้อมูลระหว่างการรับส่งข้อมูลต่างๆ

- ระบบ DXCมีการป้องกันการคัดลอกข้อมูลจากเอกสารในระบบ

- มีงานเฝ้าระวังภัยคุกคามทางสารสนเทศโดยเข้าร่วมโครงการGovmonกับสำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์

- DXCมีการสำรองข้อมูลอยู่ตลอดเวลาเพื่อรับประกันว่าความถูกต้องความครบถ้วนของข้อมูล

- DXCได้รับการออกแบบให้มี Fault tolerant เพื่อรับประกัน High availability ในการให้บริการแก่หน่วยงานประชาชน

7. การเก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ของระบบข้อมูลกระบวนการยุติธรรม

เนื่องจากพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์พ.ศ. 2550 ได้กำหนดให้มีการเก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ระบบศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรมจึงได้พัฒนาระบบDXC ให้มีการเก็บข้อมูล (Log file) ต่างๆ ของผู้ที่มาใช้บริการระบบเพื่อการค้นคืนข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆที่เข้าร่วมโครงการฯ ทั้งนี้ระบบDXC ได้จัดเก็บข้อมูลต่างๆประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับผู้ใช้งานระบบ(ระบบจัดให้มีการลงทะเบียนเข้าใช้งานต้นก่อนใช้งาน) ในงานต้นสังกัดของผู้ใช้งานหมายเลข IP ของผู้ใช้งานวันเวลาที่เข้าใช้งานข้อมูลที่ต้องการค้นหาชื่อหน่วยงานปลายทางที่

ต้องการค้นหาข้อมูลสำหรับข้อมูลที่จัดเก็บตอนนี้มีเพียงผู้ดูแลระบบDXC เท่านั้นที่สามารถดูรายละเอียดได้รวมถึงผู้ดูแลระบบของแต่ละหน่วยงานที่เข้าร่วมโครงการจะสามารถดูข้อมูลการให้บริการของหน่วยงานตนเองได้เท่านั้นซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการเก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ที่ระบบจะต้องมีการเก็บข้อมูลจราจรที่เกิดจากส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริการของตนและมีระบบเก็บรักษาความลับของข้อมูลที่จัดเก็บและกำหนดชั้นความลับในการเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวเพื่อรักษาความน่าเชื่อถือของข้อมูลและไม่ให้ผู้ดูแลระบบสามารถแก้ไข ข้อมูลที่เก็บรักษาไว้รวมทั้งระบบยังสามารถระบุรายละเอียดผู้ใช้บริการเป็นรายบุคคล(Identification and Authentication)⁴²

⁴² สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม. ศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรม (Data eXchange Center). หลักการแนวคิดการทำงานของระบบ DXC. หน้า 13-17.

คณะผู้วิจัยได้นำข้อมูลเอกสารที่ได้จากการสำรวจวรรณกรรมประกอบกับการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการฐานข้อมูลของหน่วยงานข้างต้น เพราะว่าแต่ละหน่วยงานมีการเก็บรวบรวมฐานข้อมูล โดยเฉพาะฐานข้อมูลการกระทำความผิดและฐานข้อมูลผู้กระทำความผิด ปรากฏตามตารางดังนี้

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	สำนักงานอัยการสูงสุด	ศาลยุติธรรม	กรมราชทัณฑ์
ชื่อ		ชื่อ	ชื่อ
นามสกุล		นามสกุล	นามสกุล
เลขบัตรประจำตัวประชาชน			เลขบัตรประจำตัวประชาชน
เพศ		เพศ	เพศ
เชื้อชาติ		เชื้อชาติ	เชื้อชาติ
สัญชาติ		สัญชาติ	สัญชาติ
		อายุ	อายุ
			รูปถ่ายบุคคล
			ศาสนา
			อาชีพการงาน
ที่อยู่			ที่อยู่
	ปี		
	เลขรับที่		
	ประเภทสารบบ		
	ประเภทสำนวน		
	ชนิดสำนวน		
	วันเดือนปีที่รับเรื่อง		
	ศาล		
	หน่วยงานที่ส่งสำนวน		
	รายงานการสอบสวนคดีที่		
วันเดือนปี ที่ถูกจับกุม	วันเดือนปี ที่ถูกจับกุม		
วันเดือนปี ที่เกิดเหตุ	วันเดือนปี ที่เกิดเหตุ		
คำอธิบายการเกิดเหตุ	คำอธิบายการเกิดเหตุ		
สถานที่เกิดเหตุ	สถานที่เกิดเหตุ		
หมายจับ/บันทึกการรับมอบตัว			
ข้อกล่าวหา			
		ศาลที่พิจารณาคดี	ศาลที่พิจารณาคดี

สำนักงานตำรวจ แห่งชาติ	สำนักงานอัยการสูงสุด	ศาลยุติธรรม	กรมราชทัณฑ์
		เลขคดีดำ	เลขคดีดำ
		เลขคดีแดง	เลขคดีแดง
		วันนัดพิจารณาคดี	
		ระยะเวลาในการ พิจารณาคดี	
		ผลคำพิพากษา	ผลคำพิพากษา

จากตารางเปรียบเทียบระบบฐานข้อมูลข้างต้นเห็นได้ว่าแต่ละหน่วยงานมีการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐาน บางส่วนตรงกันซึ่งสามารถใช้ข้อมูลดังกล่าวร่วมกันได้ การนำข้อมูลดังกล่าวเชื่อมโยงกันจะลดความซ้ำซ้อนในการทำงานหากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดเก็บข้อมูลให้เป็นระบบเดียวกัน มีฐานการอ้างอิงที่ชัดเจน และได้มาตรฐานเดียวกันแล้ว เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงข้อมูลที่จัดเก็บไว้ในระบบสารสนเทศทันที ทำให้ลดขั้นตอนในการปฏิบัติงาน ลดภาระการจัดทำเอกสาร และลดต้นทุนและค่าใช้จ่ายของแต่ละหน่วยงานได้

อย่างไรก็ตาม แม้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะมีการจัดเก็บข้อมูลไว้ในระบบฐานข้อมูลของตนเองแล้วก็ตามแต่ในประเด็นเรื่องการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลนั้นจากการศึกษาวิจัยคณะผู้วิจัยพบว่ายังมีข้อจำกัดอยู่บ้างบางประการ ในประเด็นของข้อกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ข้อมูลบางประเภทเป็นข้อมูลที่ไม่ได้อยู่ในบังคับต้องเปิดเผย เช่น ข้อมูลทางคดีและผลคำพิพากษาคดี แม้ศาลยุติธรรมจะมีการจัดเก็บข้อมูลคดีและผลคำสั่งหรือคำพิพากษาก็ตาม แต่ข้อมูลคดีเหล่านี้ไม่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ที่หน่วยงานจะต้องจัดข้อมูลไว้ให้ประชาชนตรวจสอบ หรือในกรณีของการขอผลคำพิพากษาหรือการคัดสำเนาคำพิพากษา กฎหมายจำกัดตัวบุคคลที่มีสิทธิขอคัดถ่ายคำพิพากษาเฉพาะคู่ความในคดีเท่านั้นหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับคดีนั้นๆ ย่อมไม่อาจขอคัดถ่ายข้อมูล สำนวนความต่างๆ ในคดีได้ ดังนั้นเมื่อมีการเชื่อมโยงข้อมูล อาจต้องพิจารณาประเด็นข้อกฎหมายเหล่านี้อย่างรอบคอบ โดยอาจจัดระดับชั้นของข้อมูลที่สามารถเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนได้ รวมทั้งกำหนดระดับของผู้ที่จะสามารถเข้าถึงข้อมูลในแต่ละระดับ เพื่อไม่ให้ขัดกับกฎหมาย

ในประเด็นการพัฒนาระบบเพื่อรองรับการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูล จากการศึกษาวินิจฉัยพบว่าหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมแต่ละหน่วยงาน จะต้องพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของตนโดยเฉพาะระบบเครือข่ายอัตโนมัติ หรือ web service เพื่อรองรับการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันด้วย

บทที่ 5

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

รายงานการศึกษาวิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษาระบบฐานข้อมูลของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม เพื่อศึกษาถึงขั้นตอนการจัดเก็บข้อมูลและความเป็นไปได้ในการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูล ระหว่างกันโดยเป็นการศึกษาฐานข้อมูลคดีของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาจำนวน 4 หน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด ศาลยุติธรรมและกรมราชทัณฑ์กระทรวงยุติธรรม โดยเป็นการศึกษาจากการวิจัยเอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บฐานข้อมูลจริงของหน่วยงานข้างต้น ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

ประการที่หนึ่ง หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทั้งสี่มีการจัดเก็บข้อมูล และฐานข้อมูลที่ใช้ในหน่วยงานของตนเองอย่างเป็นระบบอยู่แล้ว เพียงแต่มีรูปแบบ วิธีการและมาตรฐานการจัดเก็บข้อมูลที่แตกต่างกัน การจัดเก็บข้อมูลของแต่ละหน่วยงานมุ่งตอบสนองต่อการทำงานของแต่ละหน่วยงานเป็นสำคัญ

ประการที่สอง ข้อมูลที่แต่ละหน่วยงานจัดเก็บ มีข้อมูลบางส่วนที่จัดเก็บซ้ำซ้อนกัน โดยเฉพาะข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องหาหรือจำเลย ผลการศึกษาพบว่าหน่วยงานทั้ง 4 แห่งมีการเก็บข้อมูลชื่อ และนามสกุลของผู้ต้องหาหรือจำเลย สำนักงานตำรวจแห่งชาติและกรมราชทัณฑ์จัดเก็บวันเดือน ปีเกิดของผู้กระทำผิดศาลยุติธรรมและกรมราชทัณฑ์มีการเก็บข้อมูลโทษตามคำพิพากษา เช่นเดียวกัน เป็นต้น ซึ่งข้อมูลเหล่านี้เป็นข้อมูลที่มีความแน่นอนและสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันได้โดยไม่จำเป็นต้องเก็บข้อมูลกันใหม่

ประการที่สาม จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่เกี่ยวข้องและดูแลระบบฐานข้อมูลของหน่วยงานทั้งสี่ ทุกฝ่ายเห็นถึงความสำคัญของเทคโนโลยีที่จะเข้ามามีบทบาทและมีความสำคัญมากขึ้น และทุกหน่วยงานจำเป็นต้องพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของตนเองเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ดังจะเห็นได้จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องพบว่า ทุกหน่วยงานต่างนำเทคโนโลยีมาช่วยในการพัฒนาระบบการจัดเก็บฐานข้อมูลคดีของตนเอง รวมทั้งต่างเห็นด้วยที่จะมีการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์หลายประการ ได้แก่ การลดระยะเวลาในการขอข้อมูล การทำงานไม่ว่าจะเป็นชั้นสอบสวน ชั้นพิจารณาคดีรวมไปถึงการแก้ไขบำบัดผู้ที่กระทำผิดให้เป็นไปโดยรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และลดงบประมาณและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ

ผู้แทนหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องยังให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าระบบฐานข้อมูลของแต่ละหน่วยงานยังมีการบันทึกข้อมูลตามวัตถุประสงค์ในการทำงานของตน การบันทึกข้อมูลอาจยังมีรายละเอียดไม่ครบถ้วนและมีข้อมูลจำนวนมากที่ต้องตรวจสอบความถูกต้องก่อนนำไปใช้ เพื่อไม่ให้ข้อมูลที่นำไปใช้นั้นมีปัญหาความน่าเชื่อถือและอาจนำไปสู่กระบวนการยุติธรรมที่ผิดพลาดได้

ประการที่สี่ การศึกษาวิจัยพบว่า การแลกเปลี่ยนข้อมูลในปัจจุบันมีข้อจำกัดในบริบทของข้อกฎหมาย กฎระเบียบในการเข้าถึงและการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเฉพาะคู่ความหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในคดีเท่านั้นที่อาจขอทราบข้อมูลคดีและผลคำพิพากษา ทำให้การแลกเปลี่ยนข้อมูลแม้จะเป็นการแลกเปลี่ยนแก่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมด้วยกันก็ยังไม่สามารถกระทำได้อย่างครบถ้วน นอกจากนี้การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันจะทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและสามารถเข้าถึงข้อมูลเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก จำเป็นต้องมีหลักเกณฑ์ในการเข้าถึงและแลกเปลี่ยนข้อมูลที่ชัดเจน และแน่นอน มีกลไกการตรวจสอบเพื่อป้องกันไม่ให้บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในทางมิชอบ

ประการที่ห้า ปัจจุบันมีการจัดตั้งศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรมสังกัดสำนักงานกิจการยุติธรรมเพื่อเป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรมของหน่วยงานต่างๆ ให้เกิดการเชื่อมโยงและใช้ข้อมูลร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพรวมถึงการสนับสนุนให้ทุกหน่วยงานพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อรองรับการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างกัน อย่างไรก็ตามพบปัญหาในการประสานงานเนื่องจากการบริหารงานยังอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงยุติธรรม ขาดบุคลากรและงบประมาณสนับสนุน ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่ร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูลเท่าที่ควร

คณะผู้วิจัยมีความเห็นว่า การเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม แม้จะมีข้อขัดข้องอยู่บ้าง แต่เมื่อพิจารณาถึงข้อดี และความจำเป็นที่ต้องมีระบบการเชื่อมโยงฐานข้อมูล เพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรมไทยให้มีมาตรฐานและมีประสิทธิภาพ เห็นควรเสนอแนะแนวทางในการดำเนินการดังนี้

ในระยะแรก อาจเสนอให้ศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรมเป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงาน เฉพาะหน่วยงานที่มีความพร้อมและไม่มีข้อจำกัดด้านข้อกฎหมายในการดำเนินการ ทั้งนี้ การแลกเปลี่ยนข้อมูลเห็นควรให้พัฒนากำหนดรหัสในการอ้างอิงให้ชัดเจน เช่น กำหนดให้ใช้หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน เป็นรหัสในการอ้างอิง หรือกำหนดให้ใช้หมายเลขอ้างอิงให้เป็นเลขเดียวกันไปตลอดสายโดยไม่อิงกับเลขคดี หมายเลขคดีของศาล หรือหมายเลขอาญา เพื่อให้ข้อมูลส่งต่อกันได้ไปตลอดสาย การแลกเปลี่ยนข้อมูลในระยะแรกอาจกระทำโดยหน่วยงานที่สมัครใจแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน จับคู่แลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติอาจขอรายละเอียดข้อมูลนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการปล่อยตัวพ้นโทษจากกรมราชทัณฑ์ และกรมราชทัณฑ์อาจขอรายละเอียดข้อมูลหมายจับเพื่อตรวจสอบว่านักโทษมีประวัติการกระทำความผิดหรือไม่เพื่อวางแผนในการพัฒนาแก้ไขผู้กระทำความผิดเป็นต้น

ในระยะกลางและระยะยาว รัฐบาลควรกำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจน กำหนดหน่วยงานกลางในการรับผิดชอบการแลกเปลี่ยนฐานข้อมูลในกระบวนการยุติธรรมให้ชัดเจน จัดสรรงบประมาณและบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ เพื่อให้มีการพัฒนาการแลกเปลี่ยนข้อมูลให้มีความทันสมัยและความน่าเชื่อถืออยู่เสมอ รวมทั้งจำเป็นต้องมีการแก้ไขกฎหมาย กฎระเบียบต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการแลกเปลี่ยนข้อมูล อาจมีการตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องในเรื่องดังกล่าวเป็นพระราชบัญญัติเฉพาะโดยกำหนดสิทธิ และกำหนดตัวบุคคลที่จะเข้าถึงและแลกเปลี่ยนข้อมูลให้ชัดเจนเพื่อป้องกันการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในทางมิชอบมีกลไกในการตรวจสอบการเข้าถึงและแลกเปลี่ยนข้อมูลของผู้ที่เกี่ยวข้อง มีระบบการจัดเก็บข้อมูลที่มีความมั่นคงปลอดภัยสูง และในทางกลับกันก็จะเป็นการคุ้มครองเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องซึ่งให้ข้อมูลไปตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด

ในประการสุดท้าย ควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินผลการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงาน ทั้งในมิติของความถูกต้องของข้อมูล ระยะเวลาในการดำเนินการ ปัญหาและข้อขัดข้องทางเทคนิคต่างๆ รวมทั้งผลสำเร็จของการใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่ได้แลกเปลี่ยนกัน เพื่อประเมินความคุ้มค่าและเพื่อนำไปพัฒนาระบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลให้มีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

บรรณานุกรม

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. หน้า 25-27.

กรมราชทัณฑ์ กองแผนงาน. การจัดทำข้อมูลผู้ต้องขัง.2560. (อัดสำเนา)

กรมราชทัณฑ์ สำนักงานเลขาธิการกรม. เอกสารการประชุมกรมราชทัณฑ์ ครั้งที่ 3/2560 เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2560 ณ ห้องประชุมกรมราชทัณฑ์ ชั้น 2. (อัดสำเนา)

คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ ม.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสำนักอัยการสูงสุด พ.ศ. 2554-2558. สำนักอัยการสูงสุด. หน้า IV-VII

คณะรัฐมนตรีเห็นชอบบูรณาการฐานข้อมูลประชาชนและบริการภาครัฐ. <https://www.blognone.com/node/79097> สืบค้นเมื่อ 4 เมษายน 2560

คณาธิป ทองรวีวงศ์. กฎหมายเกี่ยวกับการสื่อสารมวลชน. (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2555) น. 208-209.

ชาติรี ไซไซ. แนวทางการพัฒนากระบวนการยุติธรรมเชิงบูรณาการ : ศึกษากรณีการเชื่อมโยงข้อมูลกระบวนการยุติธรรม. หลักสูตรผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง (บ.ย.ส.) รุ่นที่ 8 วิทยาลัยการยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม พ.ศ. 2557. น. 26.

ดนุพล ชื่นอารมณ. การพัฒนาศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรม (DXC).วารสารกระบวนการยุติธรรม ปีที่ 3ฉบับที่ 4 (ต.ค.-ธ.ค. 53). หน้า 63-70.

ดร.ทิพย์ศรีน ภัคชนกุล และนายทศพล เชี่ยวชาญประพันธ์. การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐสู่การเป็นรัฐบาลแบบเปิด : นวัตกรรมการบริหารราชการแผ่นดินยุคดิจิทัลของประเทศไทย (Open Government Data to Open Government: Innovation in Thailand's Public Administration in the Digital Era) สามารถเข้าดูบทความได้ที่ https://www.ega.or.th/upload/download/file_8fa586cf682605b8cbaf62cefcf901c0.pdf

ทวีเกียรติ ดุริยะประพันธ์. ปัญหาและการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล. หลักสูตรผู้พิพากษาศาลชั้นต้น สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. 2557. น. 5-6

ทิพย์ศรีน ภัคชนกุล และทศพล เชี่ยวชาญประพันธ์. การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐสู่การเป็นรัฐบาลแบบเปิด : นวัตกรรมการบริหารราชการแผ่นดินยุคดิจิทัลของประเทศไทย.น.12 https://www.ega.or.th/upload/download/file_8fa586cf682605b8cbaf62cefcf901c0.pdfสืบค้นเมื่อวันที่ 6 เมษายน 2560

ธนารักษ์ เนาวรัตน์. การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อสนับสนุนการดำเนินคดีของ
คู่ความและการพิจารณาตัดสินคดีของศาลไทย. เอกสารประกอบการสัมมนา โครงการสัมมนาทางวิชาการ
งานวันสถาปนาศาลยุติธรรม เรื่อง “ศาลยุติธรรมกับไทยแลนด์ 4.0” วันพฤหัสบดีที่ 20 เมษายน 2560

ผศ. ดร. จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. การสำรวจข้อมูลสถิติอาชญากรรมในประเทศไทย ข้อเสนอ
เพื่อการพัฒนากระบวนการยุติธรรมของไทย. วารสารกระบวนการยุติธรรม เล่มที่ 2 ปีที่ 1 (ตุลาคม –
ธันวาคม 2551)สามารถเข้าดูบทความได้ที่

http://www.ncjad.go.th/index.php/flipbook/index/all_magazine

ผศ.สมหมาย จันทร์เรือง. นักกฎหมายไทย 4.0.Available

URL:<http://www.matichon.co.th/news/500568>. สืบค้นเมื่อวันที่ 16 เมษายน 2560.

พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 มาตรา 32 และโปรดดูสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ
สำรวจ ณ วันที่ 1 มีนาคม 2560http://www.correct.go.th/stat102/display/result_pdf.php?date=2017-03-01 สืบค้นเมื่อวันที่ 6 เมษายน 2560.

พลตำรวจตรี อำนาจ นิยมะโน. ปัญหาการบริหารงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติจากการ
แทรกแซงของฝ่ายการเมือง. งานเอกสารวิชาการส่วนบุคคลของการอบรมหลักสูตร”ผู้บริหาร
กระบวนการยุติธรรมระดับสูง(บ.ย.ส.)” รุ่นที่ 14 วิทยาลัยยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม พ.ศ. 2553.
หน้า 1-3

รายงานการวิจัย หลักสูตรการบริหารงานยุติธรรมระดับกลาง (ย.ธ.ก. รุ่น 12) น. 18-19.

สรุปการสัมมนาทางวิชาการ หัวข้อ “สายวัดรอบเอวกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไทย”
(Criminal Justice Performance Indicators) น.

9http://www.tijthailand.org/useruploads/files/tij-page01spread_.pdfสืบค้นเมื่อ 5 เมษายน 2560

สำนักกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม. (ร่าง) แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศ
กระบวนการยุติธรรม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2559-2562. หน้า จ-ซ.

สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม. ศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรม
(Data eXchange Center). หลักการแนวคิการทำงานจากระบบ DXC. หน้า 13-17.

สำนักงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. เอกสารแนะนำ
โครงการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศสถานีตำรวจ. มิถุนายน 2555. หน้า 2-3

สำนักงานผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านทัณฑ์พิทยาศาสตร์ กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม. โครงการบูรณา
การพัฒนาพหุติสนัยผู้กระทำความผิดระหว่างกรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและ
เยาวชนและกรมคุมประพฤติ. บัณฑิตการพิมพ์.2559. สามารถเข้าดูรายงานการศึกษาระดับต้นได้ที่
<http://www.correct.go.th/newcorrectweb/index.php/files/download/8c59139198b0508>

สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล.PHR บูรณาการระบบสาธารณสุขไทย.
<http://www.depa.or.th/th/article/phr-บูรณาการระบบสาธารณสุขไทย> สืบค้นเมื่อวันที่ 4 เมษายน 2560

สำนักงานอัยการสูงสุด.แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานอัยการสูงสุด พ.ศ. 2554-2558. น.IX

อ.นิภาภรณ์ คำเจริญ. ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ. ข้อมูล (Data). สำนักพิมพ์ เอส.พี.ซี. บุ๊คส์ พ.ศ. 2545 น. 13-14.

ChotikaSuwanchuto. เทคโนโลยีสารสนเทศหมายถึงอะไร.
Available URL:<http://s1c23.blogspot.com/2012/08/5.html> สืบค้นเมื่อ 18 เมษายน 2560.

Bopity.อำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการ. Available URL:
<http://www.openbase.in.th/http://%252Fwww.panyathai.or.th/wiki/index.php/อำนาจหน้าที่ของพนักงานอ%25> สืบค้นเมื่อ 16 เมษายน 2560.

Noppra.ตำรวจไทย. Available URL:<https://th.wikipedia.org/wiki/ตำรวจไทย> สืบค้นเมื่อ วันที่ 16 เมษายน 2560

Parin.จาก Thailand 4.0 สู่ MOJ 4.0.
AvailableURL: <https://academicpractitioner.wordpress.com/2017/01/02จาก-thailand-4-0-สู่-moj-4-0/> สืบค้นเมื่อ 18 เมษายน 2560.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	นายณภดล เพชรสว่าง
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้อำนวยการสำนักปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ 1
สถานที่ทำงาน	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) เลขที่ 99 อาคารซอฟต์แวร์ปาร์ค หมู่ที่ 4 ตำบลคลองเกลือ ถนนแจ้งวัฒนะ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120
โทรศัพท์	0 2502 6609
โทรสาร	0 2502 6626
E-mail	nopadol.p_1927@hotmail.com
การศึกษาอบรม	- นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง - รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ - นักปกครองระดับสูง (นปส.) รุ่นที่ 55 - นักบริหารยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามการทุจริตระดับสูง (นยปส.) รุ่นที่ 6
ประวัติการทำงาน	- หัวหน้ากลุ่มงานวิเคราะห์งบประมาณ สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย - หัวหน้ากลุ่มงานกลุ่มงานคดีความเห็นแย้ง กรมสอบสวนคดีพิเศษ - หัวหน้ากลุ่มงานติดตามและประเมินผล สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม - หัวหน้ากลุ่มงานสนับสนุนวิชาการ สำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงยุติธรรม - ผู้อำนวยการสำนักปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ 4 สำนักงาน ป.ป.ท. - ผู้อำนวยการสำนักงาน ป.ป.ท. เขตพื้นที่ 5 สำนักงาน ป.ป.ท. - ผู้อำนวยการสำนักงาน ป.ป.ท. เขตพื้นที่ 3 สำนักงาน ป.ป.ท.

ชื่อ – สกุล	นางสาวประพิณ ประดิษฐากร
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา
สถานที่ทำงาน	อาคารศาลอาญา ชั้น 12 ถนนรัชดาภิเษก แขวงจอมพล เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900
โทรศัพท์	0 2502 8369
โทรสาร	0 2541 2770
E-mail	prapin_pra@hotmail.com
การศึกษาอบรม	- นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ - เนติบัณฑิตไทย - นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (กฎหมายการค้าระหว่างประเทศ) - นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบอสตัน ประเทศสหรัฐอเมริกา (LL.M. in American Law Program, Boston University School of Law)
ประวัติการทำงาน	- ผู้พิพากษาศาลจังหวัดพัทลุง - ผู้พิพากษาศาลจังหวัดสมุทรปราการ - ผู้พิพากษาศาลอาญากรุงเทพใต้ - ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา

ชื่อ – สกุล	นางวรารวรรณ ธนะกิจรุ่งเรือง
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศ
สถานที่ทำงาน	กรมป่าไม้ อาคารเทียมคมกฤต เลขที่ 61 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900
โทรศัพท์	02561 4292-3 ต่อ 5010
โทรสาร	0 2579 7584
e-mail	warawan47@hotmail.com
การศึกษาอบรม	- ปริญญาตรี วท.บ.(วนศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ - ปริญญาโท วท.ม.(วนศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ - หลักสูตร “นักบริหารรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ รุ่นที่ 6” (e – Government Executive Program : e-GEP6) - หลักสูตร Government pre-CIO in Digital Economy Era - หลักสูตร IT Audit for Non – IT Auditor Masterclass รุ่นที่ 8 - หลักสูตร IT Audit Workshop for Non - IT Auditor รุ่นที่ 3 - หลักสูตร “เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการบริหารงานภาครัฐที่ดี” (Better IT for Good Government : BIGG) รุ่นที่ 5 - หลักสูตรฝึกอบรมการจัดการไอซีทีสำหรับผู้บริหารสายบริหารและสนับสนุน รุ่นที่ 5 (ICT Management for Non-ICT Executive : NIT 5) - หลักสูตรฝึกอบรมการจัดการไอซีทีสำหรับผู้จัดการสายงานไอซีที รุ่นที่ 5 (ICT Management for ICT Manager: ITM 5) - หลักสูตรเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ สำหรับผู้บริหารรุ่นที่ 5 ประจำปี 2557 (Geo – Informatics for Executives)
ประวัติการทำงาน	- หัวหน้างานตรวจสอบประเภทที่ดิน กองจัดการที่ดินป่าสงวนแห่งชาติ - หัวหน้างานอนุญาตใช้ประโยชน์ที่ดิน กองการอนุญาต - หัวหน้ากลุ่มระบบงานและฐานข้อมูล กองการอนุญาต - ผู้อำนวยการส่วนสำรวจและวิเคราะห์ทรัพยากรป่าไม้ สำนักจัดการที่ดินป่าไม้ - ผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศ สำนักแผนงานและสารสนเทศ

ชื่อ-สกุล	นางสาวคนธ์ เจษฎารักษ์
ตำแหน่งปัจจุบัน	นักทัศนวิทยาเชี่ยวชาญ
สถานที่ทำงาน	หัวหน้ากลุ่มงานพัฒนาระบบการพัฒนาพหุตินิสัย สำนักพัฒนาระบบงาน ราชทัณฑ์กรมราชทัณฑ์ 222 ถนนนนทบุรี 1 ตำบลสวนใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000
โทรศัพท์	0 2967 2222 ต่อ 549
โทรสาร	-
E-mail	saowak@gmail.com
การศึกษาอบรม	-ศ.ศ.บ.(สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ -นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ -ศ.ศ.ม.(สังคมวิทยา
ประวัติการทำงาน	-หัวหน้าฝ่ายพัสดุ กองคลัง กรมราชทัณฑ์ -หัวหน้าฝ่ายทัณฑปฏิบัติ และหัวหน้าฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจ ทัณฑสถานบำบัดพิเศษปทุมธานี กรมราชทัณฑ์ -กลุ่มงานพัฒนาระบบด้านทัณฑปฏิบัติ กรมราชทัณฑ์ -ผู้อำนวยการส่วนส่งเสริมวิชาการสังคมสงเคราะห์ สำนักสังคมสงเคราะห์ กรมราชทัณฑ์ -ผู้อำนวยการกองสังคมสงเคราะห์ กรมราชทัณฑ์

ชื่อ-สกุล	นายสุชิน รัตนเสถียร
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้อำนวยการสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคที่ 5 (ภูเก็ต)
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคที่ 5 88/5 ถนนศักดิ์เดชน์ ตำบลวิชิต อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต 83000
โทรศัพท์	0 7639 3572
โทรสาร	0 7639 3572
E-mail	sukhin.r@md.go.th
การศึกษาอบรม	-ปริญญาตรี นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง -ปริญญาโท M.Sc.(Maritime Education and Training (Nautical)) -ประกาศนียบัตรแสดงความรู้ความสามารถ ชั้นนายเรือ
ประวัติการทำงาน	-หัวหน้าสำนักงานการขนส่งทางน้ำ สาขาเชียงใหม่ -ผู้อำนวยการส่วนตรวจท่า สำนักความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อมทางน้ำ -ผู้อำนวยการสำนักงานควบคุมการจราจรและความปลอดภัยทางทะเล สำนักความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อมทางน้ำ -ผู้อำนวยการเจ้าท่าภูมิภาคที่ 7 สาขาหนองคาย

ชื่อ – สกุล	พ.ต.อ.สุวิทย์ ชาวศรีทอง
ตำแหน่งปัจจุบัน	รอง ผบก.ภ.จว.สุพรรณบุรี
สถานที่ทำงาน	สถานีตำรวจภูธรจังหวัดสุพรรณบุรี ตำบลสนามชัย อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี 72000
โทรศัพท์	-
โทรสาร	-
E-mail	-
การศึกษา-อบรม	- รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตรบ(ตร.) นรตรุ่นที่ 37 - สังคมศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล - ผู้กำกับการ รุ่นที่ 38 - นักบริหารงานตำรวจระดับสูงรุ่นที่ 36
ประวัติการทำงาน	- ผกก.สภ.บางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ - ผกก.สภ.โพธิ์แก้ว จังหวัดนครปฐม - ผกก.สภ.โพธาราม จังหวัดราชบุรี - ผกก.สภ.ท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี - ผกก.สภ.จอมบึง จังหวัดราชบุรี - รอง ผบก.ภ.จว. สุพรรณบุรี - รอง ผบก.ภ.จว. พังงา

ชื่อ – สกุล	นางสาว กชวรรณ จันทร์เณร
ตำแหน่งปัจจุบัน	อัยการจังหวัดประจำสำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ
สถานที่ทำงาน	สำนักงานคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ สำนักงานอัยการสูงสุด อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210
โทรศัพท์	0 2142 2033
โทรสาร	0 2143 9796
E-mail	gochawan@yahoo.com
การศึกษา-อบรม	- รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตปบ(ตร.) นรตรุ่นที่ 37 - สังคมศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล - ผู้กำกับการ รุ่นที่ 38 - นักบริหารงานตำรวจระดับสูงรุ่นที่ 36
ประวัติการทำงาน	- อัยการผู้ช่วย สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีอาญา - อัยการประจำกอง สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีแพ่ง - อัยการประจำสำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีแขวง(คดีแพ่ง) - อัยการจังหวัดประจำสำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ

ชื่อ – สกุล	รองศาสตราจารย์ ดร.ยศศักดิ์ โกไศยกานนท์
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้อำนวยการหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ขอนแก่น) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม
สถานที่ทำงาน	รศ.ดร.ยศศักดิ์ โกไศยกานนท์ มือถือ 081-867-0008 14 ซอยรามคำแหง 115 แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240
โทรศัพท์	02-3700-925
โทรสาร	02-3700-446
E-mail	yotsaklaw@hotmail.com
การศึกษา-อบรม	-รป. รัฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง -นบ. นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง -นม. นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง -นด. นิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ประวัติการทำงาน	-อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต พ.ศ. 2545 -2558 -กรรมการยกร่างระเบียบกระทรวงยุติธรรม ว่าด้วยอาสาสมัครคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ พ.ศ.2548 -อนุกรรมการด้านกฎหมาย ในคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2548 - อนุกรรมการปรับปรุงและพัฒนากฎหมายในคณะกรรมการพัฒนาระบบงานตำรวจ พ.ศ.2549 – ปัจจุบัน -พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ทรงคุณวุฒิ ในคณะกรรมการตรวจสอบการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ (คตส.) พ.ศ. 2550 – 2551 -เลขานุการและอนุกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยสถาบันการเมือง พ.ศ. 2549 –2550 -นักวิชาการประจำคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ ในสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ (สสร.) พ.ศ. 2549-2550 -อนุกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ คณะ 8 สถาบันการเมืองและองค์กรอิสระ ในคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2557-2558 -อนุกรรมการการบังคับใช้กฎหมาย ในคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม พ.ศ.2557-2558 -ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขานิติศาสตร์ พ.ศ. 2551 -รองศาสตราจารย์ สาขานิติศาสตร์ พ.ศ. 2558 -ผู้อำนวยการหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ขอนแก่น) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม พ.ศ.2559 – ปัจจุบัน

ชื่อ – สกุล	พันตำรวจเอก กฤษณ์ วาฤทธิ์
ตำแหน่งปัจจุบัน	รองผู้บังคับการอำนวยการ ตำรวจภูธรภาค 1
สถานที่ทำงาน	29/3 ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900
โทรศัพท์	0 2537 8578-9 ต่อ 254
โทรสาร	0 2936 2179-80
E-mail	buchida.bu@gmail.com
การศึกษา-อบรม	- บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต - รัฐประศาสนศาสตร์บัณฑิต (นรต.รุ่นที่ 45)
ประวัติการทำงาน	- รองสารวัตร ประจำ บก.ร.นรต. (1 ก.พ.2535) - รองสารวัตรสอบสวน สภ.อ.จอมทอง จว.เชียงใหม่ (16 ก.ย.2535) - รองสารวัตรสืบสวน สภ.ต.ช้างเผือก จว.เชียงใหม่ (1 มิ.ย.2538) - สารวัตรสืบสวน สภ.อ.ป่าซาง จว.ลำพูน (1 เม.ย.2541) - สารวัตรแผนก 5 กองกำกับการ 1 กองปราบปราม (11 ก.พ.2545) - รองผู้กำกับการ 3 กองบังคับการตำรวจท่องเที่ยว (7 มี.ค.2546) - ผู้กำกับการ ฝ่ายอำนวยการ กองบังคับการตำรวจท่องเที่ยว (1 พ.ย.2550) - ผู้กำกับการ 2 กองบังคับการตำรวจท่องเที่ยว (20 พ.ย.2551) - รองผู้บังคับการ กองบังคับการตำรวจน้ำ (5 เม.ย.2558) - รองผู้บังคับการอำนวยการ ตำรวจภูธรภาค 1 (15 ม.ค.2558)

ชื่อ – สกุล	นายณัฐกร โตสกุล
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้เชี่ยวชาญประจำตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี กรรมการผู้จัดการ บริษัท สำนักกฎหมาย สยาม ลอว์เยอร์แอนด์ โซลิซิเตอร์ จำกัด
สถานที่ทำงาน	- ศาลรัฐธรรมนูญศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 (อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์)เลขที่ 120 หมู่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210 โทรศัพท์ 0-2141-7777 - บริษัท สำนักกฎหมาย สยาม ลอว์เยอร์แอนด์ โซลิซิเตอร์ จำกัด เลขที่ 2 ซอยพหลโยธิน 50 แยก 3(ภาวนา) แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร
โทรศัพท์	0 2552 6022
โทรสาร	0 2552 6023
E-mail	nattakorn_to@hotmail.com
การศึกษาและอบรม	- นิติศาสตร์บัณฑิต รุ่นที่ 12 มหาวิทยาลัยรามคำแหง - ประกาศนียบัตรบัณฑิตกฎหมายมหาชน รุ่นที่ 11 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ - เนติบัณฑิตไทย รุ่นที่ 41 สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา
ประวัติการทำงาน	- เป็นผู้ช่วยทนายความ และทนายความ บริษัท สำนักงานกฎหมายบางกอก อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด - ทนายความประจำฝ่ายคดี ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด(มหาชน) - ทนายความประจำบริษัท เฮอริเบิร์ตสมิท จำกัด - ผู้เชี่ยวชาญประจำตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี - กรรมการผู้จัดการ บริษัท สำนักกฎหมาย สยาม ลอว์เยอร์แอนด์ โซลิซิเตอร์ จำกัด

ชื่อ – สกุล	นายแพทย์พลวรรณ วิฑูรกลชิต
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข
สถานที่ทำงาน	ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร อาคาร 2 ชั้น 1 ตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000
โทรศัพท์	0 2590 1214
โทรสาร	0 2590 1215
E-mail	polawat.w@gmail.com
การศึกษาและอบรม	- แพทยศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่..ปี พ.ศ.2535 - วุฒิบัตรผู้เชี่ยวชาญด้านออร์โธปิดิกส์ (แพทยสภา) พ.ศ. 2539 - วุฒิบัตรผู้เชี่ยวชาญด้านเวชศาสตร์ชุมชน (แพทยสภา) ปี พ.ศ. 2560 - วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เทคโนโลยีสารสนเทศและการจัดการ) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่..ปี พ.ศ. 2548.. - Ph. d. (candidate) in Information and Data Science, International Program King Mongkut's University North Bangkok , 2017 - COBIT 5 Foundation and Implantation, ISACA 2015
ประวัติการทำงาน	- นายแพทย์เชี่ยวชาญ ด้านเวชกรรม สาขา ศัลยกรรมออร์โธปิดิกส์(17 มกราคม 2549) ระดับ 8 ตั้งแต่ 17 มกราคม 2549 รวม 2 ปี 10 เดือน - ระดับ 9 ตั้งแต่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2551 ถึง 11 ธันวาคม 2551 รวม 3 วัน - ระดับเชี่ยวชาญ ตั้งแต่ 11 ธันวาคม 2551 ถึง 7 กันยายน 2555 รวม 5 ปี 11 เดือน - นายแพทย์เชี่ยวชาญ ด้านเวชกรรมป้องกัน ระดับเชี่ยวชาญเฉพาะ 8 กันยายน 2555 ถึง 16 ตุลาคม 2556 - ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556 ถึงปัจจุบัน